7. Bonomius, Io. Franciscus. CHIRON ACHILLIS, SIVE NAVARCHUS HUMANAE VITAE, Morali Emblemate Geminato . . . With engraved title, 51 engravings and many small woodcuts. Thick 12mo, vellum. Bologna, De Ducciis, 1661. $135.00

An emblem book of a moral-ethical character which seems to be quite rare although Praz mentions five copies. Ovidius Montalbanus, dean of the Faculty of Liberal Arts at the University of Bologna, in his preface to the reader, gives a general outline of the purpose and the design of the book; any obscurities in the text will be explained by the illustrations, the Catholic basis of the morals is emphasized. The author himself dedicates the book 'Universis e Societate Jesu Patribus amplissimis', he, himself, was not a member of the Order.

Some of the emblematic engravings are derived from Cats' Silenus Alcibiadis; some are humorous, some have local coloring, like a street scene in Venice. Others show a reader in a library, card players, a printing press, a scene from a Commedia dell'Arte, etc.

Praz p. 280; Cicognara, no. 1854.—See illustration.

CHIRON ACHILLIS.

IHS
CHIRON
ACHILLIS
siue
Nauarchus humanæ Vitæ
Emblemata Moralia
Io. Francisci Bonomi.
Medijs tranquillus in undis.

Io: Francisci Bonomij Bononiensis

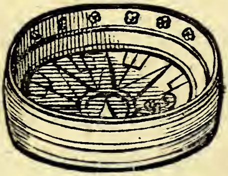
CHIRON ACHILLIS, SIVE NAVARCHVS HVMANÆ VITÆ,

Morali Emblemate geminato ad felicitatis portum perducens.

Ad Nobilissimam, ac Sapientissimam

IESV SOCIETATEM.

Aduersa Animi,

remedia Animæ.

BONONIÆ M. DC. LXI.

Typis HH. de Duccijs. Superiorum permissu.

VNIVERSIS

E' SOCIETATE IESV

Patribus amplissimis

Io: Franciscus Bonomius

FELICITATEM.

VObis, Integerrimi PATRES, Eruditissimi terrarum Chirones, non minùs Sapientûm in Athenæis, quàm in penetralibus Regum securos vbique immortalitatis ardores in Achilleos animos spirantes, se quoque meus CHIRON ACHIL-

¶ 5 LIS

LIS imbuendum tradere non erubeſcit. Imò potiùs erubeſcit, cùm, Veſtri licèt Nominis amplitudine decoratam deferens frontem, ad lucidiſſimum Veſtræ nunquam aberrantis prudentiæ iubar, vel Veſtrorum amictuum nobilitate, nequeat errores obtegere. Verùm vulgari Mundo clariùs hos lætatur niteſcere; ne magnam primo aſpectu admirationem excitare, maiores inde excitaturus cenſuræ cachinnos, videatur optaſſe. Satis .n. ſuperq; illa duo circunferuntur Adagia, inſcriptionem .ſ. quæ Cæſareæ Ceruæ caput exornabatur, inertes Clodianæ Simiæ geſticulationes à deriſionibus ſeruare

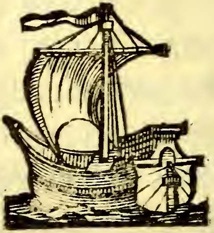
uare

nare intaminatas, neque Leonis Nemei exuuias Sileni vectorem ab illusionibus valuisse tueri. Et nonne ante Phœbeos vultus, vt caliginosæ laterent erratorum nubes, dementis animi se foret exponere? Ad IGNATIADVM ergo faces longè, latèque collucentes venerabundus, vt in lucem prodeat, accedit NAVARCHVS; ad imperturbabilis Vestrę humanitatis allabitur sinum, vt, si quas Virtutis vexerit gazas, quæ Cæsarum sunt Cæsaribus reddantur; atq; tot erroribus actus, placidoque tandem IESV fretus sidere, inconcussâ perfruatur quiete, longèque Zoilorum Scyllas impunè despiciat obstre-

pentes. Hæc igitur, qualiacunque ſint, inſectamenta monſtrorum (Vitiorum dico) quæ haud in Syluis, ſed in Vrbibus paſſim degentia, non telis, ſed calamis inſectatus eſt CHIRON, non inconſonè Vobis deuoueo, qui de illis magis magiſque in dies magnos reportatis triumphos. Hæc quidem Vobis (quibus maximè teneor) gratitudinis neceſſitate, aut debito meæ erga Vos beneuolentiæ (quæ omnem excedit terminum) conſecrare non audeo; quippe vectigal afferre imperfectum, potiùs eſt meritum amittere, quàm beneficiorum memoriam fateri; & genij impetu res emiſſas, animo longè infe-

inferiores largiri, potiùs est passioni cedere, quàm rationabiliter operari. Cæterùm intelligat Orbis hæc eadem me Vobis dicare, non vt vestris virtutum approximata nitoribus, spectabilia magis efficiantur, aut vestris adnexa trophęis, ad immeritam spectantes excitent laudem; nanque mei ex opposito defectus sic clariùs elucescerent. Verùm ob id solùm Vobis hæc nuncupare contestor, quòd omnia propter magna, quæ in Vobis eminent merita, quacunq; maiori dedicatione dignos Vos fateor. Atque id prudenter perago, vt in hoc saltem ad eam (quæ meo deest libello) ad vos accedendo, accedam

dam perfectionem, quos omnium Ingeniorum admiror Subiecta, Religionis Specula veneror, & Catholicorum Gemmas intueor Diademinatum. Valete in IESV, inexſiccabiles altiſſimæ Sapientiæ fontes.

LE-

LECTORI OVIDIVS MONT'ALBANVS,

Vtriusq; Liberalium Artium Collegij Bonon. Decanus, &c.

Litterarios hosce tibi lege, innocentesq; carpe fructus, dilecte LECTOR, *& eruditissimum Virum* Io: Franciscum Bonomium *non vnius, sed complurium* CHIRONEM *Herorum doctissimũ ingeniosissimum comperies. Dicesq; verè quod in Græco fertur adagio* ἄλλην δρῦν βαλάνιζε; *Quæ minimo vel obtutu*

gran

grandia hîc Immortalitatis perſpicies Artificia, ea ingentem Auctoris Ingenij ſublimitatem indicare quidem valent, ſed eiuſdem, vndè impenſiùs admirere, doctrinæ profunditatem ex æquo haud oſtendent, nî paucula hæc præmonita tibi adaperiantur. Scito igitur Libri huiuſce liberrimum, egregiumque vndequaq; Scriptorem de ſtudijs, ſtudioſiſque omnibus benè mereri ſemper ſtudentem immanes Libitinæ minas, quibus illius domeſticæ non ſolùm, ſed Hygeiæ intimioris fortunæ periclitari ſæpius viſæ sũt, in tui commodum animosè ſpreuiſſe, fortiſsimeq; ſuperaſſe, & aliquot annorum laborioſa vacuitate impleta, hunc tibi nunc typicè oblatum

ma-

maturaſſe Librum, vt benigniori fortè temporis beneficio cætera quoq; magna ex parte efformata eodem in genere perficiantur. Eundem interim Scriptorem calami potentem agnoſces, Muſarum ceu fratrem Heliconicolam fateberis, Cæloq; Sapientiæ digniſsimum efferes; ille nanque veram Salutem *non* Nubibus *opertam, ſed cunctis amabilem, cunctis ſpectabilem ſuauiſsimè reddidit. Omnium itidem affectuum, & paſsionum* Habenas *cohibere, & regulare facillimè demonſtrauit; ſtimulanti ad rectè, beatèq; viuendum* Calcari *obedire clariſsimè oſtendit, & in ſumma* Mortem *ſeriò deludere, verèq; remorari,* Palmis *gloriosè*

dite-

ditescere, tristesque Rhamnusidis iras extinguere Emblematica Moralitate pretiosissima, & plusquam aurea certissimè, & infallibiliter docuit. Nec deerunt, crede mihi, styli venustissimæ intercisiones iudiciosæ soliditati iunctæ, quibus mirum in modum recreaberis, bonoq; immò optimo vndiq; affluent omine elegantissimè obsequiosa vitæ melioris præcepta vincere, & vincire animos sueta. Extra omnem aleam senties particulatim scitissimam Aeris inuentionem, geminatum Epigraphes ordinem, ac ipsum Emblema non solùm prosaica incomparabilis lepòris eruditione viuaciter extensum, sed stricta quoq; Distichi breuitate redupli-

dupli-

duplicatum admirabilissimè. Vnumquodq; Emblematum Auctoritatibus coloratum nobilissimis, & Sententijs irrefragabilibus vallatum, innixumq; supremam connexam in se voluere vtilitatem inuenies. Materiam discursuum binis continuò exemplis à contrario desumptis fæcundatam, siue in re acta, siue in re cognita simpliciter, vel mixtim tanquam matrem doctrinæ vberioris, amabilioris suspicies, veneraberis. Si quam fortè semel excisam in Carmine licentiam, quoque exemplo fauorabili condonabilem, inspexeris, tuum erit & Versus angustiæ, & Sensuum amplitudini eam remittere. Omni procul obscuritate res cognitæ

in

in Imaginibus amplissimam, generosè non minus, quàm luculenter euocantur in lucem. Ponderibus librata suis Sententiarum grauitas, conceptuum plurimorum grauida si delibetur, noua semper pariet nostra Virtutum in hoc Opere. Libri mox Titulus sublimi ferit sidera vertice, probatissimisq; vocabulis, quæ continet, immortalitatem prouocat amicissimè ad maliuolorum, si qui sint, vocalitatem obruendam, inuidiamq; liuore leuandam. Tuos ergo iustissimos nè deneges plausus, qui metas pellant efficaciter sequentium Librorum, iuxta eiusdem Scriptoris in hoc Volumine Catholicæ mentis professionem *edendorum. Sin-*

ceris-

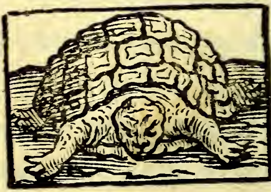
cerissimum tuum huiusmodi fore iudico iudicium, in quo Pes & Caput vni reddantur speciosissimæ formæ. Vale.

D. IOSEPHI BAPTISTÆ.

Consideratur Pars Tituli inscripta Nauarchus humanæ Vitæ.

NVlla tenebrosis quanquam turbata procellis,
Te Duce, Christiadum naufraga puppis erit.

P. HIP-

P. HIPPOLYTI
GRASSETTI
E' SOCIETATE IESV.

In Epigraphen Libri Emblematum Moralium.

BONOME, Phillirides quod Achilli contulit vni,
E' Libro referent postera secla tuo.

Si semel effrænum domuit mare Typhis, in æuum
Fræna aliud capiet, te domitore, mare.

Heroas geminos in te qui colligis vno,
CHIRONA, & TYPHIN, BONOME, quantus eris?

EM-

EMBLEMATVM
LEMMATA
BIFARIAM VARIATA.

I.

PAruis magna nitent.
Virtute præuia.

II.

Semper in altum.
Summa petit Virtus.

III.

Vigilandum.
Quomodo dormias disce.

Ho-

IIII.

Hodie ſapere eſt ſibi conſulere.
Moneta ſcientia Vulgi.

V.

Cuſtos, non Dominus.
Nè vltra munus.

VI.

Alta ruinas.
Quò ſummiùs, dubiùs.

VII.

Dat, & non habet.
Roſtro, non mente.

VIII.

Tēpore diminuere eſt augere.
Adime, creſcet.

IX.

Opportunè, ſi non ſanè.
Conſilijs ſupplet tempus.

X.

Ab externis interna.
Forma dat eſſe rei.

XI.

Huic credas.
Vera vita mortis ſpeculatio.

Non

XII.

Non ſemper vires.
Nè quidquam temerè.

XIII.

Vt ducta ducit.
Qualis vita, finis ita.

XIIII.

Non quantum, ſed quale.
Subſtantiam non facit accidens.

XV.

Dum pura.
In claritate ſanitas.

XVI.

Ex incommodis commoda.

Quod non tibi, nec alijs.

XVII.

Modicè, & tempore.

Sollicitudo malum accelerat.

XVIII.

Nî inflata.

Omnia otium vitiat.

XIX.

Difficilius retinere, quàm consequi.

Quà non aufugit capias.

Acta

XX.

Acta genus monſtrant.
Mali corui malum ouum.

XXI.

Nè nimia.
Immoderata nocent.

XXII.

Quò plùs, minùs.
Præquirere vitare non eſt.

XXIII.

Comprime, & noſces.
Si quid ſucci.

XXIIII.

Talenta, non Thalia.

Aurum vera chelys.

XXV.

Res humana bifrons.

Vbi mel, ibi fel.

XXVI.

Aut caue, aut ſiſte.

Non intrandum, ſi norma deeſt.

XXVII.

Non omnibus æqua.

Fors ſemper forſan.

In

XXVIII.

In peius.

Nusquam meliora.

XXIX.

Obtenebrat, & clarificat.

Diuersæ causæ diuersus effectus.

XXX.

Tempore insanire sapere est.

Interdum seria nugæ.

XXXI.

Si captus, capio.

In ferro est libera Virtus.

XXXII.

Grauia ex modo leuia.
Victrix malorum patientia.

XXXIII.

Medium tene.
Qui ſe detorquet, torquebitur.

XXXIIII.

Specioſa foris.
Intus ab oppoſito.

XXXV.

Verti ad meliora Virtus.
Cedendum tempori.

Vt

XXXVI.

Vt nutritur.

Vti insita.

XXXVII.

Bonum tandiu bonum est, quandiu facimus.

Vt sumitur omen.

XXXVIII.

Prout aura.

Vertitur ad ventum fumus.

XXXIX.

Ornando præcipitat.

Pulcra vt plurimum nocua.

XL.

Quà vincit, non quà vincitur.
Maiori periculo succurrendum.

XLI.

In re modus.
Violentiâ inuertitur ordo

XLII.

Permoue, stabit.
Folles linguarum aures.

XLIII.

Ab externo fulgore suspice.
Prudens qui apparentijs non credit.

Tur-

XLIIII.

Turpis ex fletu risus.
Ouando malis parantur mala.

XLV.

Et benè, & malè parta.
Se fraudat fraus.

XLVI.

Vnâ duce.
Vulgum sequi ruere est.

XLVII.

Caula, non Aula.
Non seruit qui imperat, nec imperat qui seruit.

XLVIII.

Si non bona, nec beneuolentia.
Amicos ſecundæ res parant.

XLIX.

Semper vermes.
Fortuna non mutat genus.

L.

A minimis interdum maxima.
Pueri nè tempſeris annos.

LI.

Fabulam diſtinguit exitus.
Finis coronat opus.

Io: Francisci Bonomij Bononiensis

CHIRONIS ACHILLIS,

SIVE

NAVARCHI HVMANÆ VITÆ

PARS PRIMA.

Paruis magna nitent.

I.

Ouidius:

Cura Ducum fuerũt olim, Regumq; Poëtæ.
Carmina quam tribuent, fama perennis erit.

Vir-

Virtute præuia.

P*Aulùm ſepultæ diſtat inertiæ*
Celata Virtus.

Quæ in ſuo ſplendore vt Sol nitet, ſi nubibus obliuionis obumbretur, licèt eclipſim omninò non patiatur, attamen in proprio non eluceſcens lumine, erit idem ac ſi illo vndiq; priuetur. Quamobrem opportunè melicus protulit Cycnus,

. . . . *neque,*
Si Citharæ ſileant, quòd bene feceris

Mer-

Mercedem tuleris.

Vero verius patet Diademmatum ponderi, quæ in Regijs vacillant apicibus, firmiores columnas gentilibus Plectris non reperiri. Viuam, quamuis mortui, exhibent fidem Scipio, Alexander, Æneas, Domitianus, ac alij innumerabiles Viri, quorum memoriæ vnà cum corporibus cecidissent, ac marcuissent, si Ennij, Cherilli, Maronis, Silij, aliorumq; Vatum fulcimentis Pennarum, ac atramentorum balsamis suffultæ, & seruatæ non fuissent. Heroum facta, nî dictis Doctorum celebrentur, lucentia sunt fulgura, quantùm nitida, tantundem fugacia. Hominum exi-

existimatio nunquam agnosce-tur, nisi sit qui in conspectum Orbis eam ponat. Vates soli sublimibus pennis præclaros actus ad gloriæ subleuant apogæum.

Dignum laude Virum Musa vetat mori.

Orbis conceptui pro Sinone lixa inertissimo poterit haberi strenuissimus dux Achilles, nî ab Homero decantetur; pro Licinio Virtutum inimicissimo illarum amantissimus Octauius, nî à Cornelio Gallo extollatur; pro iniquo Caligula iustissimus Iulius Cæsar, nî à Lucano celebretur; pro sæuissimo Nerone pijssimus Germanicus, nî ab Ouidio mille præconijs sustineatur. He-

roum

roum geſta libelli ſunt ſupplices, qui ad immortalitatem diriguntur. Niſi ab Apolline reſcribantur, nihil proficiunt. Non abs re prouidi Lacedæmones ſuis Regibus, antequam bella ſuſciperent, Muſis holocauſta offerre impoſuerunt. Diſcordes tubarum clangores ſine Citharararum ſonitu ſapientiſsimi illi Patres cognouere. Ecquis ignorat ea nomina, quæ Hippocreneis in fontibus Clio non abluit, Lethæis in vndis facilè naufragari? Honoris in Oceano qui Pennarum antennis Princeps non vtitur, raró non ſubmergitur. BALAENAE inſtar in æternitatis itinere ſi Poëtam pro PISCICV-

LO

LO quodammodò ſibi viam praemurmurante non praemittat, in obliuionis ſcopulos facilè incidet. Lector, mutum hunc Piſciculum pro dulciloquo Vate nè condemnes. Non eum inconſultò hîc poſui. De paruo quod hactenus pronuntiatum, & de mul o, quod tam nobili in materia meæ defuit expreſſioni me ab illo increpandum non ſuſtinui. Sed vt ad primum reuertar, Pindi tantùm rores in flore gloriam ſemper ſeruare iterum confirmo. Tandiu temporis fulminibus immunes aureæ ſunt Coronæ, quandiu Laureis racemis ſeptæ defenduntur. Quę fabrili ſcalpello monumenta incidun-

ciduntur, paulò altiùs à terra eriguntur; ac incisa, lapides ipsos penetrando, penè sepeliuntur. Tantùm vbi sunt memorias signant; & si quas tamen retinent, vt in lapidibus signatas, terreas monstrant. At quæ Poëtico sculpuntur stylo, in Immortalitatis adamantibus inciduntur. Vt volatili calamo impressa, vbique se extollunt. Cur tot ESTENSIVM Heroës nubila transcendunt? Candentes eorum AQVILAE ad Perennitatis Phœbum sibi Cycnos præmiserunt. Cur tot FELTRIORVM Proceres Æternitatis solium attingunt? Eorum ROBORA, aureas vmbras diffundendo, aurea

rea ſecula Poëtis effudere. Cur, inquam, tot FARNESIORVM Duces Immortalitatis florem delibant? Eorum FLORES Lauros ſemper coronarunt. Vos tot MEDICAEI, cur annorum rotam effregiſtis? Veſtris ex ORBIBVS, tanquam è Sphæris benigniſsimis, Vatibus ſemper ſereni imbres deciderunt fauorum. Vos tot GONGAGAE, cur Lethes flumina quadruplici VOLANTIVM Alarum antennâ celerrimè transfugiſtis? Non ficta Mincius, vobis imperantibus, Cycnis obtulit pocula. Vos demum tot EMMANVELES, cur ad Famæ apicem ſublimiter euolaſtis? Cætera inter veſtræ

Do-

Domus Inſignia veracem PEGASVM non renuiſtis. Nec te illaudatam tranſibo, Regia BORBONIORVM Propago, Aurea cuius tergemina LILIA Ver perfectum Litterarum Profeſſoribus aſsiduè portenderunt Tuque, omnes coronatura, Monarcharum decus, felicissimi ominis Mundo ALES AVSTRIACA, cur Immortalitatis Solem fixo ſemper lumine perluſtrabis? Ipſa in Solem conuerſa, ad propitia tui lumina Cycnos ipſos ſuaui quodam portento in Aquilas transformaſti.

Vno verbo, Lector eruditiſsime, ij omnes Regnantûm, qui ſuorum ambagibus Diadem-

ma-

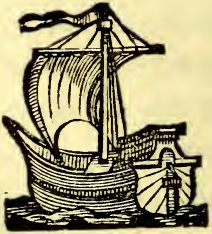
matum nidos Cycnis compoſuere, ij ſoli Gloriam inter Coronarum ſepta per omne tempus munitam incluſerunt. E' contra verò quorum Diademmatum acumina Poëtas, negligendo, vulnerarunt, licèt glorioſiſsimè vixerint, tot iaculis à ſe famam amouerunt. Id teſtatus eſt Venuſinæ gentis Dircæus ſplendor, qui cum alijs Mecœnas gloriæ prodigus viueret, Orbem Mecœnatibus locupletauit.

Vixere fortès ante Agamemnona
Multi; ſed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotique longa
Nocte, carent quia Vate ſacro.

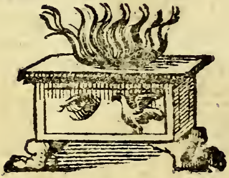
Sit

Sitergo

Calliope requies hominum, Heroumq; voluptas.

Par-

Paruis magna nitent.

I.

HEroas vincit Tempus, nisi Carmina Tantùm
Vincuntur melicis secla fugata fugis.

Semper in altum.

II.

Claudianus.

. . . . *Virtus* . . . .
. . . . *immotaque cunctis*
Casibus, ex alta mortalia despicit arce.

Sum-

Summa petit Virtus.

TEndere ſurſum
Nititur aſsiduè cognata ad ſidera Virtus.

IGNIS, qui pro centro ſphæram tantùm cognoſcit, audax dici non debet, dum ſemper ad illam ſe ſubleuat. Poteſt quidem Terra illi alimentum præſtare, non pro centro aptari. At temerarius profectò eſt credendus, qui combuſtibilibus obſtaculis eum tentet reprimere. Huius imagine poteſt Virtus non diſſonè ad-

umbrari; licèt hæc, vt ille, extinctioni non ſubiaceat. Nunquam fragili perſecutionis LINTEO opprimitur, quin ad Cælum, è quo oriunda, ſublimiùs ſe extollat. Ecquis ignorat illam, quæ termino caret, terminatas inter anguſtiarum anguſtias non poſſe conſiſtere? Iſtæ non niſi vt ſe magis efferat ipſi deſeruiunt. Illa purus omninò eſt ſpiritus. Vt leuis, terreo mixto diu non poteſt ſuffocari. Quæ partus diuinus eſt, in parte Hominis ſublimiori collocatur. In huiuſmodi ſedis eminentiâ abiecto tribulationis pede nequit conculcari. Imò

. . . . . . Tunc celſior exit,

Cùm

Cùm premitur Virtus.

Non immeritò ingenium, ac Virtus quodammodo inter se conuertuntur. Vt enim illud ſemper ardua, & ſuam quoque poſſibilitatem excedentia, plerunq; cogitat; ita hæc ad ſublimia, & omnem vltra profunditatem ſe ſubleuat. Qui, *Sapiens in terris nullus reperitur*, dixit, & qui Σοφίλω μὲν ὀλίγχιος ἀθανάτισι, protulit, ad elatas tantùm ętheris partes Sapientiam vertere aſſeuerarũt. Lato quantumlibet ore nigrum ſuæ prauitatis virus ſuper huius nitidiſſimi Ignis puritatem effundat Ignauorum ſerpentium vulgus; Non modò illius nigredine obſcurari non tre-

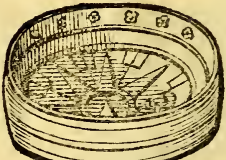
pidat, ſed quidquid infecti inuenit, tollit. Quinetiam ſi vipera, aquam priuſquam ingrediatur, venenum euomit, hoc in Igne aurum ipſum, damnoſior coluber, non ſolùm omni venenoſa expurgatur qualitate, ſed perfectionem acquirit. O diuinos Virtutis effectus! Beneficium ei conferre, qui damnum inferre tentat, ideſt dignum qui publicè legatur in chartis reddere, qui in priuatis congreſsibus de ſe indignè linguam enodauerit. Hæc mera eſt ratio, cur ſemper exalteris. Opprimite, inquam, hanc inextinguibilem gloriæ Flammam, alienorum partuum voraces Lupi. Semper creſcens

illius

illius fulgor vos terrebit; ſtridor arcebit; ac color, præ veſtra internarum cogitationum prauitate, vos coget erubeſcere. Quid ſperatis? Illam perfidiæ extinguat Notus? Ab ipſo vires ſumit. Sed veſtras intentiones ſecundet, quid creditis? Magis ſe, extinguendo, viuificans, cineres, quibus albo proprias felicitates ſignet lapillo, ac carbones, quibus veſtræ ſpei funus triſti notâ exprimatur, relinquet. Quid mirum, ſi tot perſecutionum obſcuritates patiatur? Nunquam flamma abſque fumo potuit reperiri. Attamen ſi illam fumus concomitetur, flamma eſſe non deſinit. De hoc Naſo-

nem, Senecam, ac Ciceronem consulite. Hi veræ tanti Ignis scintillæ, quamuis acu, lanceolâ, ac exilio extinctæ, generosiùs in altum se sustulere. Has inter pro cunctis vna quid sibi, & alijs euenturum foret clarificauit, dum mellifluo stridore personuit,

Difficile est, fateor, sed tendit in ardua Virtus;
Et talis meriti gratia maior erit.

Sem-

Semper in altum.

II.

QVomodo Virtutem vis præci-
pitare deorſum?
Sublimi è cerebro nata Minerua Io-
uis.

Vigilandum.

III.

Chrysologus.

Plus vigilare plus viuere est. Nam quid tam Mortis simile, quàm dormientis aspectus?

Quo-

Quomodo dormias disce.

QVid quisq; vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas.

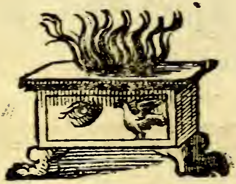
Pericula in terra, pericula in mari, pericula in solitudine, pericula in ciuitatibus, vndiq; pericula. Omne culmen suas monstrat ruinas. Mortalis, fabulosus licèt fores Argus, non satis cerneres. Natura duos tantùm fronti oculos apposuit, vt millenos menti aperiret. Quid est quòd de Fa-

to, ſi mala euenerint, queramur, cùm illa ipſi quæramus? Alienam ſortem ſemper venamur, & tamen proprius quemque inuoluit labyrinthus. Omnis conditio harmonia eſt; pauſam non facit, quæ ſuſpirijs non terminet. *Nec ipſa inter Fortunæ obſequia ſatis cauta mortalitas. Non ſomnus, non vigiliæ, non cibus inſidijs vacuus.* Regijs ceruicibus tenuiſsimo appenſi filo enſes plerunque imminent. Imperantium baculi non tam potentes ſunt virgæ, vt ſerpentium venena incantent. Excidia Ducum triumphis munera non ſemel vidimus. Diuitiarum copijs potiùs mortes, quàm com-

commoda emuntur. Deliciarum pelago immerſis Amantibus nil prodeſt, *Parcite dum propero*, exclamare. Petulantium Fæminarum gulæ dum ſaturantur, Eloquentium linguæ terebrantur. O Virtutem depreſſam! O Amorem deceptum! O Opes damnoſas! O Palmas lethales! O Sceptra fruſtranea! O Coronas pungentes! *O quàm multa vbique intolerabilia!* Ecquis igitur qualemcunque Hominum conditionem deſideret? Eorum vita, quæ à Sapientibus pro mari habetur, nil niſi naufragia celare poteſt. In hac Mortales nauitæ ſumus. Si vel parum dormierimus, multùm pe-

periclitabimur. Tam fallaci in Oceano sit nobis fulgidum Sidus hoc ardens CEREOLVM, cuius quot sunt circumuolutiones, tot nobis euoluuntur pericula. Innumeræ illius ambages, varios indicantes status, quamcunque conditionem, nî vigiletur, propria incendia posse pati demonstrant. Sic vbique *vigilandum* nos monent. Dormiat Nisus, regnum, ac vitam amittet. Vigilet Macedo, plures triumphos, quàm certamina enumerabit. Semper igitur vigila.

Et si semper nequis vigilare, saltem ita dormi, vt vigiles intus, & exteriùs.

Vigilandum.

III.

MOrtalis, vigilans ſemper tibi ſpiritus eſto;
Nam nimis (heu!) carpis ſomnia ſæpè vigil.

Ho-

Hodie ſapere eſt ſibi conſulere.

IIII.

Euripides.

. . . . . . *Virtus hominibus*
Moneta recondita eſt omnibus.

Mos

Moneta Scientia vulgi.

O *Ciues, ciues, quærenda pecunia primum est,*
Virtus post nummos,
auarum quotidie exclamat vulgus. Luge Pallas. Diuitiarum trophæa tuarum Virtutum sunt funera. Animi dotes, cùm talenta non sint, Virtutem auro nequeunt desponsare. Simul coniungi non possunt clara Hippocrene, ac fuluus Pactolus. Luge Pallas. Quantùm tibi satiùs, ne huic ætati ingrata fores, vt ex

Da-

Danaës ſinu, non ex proprio cerebro, te Iupiter procreaſſet! Auri imbres, non ſanguinis pluuiæ ab illius vulnere manantes, amore erga te Mundum fæcundaſſent. Parua cranij craſſities tuæ exiſtimationi medianus fuit paries. Paulò altiùs naſci oportebat. Regalis Corona, quæ ſupra illud, non diuinum ingenium, quod ſub illo, te inſignem effeciſſet. Oſſis tegmen funeſtus fuit lapis, qui tuas operuit fortunas. Diademmatis circuitus theatrum illis fuiſſet. Si tui Genitoris Percuſſor ad illius oſtium capitis aureo malleolo pulſaſſet, dilectior ſanè poſteritati exijſſes. Qui ignis fuerat Deus, ſi auro, non cha-

chalybe, illum temperasset, &
Tu auro, non ferro, munita erupisses; sicque in existimatione rubigini non subiacuisses. Infelix Numen! Tui quantùm misereor! Si in tuis prodigijs cautius eras, gloriosiùs colereris. Errasti. Aureus tantùm, non Oliuæ ramus erat emittendus, vt illius fulgore clarius eniteſceres. Hesperius Serpens, non Gorgonis caput, in Ægide admirationem poterat excitare. Vt aræ tibi extruerentur, non purioris Vestalis habitu, sed corruptioris Mydæ amictu, vt hodiernis hominum corruptis moribus aptareris, Tritonidem prope paludem necesse erat personam induere. Audi

ſed, heu, peius! Θαῦμα, ἀλλ' οὐ ψευδές! Nihil eſſet hodie, quòd Cælum relinqueres, victorijs aſpirans; nam ſi olim in vallibus Idæ præmium tibi laſciua abſtulit Venus, nunc in potentioribus Atrijs & impura Venus, & auara Iuno (ac ſi qua peior Diua reperitur) auferret. Nunc, inquam, quo tempore

Auro pulſa fides; auro venalia iura;
Aurum lex ſequitur; mox ſine lege pudor.

Ad hoc, peruerſe Orbis, tuæ defectu auaritiæ, miſeræ Virtutes peruenere: Quid Doctis prodeſt in Literarum inutilium ſtudijs detineri, ſi *Hodie ſapere eſt ſibi conſu-*

ſulere? Si pro ſapientiori parua habetur FORMICA, quæ aſſiduè ad commoditates parandas laborat, quàm maximus Sapiens, qui perpetuò ad immortalitatem ſibi præparandam exſudat? Sed tua ingentior, Munde, eſt ignominia, quò maior Formicâ eſt Homo I nunc Dionyſi, & Speuſippum, quòd mercenariam Studentibus ſcientiam impertiatur, redargue. Acriùs ipſe redarguêris. Vbi è contra tanquam veræ Vir Mineruę laudabitur, ſi centum minas à Diſcipulis exigat, Protagoras Abderites. Vos igitur ſapientes, Democrite, ac Heraclite. Tu quidem, quòd lacrymabili riſu eos,
qui

qui veram eſſe Virtutem diuitias congerere ſuſtinent, deriſiſti; Tu verò, quòd ridenti fletu Virtutem diuitiarum dignitate, fruſtra licèt, neglectam deploraſti. Indubitatum enim eſt, quòd

Ipſa ſibi Virtus tandem pulcherrima merces.

Intelligat qui aures habet.

Ho-

Hodie ſapere eſt ſibi con-ſulere.

IIII.

VT ſapias, cumula. Haud pro-
ſunt verba aurea. Veræ
Flumina ſunt Suadæ, quæ vomit vn-
da Tagi.

Cu-

Custos, non Dominus.

V.

Pindarus.

Oportet iuxta suam quemq; conditionem vniuscuiusq; rei spectare modum.

Ne

Nè vltra munus.

V*Anus, & arrogans, qui aut magna ſibi vindicat, quæ ipſi non inſunt, aut maiora quæ inſunt.* Si hodie à chimerico reale non alteraretur, quot ſunt qui ſibi videntur ſaperdæ, feſtiui, belli, qui ſe copreas noſcerent? Et tamen hoc tempore eſſe dirimit Præſumptio. Hinc eſt, quòd qui hoc laborant morbo, cùm alios fallere ſe exiſtiment, ſe ipſos fallunt. Hæc porrò deceptio mores non ſolùm, ſed artes om-

nes, ac ipsas inficit Litteras. Inde euenit, quòd qui infidelissimus est Curio, se Attilium Regulum præsumit; at fidelitatis Regulam excedens, proprię prauitatis assiduum sustinet supplicium. Inde qui vix Bronti assimilatur Vulcanum se iactat; sed clauum pro fulmine extruendo, solùm in arte claudicando, Mulciberum imitatur. Inde Alexandrinus Pædagogus Mæonij se Vatis censorem extollit; at dum perfecta carmina se posse corrigere superbit, incorrecti iudicij hominem, totius Orbis risu, illico se manifestat. Hæc speciosa sunt arrogantiæ trophæa, admirabilia quidem, non imitanda,

da, imò potiùs lacrymanda. Qui audacter vtitur gloriâ, incidit in ignominiam. Turgidum ſemetipſo, ac plenum incedere, eſt vacuum ac inanem merito ſe reprehendere. Nihil eſt, quòd Coruus velit ſe tanquam Pauonem ſpectandum reddere. Vt proprias cernat imperfectiones, nihil erit quòd oculos ad pedes tantùm demittendo fatiget. Si vbiq; ſe circumſpexerit, vbique ſe impefectum dignoſcet. Nec ſatis erit muribus molendini dominium per aliquod temporis impunè obtinuiſſe, vt tanquam molitores obſeruentur. Peſtis verò præſumptionis hodiernos inter Studioſiolos præcipuè inſo-

lescit, qui vndiq; arrogantiâ imbuti, licèt nec tria quidem Stesichori noscant, sibi vindicant posse magis docere, quàm discere; cùm tamen illos sic Sapiens redarguat, *Indocilis est, qui mauult doctus videri, quàm esse.* Sibi autumant isti insipientes, eo quòd quattuor Litterularum elementa in capite ferant, Scientiarum Vniuersum se componere. Quamobrem in priuatis, ac publicis congressibus eos audimus turgescentes, sententias (vt vulgò dicitur) expuere, sed nihil aliud salis in se retinent, quàm quod illis præstat saliua. Δοκησισοφίαν!

Ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πάντ' ἐπίσταται
βροτῶν.

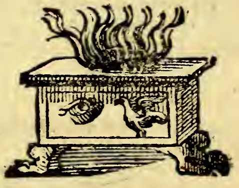
O vos

O vos dementes, qui plus merito omnibus indifferenter illatrantes, cùm re vera neſciatis quid diſtent æra lupinis, in deriſionum percuſſiones meritò inciditis. Veſtras huiuſce CANIS latratus aures penetret, ac experiemini duros & flebiles sẽper fuiſſe præſumptiònis fructus. Tumiditatem igitur deponite inſulſi. Alioquin voſmet inanes ampullas oſtendetis, quæ ſi vel leuiſsimo experientiæ ictu lædantur, maxima perfractione, ſe priùs vitreæ tantùm apparentiæ ſplendoribus enitentes, non dulci Virtutis liquore completas declarant. Talem ſe oſtendit Rhemnius Palæmon, qui cùm ſe ampliſ-

plisſimum Scientiarum archiuium iactitaret, maximâ litterarum (quibus monumentum ſibi conderetur) pænuriâ laborauit. Et quidem merebatur, vt ſui periret memoria qui cum ſua morte litterarum memoriam moriturum eſſe arbitrabatur. Nec minùs amentem ſe demonſtrauit Grammaticus ille Alexarchus, qui cùm ſuum Gymnaſium Cælum appellaret, ſe Solem volebat nuncupari, licèt potiùs ſua opinione deceptus, errãtis ſtellæ antonomaſiã mereretur. Ni porrò dicendum foret ipſum Lunam eſſe in iudicio decreſcentem, nam

Semper inanis erit mens, quæ ſibi plena videtur.

Cu-

Custos, non Dominus.

V.

E St follis qui se iactat; Difflatur inanis,
Virtutis minima si feriatur acu.

Alta ruinas.

VI.

Seneca.

Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.

Quò

Quò ſummiùs, dubioſiùs.

DVm nimiùm magna, vel nimiùm ſibi damnoſa humana appetit ambitio. Fortunæ faſtigia, quæ in ſummo Rotæ euoluuntur, conſequenter lubrica ſemper fuere. Qùò laborioſiùs ad ea peruenitur, eò moleſtiùs præcipitatur. Hinc ipsâ cæcâ cæcior eſt qui cęcâ peruagans duce, tutè in altum poſſe duci ſe cogitat. Carenti lumine nimis de leui offendicula obijciuntur. Ab illis

in ſummitatis decliuio repertis difficilè incolumis abibit; in plano, facilè ſecedet. Ergo malè Hominum ſanas mentes, qui pumiliones cùm ſint, gigantæis volunt paſsibus incedere. Scitote amentes, quòd veſtes immodicæ magis inuoluunt, quàm exornent; & quò plures limbos, eò plures habent laqueos. Non abs re Apuleius Fortunam, velut tunicam, magis concinnam probauit, quàm longam. Quid exiguæ in alto Naui ingentia proſunt vela? Mergunt potiùs, quàm regunt. Siracuſij moles Architecti quò altiùs euehitur, eò diſperſiùs infringitur. Sublimiùs extollatur Babelle, præcipitoſiùs ruet.

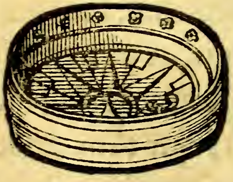
ruet. Superbiùs efferatur Olympus, Olympi iuſtitiâ turpiùs euertetur. In temerario DOMIPORTAE huius dorſo legite, & diſcetis audaces aſcenſus mortales deſcenſus ſubſequi. Diſcetis Soliorum gemmas lubricos greſſus facere; Dignitatum onera potiùs proſternere; ac terreos pedes aëreum iter non poſſe ſuſcipere. O nos miſeros, qui, Teſtudinum inſtar, dum ad aliquem honorem aſpiramus; ſemper ſolliciti reſpiramus, ac obtento denique, pluries ſpiramus! O ſapientem Numam, qui tuos deſcenſus ſagaciter quęrendo, feliciter aſcenſus inueniſti! O dementem Beliſarium, qui tuos aſcenſus im-

prudenter lustrando, miserè descensus comperisti! *Prosperitati nemo credat*, nam

. . . . Quidquid in altum
Fortuna tulit, ruitura leuat.

Hinc discat nonnemo, quòd

. . . . Intra
Fortunam debet quisque manere suam.

Alta

Alta ruinas.

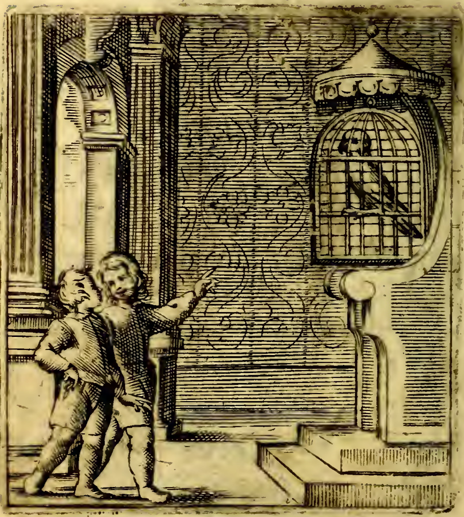
VI.

QVid iuuat humano pennas apponere dorſo?
His citiùs fletûs æquora ad alta volat.

Dat, & non habet.

VII.

Plautus.

Alterius pennis volare haud facile est.

Ro-

Roſtro, non mente.

EHeu quot pecudes humano in corpore viuunt!
Quantùm à veritate diſtat mundana falſitas! Maledictam gloriæ ſitim! Quot per te inebriati aliorum riſu delirant! Alius vt ſuæ affectus patefaciat Galateæ, alieno ab ingenio illos mendicat. Alius ſuum nomen chartis mandando illuſtrare opinatur, ſed dum illud alienis atramentis immergendo ſubmergit, magis obſcurat. Alius, vix primis litterarum

rarum hauſtibus, vt Canis è Nilo, deguſtatis; Picturæ, Idiomatum, Architecturæ, & eiuſmodi, nedum ſublimiorum Scientiarum, ſed ipſorum quoque Scientificorum Cenſorem ſe faciens, fruſtra ſibi plauſus ſomniatur. Alius ad portum laudis prælorum nauibus peruenire deſiderans, illorum nigredine Lethæos in ſcopulos (ac vtinam in iſtorum catalogo ipſe non noter) plerunque offendit. Sic vbique fucatâ oſtentationis Venere ſinceram ſapientiæ Pallada exoptatur effingere. Præ cæteris verò non pauci locorum veris Eloquentibus conuenientium immeritos gradus aſcendendo, Im-

mor-

mortalitatis ſolium ſcandere ſe existimant; at quia aliorum doctrinâ illuc efferuntur, in ſolum decidunt. Si alieno ſe extollens fulcimine altus ſufficeret ſaltus, quod, Amentes, vos eſſe optatis vel meus hic eſſet PSITTACVS. Hic quoque alienâ edoctus linguâ (arrigite aures) tempore

Proijcit ampullas, & ſeſquipedalia verba;

ac cum Homero ἔπεα πτερόεντα, ſed quid balbutiat penitus ignorat. Væ ſtultæ ambitioni! Hiſce in locis nunquam mehercle vtile fuit perſonam induere. Si breuia alicuius exiſtimationis Bacchanalia præceſſerint, longa dedecoris ieiunia ſubſequentur.

Quid

Quid creditis? Vera tantùm Virtus planta est meritorum germinans fructus, quæ exaltationis radices firmat. Ficta flos est pullulando marcescens, qui si odorem effundat, nares offendit, quòd impropius. *Non è quouis ligno Mercurius fingitur.* Alienorum ballsamis sudorum Ignauiæ cadauer obtegatur, minimo fætore suam putredinem manifestat. Nunquam sine periculo fuit asinum leonis pelle, ac simiam purpurâ inuoluere. Illum ruditus à rugitu differens accusabit; hanc minima erroris nux detectam obturpabit.

Vnum pro cunctis Fama loquetur opus.

Dum

Dum histrio in theatris regio amictu induitur, si maiestatem habitûs vili vel dicto, vel actu dedecoret, quid sit patefaciet. Si Sapientum sedes vsurpare quid sit dignosceretur, ad illas sanè cautiùs aspiraretur. Illæ quem magis extollunt iudicantium oculis magis subijciunt. Nimis hodie apertis luminibus nascimur. Vix ipsi veræ Virtuti fides præstatur. De ficta argumentemini. Callidâ hac ætate non, vti quōdam edocta à Lysandro, Dodonæa Oracula sic aptè poterunt loqui, vt Rex vngatur. Non sortietur Sertorius, Ceruæ ore loquendo, populos terrere. Mendax doctrina nunc risibiles, non

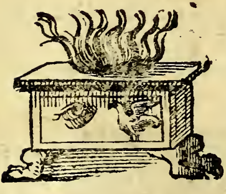
ad-

admirantes affectus permouet. Nec ſatis eſt homini, vt doctus videatur, naſum habere. Pro illo qui habeant non deſunt; nam præſenti in ſæculo

. . . . . Iuueneſque, Seneſq;
Et pueri naſum Rhinocerotis habent.

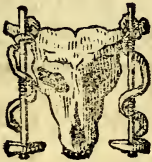
Dat,

Dat, & non habet.

VII.

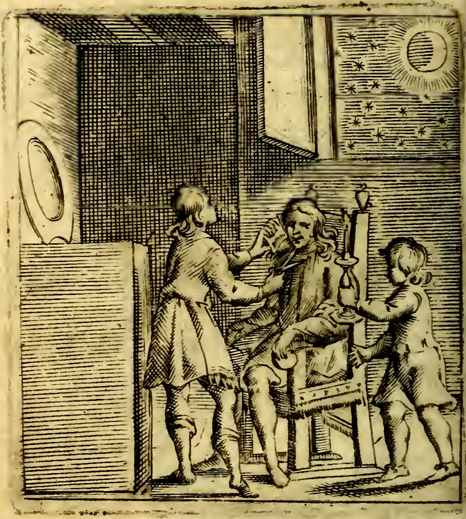
PSittacus increpitans feret haud encomia Docti.
Si ferat, hic pennas non penetrabit honos.

Tem-

Tempore diminuere, est augere.

VIII.

D. Augustinus.

Fæcundus est ager pauperum. Citò reddit donantibus fructum.

Adi-

Adime, creſcet.

INterdum lucri ſpecies eſt perdere. Nulla eſt potentior moneta ad emendam Mundi ſimul, ac Cæli gloriam, quàm opportunitatibus auxilia miſeris conferre. Nec meliùs augentur gemmæ, quàm cùm pro gementibus effunduntur. Aurum alienis ſubſidijs ſepultum tenere, eſt meritorum cenſus ſibi denegare. Alterius ærumnis æraria aperire, eſt proprijs infortunijs oſtium claudere. Diuiti donare,

eſt

eſt ſe ipſum pauperare. Egenti
verò largiri, eſt ſe, & alios locu-
pletare. O diuinos contractus!
Dando acquirere, mutuando fæ-
nerari, ac prodigendo cumula-
re, nonne cæleſtis vſuræ ſpecies
vocabuntur? Quid tandem bo-
norum prodeſſet copia, nî alijs
copiam facere ſciremus? Habe-
re, nec ſcire dare, eſt neſcire ha-
bere. Tantùm ſibi poſſidere, eſt
nec ſibi, nec alijs diuitem eſſe.
Sed ſibi ſimul, ac alijs habere, di-
uitiarum ſumma diuitia eſt.
Quid duobus Cæli prodeſſet Lu-
minaribus, aureum aliud benefi
centiæ theatrum, argenteam a-
liud fæcunditatis ſcenam eſſe, nî
vt ſplendẽtia ſplendida, ſui quo
que

que nitoris diuitias toti Mundo vberrimè profunderent? Hæc iure quidem cunctos lucis radios in se merentur retinere, quia nullum pro se retinentes, omnes sideribus nobisque benignissimè impertiendo, venerationis augmentum sibi vindicant. E fulgenti horum crinito capite tuam mentem, Mortalis, illumina. Disces, quòd sicuti hæc CAESARIES tempore cæsa, Planetarum fauore, tondendo, augetur, sic opes opportunitatibus diminutæ multiplicantur. Disces, quòd si, illius sententiâ, Crinis fluxus opes designat, quò plures ad paupertatis caluitiem cooperiendam rescindes, in cincinnos eò

longiores tibi creſcent, ad diuinum Amorem illaqueandum, & ad tuos errores ſupremi Numinis lumini occulendos. Nec diuerſos ab æterno Rectore ſortita eſt effectus Zenonis, ac Tyberij II. in miſeros pietas; Illius quidem annorum multiplicitate, iſtius abundanti theſaurorum inuentione. Beneficentiæ opes diſſipando colligantur. Dilatatas ad Mendicorum ſuccurſum manus reſerare, eſt vncinatas ad extrahendos à Deo fauores tenere. Hinc credendum cum Poeta, quòd Pauperibus donare

Mercari exiguo nos facit ære Deum.

Tem-

Tempore diminuere, eſt augere.

VIII.

LVcrum Ditis Inops; nam prodigus ille miſellis
Quas dederit, ſolas ſemper habebit opes.

Opportunè, si non sanè.

IX.

Xenocrates.

Qui passim maledicunt omnibus, eos palam est id naturæ vitio facere, non ex eorum merito, quibus obtrectant.

Con-

Consilijs supplet tempus.

D*Ecorum silentium corona est viri boni*. Humani linguam interpretem cordis, vt tempore animi affectus exprimeremus, à natura obtinuimus. At his temporibus nulla illius moderandæ tempora comperiuntur. Effrænati Mortalium animi effrænatas linguę habenas relinquunt. Illam præcordij velum, non imaginem, vt illius sententiâ fieri deberet, faciunt. Mendax omninò hominum turba

prauas occultare passiones tantùm curat. Cuncti vitijs inuoluuntur, cuncti obtegere indigent; ij præsertim qui fulgurantes Virtutum esse deberent Soles. Alius insatiabili torquetur auaritiâ; alium intemperata extinguit libido; alius iracundo dilaceratur furore; alium inexplebilis enecat gula; omnes particulari roduntur tineâ;

. . . Quemuis mediâ erue turbâ,
Aut ob auaritiam, aut misera
ambitione laborat.

Præ cæteris verò se ipsum lacerans Liuor, sat dentes haud potens acuere, linguam enodat vehementiùs. Verborum telis Virtutem humi proijcere se opinatur

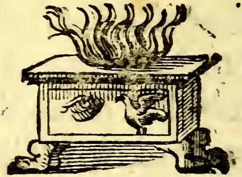
tur; at magis exaltat; tùm quia admirabili hæc ſpicula reijciens intrepiditate, fortiſſimum ſibi ipſi ancille eſſe poteſt patefacere; tùm quia inuidiosâ dum inſectatur mordacitate, illam cui inuideatur dignam declarat; Sic ipſius meritis mala afferre deſiderans, bona afferendo, ſibimet damnum infert notabile. Inde verò eſt, qnòd (quoniam vitioſi quæ ſibi pernicioſiora inaduertenter libentiùs inſectantur) plerunq; inſanus, non opportunè, vt captatoriæ huius Aucupis VOLVCRES, vocem profundit, at omne extra tempus in alterius famam increpitat. Hinc tot veluti apes ſemper moroſo in alie-

nis auribus murmure Inuidi bombilant. Nulli parcunt, vbique noctuant. Ad importunos ſtrepitus per vicos, per domos, per plateas nos conuocant. Eorum furori nullibi non eſt locus. Dens Theoninus vbique infigitur. Liberè audiuntur, liberiùs loquuntur. Plurimi hodie ſunt Anaxarchi, qui incompoſitam efferunt loquacitatem, nulli Anacreontes, qui plectant. Audite me, Liuidi. Quoniam reprimere veſtram neſcitis importunitatem, *Opportunè, ſi non ſanè* tantum furorem ſaltem euomite. Fricantes duntaxat refricate. Sic verum fiet, quòd pro ratione ſe vlciſci iuſtitia eſt, non

ma-

maleuolentia. Alioquin si cum alijs intempestiuè, & de alijs immeritò maledixeritis, vobismet maledicetis; ac ita illud dictum confirmabitur, *Nemo læditur nisi à seipso*. Quandoquidem *Non est eiusdem & multa inopportunè, & sibi vtilia semper dicere*.

Opportunè; si non sanè.

IX.

LIngua, loqui sapias. Humani es nuntia cordis.
Signum excordati, nî modereris, eris.

Ab

Ab externis interna.

X.

Catzius.

Quisque suo vitium, quod tegit, ore gerit.

For-

Forma dat eſſe rei.

E*X vultu, & oculis non poteſt celari conſcientia.* Non minùs horum motus, ac illius ſigna pro veridicis animi habentur delatoribus. De Naturæ malignitate conqueri nemo non poſſet, ſi, quoniam homini ad fingendum tam facilem tribuit animum, varios quoque ſignorum characteres, quibus illius inclinationes legerentur, non tradidiſſet. Hinc eſt, quòd quantùm praua, tantùm prouida voluit,

luit, vt ex frontis rotunditate mentis fraus indicaretur, ex quadratura integritas; ex oculorum mediocritate ingenuitas, cauitate perfidia; ex ciliorum moderatione humilitas, longitudine arrogantia. Statuit vt proportionatum caput ingeniosum fieret, immodicum rude; os decens benedicum, ingens mordax; facies hilaris sincera, liuescens liuida. Valles, ac montes manuum curarum profunditatem, ac eleuationem demonstrant. Corporis næui paucos homines maculis carere ostendunt. Ipsarum quoque linearum in pedibus intercisio paruam cogitationum rectitudinem breui hoc vitæ in cursu

accuſat. Hæc porrò, tanquam ſecundarum cauſarum effecta, in tantùm quid veri habent, in quantùm è prima omnium cauſa illæ dependent. Quare omninò verum non eſt Auctoris dictum, *Fronti* (externo .i.) *nulla fides*. Imò hæc campus eſt, in quo affectuum acies effulgurat. Boni pulcrum habent vexillum; mali turpe. Difficiles quidem qui cognoſcantur ſunt affectus. Aſpectibus vndique ignoti in corporis ſepulcro conduntur. Id tamen vultum habet pro lapide. Inſcriptio, quæ in hoc inſpicitur, illorum monſtrat conditiones. Natura, quæ ſemper in bonum tendit, ſemper bonum operari ſe

arbi-

arbitratur. Hinc quod facit noſcatur gaudet. Id agere ex ſe non poteſt, quòd loquaci caret expreſſione. Igitur per tacitam, mediantibus corporis ſignorum linguis. At quia hæ neque ſufficerent, inclinationem operibus dilucidat. Hinc eſt, quod ex electione artium, ſtudiorum, ac aliarum curarum animi deſideria argumentamur. Sapientes ideò Athenienſes, qui antequam ſuos Natos cuilibet exercitij generi applicarent, varia inſtrumenta illis exponentes, illorum inclinationes explorabant. Prouide igitur Vlyſſes! Vt Belligerum inter Lycomedis puellas detegeres, prudenter fæmineis ornatibus

enſem

ensem operuisti. Quinetiam nullus est corporis motus, qui animo non dirigatur; & hoc sanè modo illius intentiones enitescunt. Quamobrem religiosum hominem anathematica non indicat lingua, pium hypocrisis, humilem sui existimatio, beneuolum maledicentia. E contra verò frequentes eleemosynarij actus auaritiæ, mansueti iracundiæ, honesti impuritatis, viriles pusillanimitatis signa nunquam fuere. Tantæ veritatis argumentum sit sufficiens huius suauitas PEPONIS, interna cuius dulcedo, aut amarities ab externo visu, & olfactu tam benè dignoscitur. Quapropter creditu

di-

dignum eſt hoc fundamentum, quòd prauitas animi, vel puritas, ex turpitudine ſignorum, vel pulchritudine apparet. De hoc nos ſatis monitos voluit Cæſar, *ad quem* (vt Plutarchi verbis vtar) *delatâ de Antonio, & Dolobella calumnia, quòd res innouarent, Non hos, inquit, pinguis, crinitoſque pertimeſco; verùm pallentis magis, atque macilentos illos, Brutum videlicet, & Caſsium*. Sciebat, quòd vbi illi craſsi, & rubicundi vultûs homines, coloris alteratione ſi quid proditorij in animo concepiſſent, cogebantur oſtendere; hi cinereorum viſuum immutabilitate vllo pacto detegi non poterant. Benè

cau-

cautus qui adagium inuênit, *E-rubeſcit, ſalua res eſt*, quoniam
Vel tacito vultu ſcire futura licet.

Ab externis interna.

X.

Est animi ſpeculum corpus, quod debile vitrum eſt.
Fit clarum hôc quidquid mens tenebroſa tegit.

Huic

Huic credas.

XI.

Beda.

Omnia in hoc Mundo incerta credenda sunt, Mors tantùm certa.

Vera

Vera vita mortis ſpeculatio.

OMnem crede diem tibi diluxiße ſupremum.

E Viuentium catalogo deleatur qui tãtùm viuere, vt viuat, meditatur. Morti naſcimur, morti viuimus, & ſolùm tandiu viuimus, quandiu illam conſideramus. Si veritatis lumine admirandas illius qualitates contemplaremur, ſic diligeretur, vt cor noſtri cordis, ac vnica Animæ anima viueret. Quid enim aliud ipſa eſt,

nisi

nisi Animę libertas? Et quid hac amabilius reperitur? Illius verò meditatio negligitur, quòd vera libertas ignoratur. Talis creditur ea, ad quam assiduis laboribus exsudatur, licèt re vera miseranda sit seruitus. Circum illam consumimur, ac omnes nostras cogitationes euoluimus. Si hoc SPECVLVM benè intueremur, nostram dignosceremus insaniam, & tantùm *Huic credendum* esse videremus. Non vmbra, at vera nostri status imago est, quam nobis illud repræsentat. Ostendit vitam vt vitrum fragilem, vt vmbram instabilem, ac ærumnarum plumbo, reflexûs ministro, grauosam. Quæ

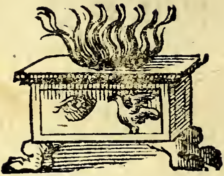
actu

actu amplectendi MORS te inuitat, ad vitam vocat, dum ad reflectendum in mortalis vitæ Speculo allicit. Sed quid in Speculo? Potiùs in conſpicillo dicatur, quo magis errores tui tibi clareſcant, quo longiùs tuam metam inſpicias, quo clariùs te puluerem diſcernas. Mirare, & ſic mirando non morieris. Si tali Vitro mentis lucem appropinquaueris, in cor tuum veræ cognitionis radij reuerberabunt. Videbis te lacrymis exoriri, quæ ſpeculorum deſeruiunt multiplicati; te in gelu conuertendum, quod cryſtalla efformat; imò ad recti ardorem te gelu eſſe; ac in pectore Mortis ſtare quid de te libuerit

diſponere. In hoc igitur Cryſtallo cryſtallinum oculorum lumen fige, & purum veritatis inſpicies Solem, dummodo terræ affectus non interponantur. Fac vt Canio edoctus philoſopheris, ſi verè vis philoſophari. Ille ex mortis meditatione Caium potuit confundere. Memento nouos Hyſpaniæ Barbaros non tam dare operam regibus creandis, quàm chlamyde mortuorum oſsibus picta inuoluendis. Dignum morem! Mors quidem *Vltima linea rerum eſt*, ſed quæ prima pro obiecto habenda ſit.

Iſtius præmeditatio finis, qui malum apparens eſt, principium veri omnis boni euadit.

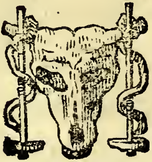
Huic

Huic credas.

XI.

MOrtalis, Speculo hoc tantùm te cernere cures.
Quid sis verè oculos ponit id ante tuos.

Non ſemper vires.

XII.

Mænander.

Temeritas multis eſt cauſa malorum.

Nè

Nè quidquam temerè.

S*I vis timeri, time. Nulli facilius opprimuntur, quàm qui nil timent.* Inſipientis cura eſt velle ſemper trepidari. Vt plurimum enim qui nullum vnquam timuit,

Non expectato vulnus ab hoſte tulit.

Maximũ ſit licèt robur, æternum nõ erit. Creſcente ætate decreſcit vigor. Qui ſe Aquilã modò iactabat, modò Columba euadet. Qui lędit nõ lædi metuens, ſi aliquando tutus, nunquã tamen ſecurus

 viuat.

Viuat. *Necesse est enim multos timeat quem multi timent*. Qui nunc horretur, nec horret, aliquando horrebit, nec horrebitur; *Superba quippe fortitudo si pericula contemnit, & prouocat.*

In vento scribit lædens, in marmore læsus.

Tempore maturescit vindicta, & quæ maturior acerbior. *Tarditatem supplicij grauitate compensat*. Qui nunc reptabãt bombices, tempore extollunt alas. *Habet & musca splenem. Inest & formicæ sua bilis*. Sit maxima licèt potentia, minimo actu subuertitur. Videmus grandiores turres paruissimis fulminibus disijci, imò quò altiores, eò faciliùs

illis

illis ſubijci. Videmus imbecilli tineolâ fortiſsimas moles erodi; paruâ ſecuri ingentes quercus proſterni; puſillo coloſſos deijci lapillo, ac minuto naues impediri piſciculo. Accuratè igitur time, nam *Inimicum quamuis humilem metuere Sapientis eſt*; Paruus enim hoſtis vbique ſe incolumem celat, magnus verò magis oculis, & conſequenter magis inſidijs patet. Tam vtile tibi pingat in corde axioma hic mortuus BELLIGER, qui mox tumidus agonum timor, ac cohortum tremor incedebat, nunc viliorum ærucarum pabulum, ac minimarum auium ludibrium proſternitur. Timor ſecuritatis,

præſumptio periculorum dux ſemper fuit; nam plerunque qui ſibi fortiſſimus videtur in alium fortiorem incidit. Fabij Maximi rem Romanam extollet metus, Caij Flaminij ſubuertet præſidentia. Timendo aliquis victor euaſit, nemo temnendo.

Spes metum ſequitur.

Non

Non ſemper vires.

XII.

NE timeas, timuiſſe decet. Timor ille probandus,
Tempore qui incolumes nos facit eſſe ſuo.

Vt ducta ducit.

XIII.

Zonaras.

Vitam probam probus finis subsequitur, prauam prauus.

Qua-

Qualis vita, finis ita.

V*Ita hominis peregrinatio super terram*. Sed plus super mare, cùm calamitatum æquor sit Mundus. Quantùm verò iudicij opus est Menti proretæ, vt hominis Nauim in illo dirigat! Quantumuis regatur, scopulorum non potest offendiculis non subijci. In tranquillitate ipsa à procellis timendum. Imò magis in placido; ad naufragia etenim adulationũ Zephyri, fictionum Euri, & pellacium

plausuum murmur vehementiùs impellunt. Si hoc igitur in tacito, quid in frementi? Qui imbres, quæ procellæ, quæ tonitrua consilium Nauarcho non desperabunt? Mille insidiarum Scyllæ, malignitatum Cyclades, ac proditionum Cyaneæ in calamitatum pelago submergent. Parùm proderunt Palinuris inflata sorte lintea; præsumptionis somnus sinet madefieri. Debile Orontibus erunt subsidium fortes antennæ; minima otiositatis incuria maximæ erit causa fractionis. Non multùm se fidere poterunt bracchiorum remis Leandri; luxuriosi æquoris flagellatio ipsos flagellabit. Sed quid tot

inter

inter tam irati æquoris fremitus humana titubas cymbula? Monitoriæ Empyrei sunt voces, si tui Rector earum dogmata perceperit. Cælum imitans color, ad Cælum tuam nauigationem tantùm dirigendam præmonet. Albescens spuma candidę solùm fidei fundamento illius oris allabi te posse edocet. Æstuantes aquarum montes, qui vix elati præcipitant, per ambitionis moles ad illud tendi non debere indicant. Quæ enim machinæ ex fumo producuntur in fumum dissoluuntur. Ab illis tuus discat Proreta, quòd si malorum mare sulcatur, non nisi amaritudines gustantur; quòd quæ amarę sunt

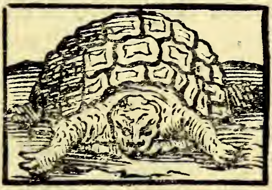
aquæ

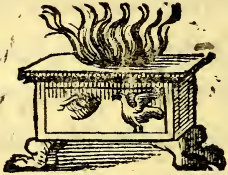
aquæ amaras tantùm lacrymas ab oculis extrahunt. Diſcat,quòd tantùm lacrymarum pelagus ad verum euehit portum, & quòd ſoli ſudorum vniones dulcem laboribus coronam efformant. Vt tuus igitur Gubernator ſe ſatis edoctum ſibi indicet, pro clauo prudentiam moderetur,pro magnete conſilium regat, pro malo conſtantiam firmet; quæ tamen omnia ad rectæ conſcientiæ cynoſuram ſemper vertat. Alioquin ambo naufragium patiemini. Et ſi nautica pyxide vti illum pigeat, hanc RHEDAM (non NAVI minùs) humanæ ſymbolum vitæ inſpiciat. Nî Auriga hic vector cautè illam dirigat,

vel

vel in terra ſuos ſcopulos experietur. Hippodames Rhedam benè regat Myrtilus, ſuimet Nauim malè non regens, proprio naufragio æquoribus nomina non imponet.

Pij feliciter nauigant, impij miſerè naufragantur.

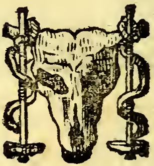

Vt ducta ducit.

XIII.

VT Rheda, vt Nauis mortalis vita vagatur.
Horreat hæc ſcopulos, horreat illa ſcrobes.

Non

Non quantum, ſed quale.

XIIII.

Petrarca.

Multa ſunt oneroſa diſcentibus, doctis pauca ſufficiunt.

Sub-

Subſtantiam non facit accidens.

C*Vm legere non poſsis quantùm habueris, ſat eſt habere quantùm legas.* Librorum quantitas ſcrinia quidem, non animos exornat; imò illos confundit; eorum enim multiplicitas non paucos inſaniâ magis, quàm ſapientiâ repleuit. *Primum argumentum compoſitæ mentis eſt poſſe conſiſtere, & ſecum morari.* Id autem non poteſt qui tanta in nimietate huc, & illuc cogitur va-

vagari; nã *Nusquam est qui vbiq; est*. Sicuti exquisita dapum sobrietas naturam absque ventriculi grauamine enutrit, ita Librorum parsimonia sine confusione ingenium erudit. Medicaminum vbertas infirmum perimit, raritas sanat. Robur exercitûs non in multitudine, sed in militum fortitudine consistit. Armata acies ad hostis expugnationem tendens, si multos ante habeat passus, facilè anceps decipitur, & bonum iter deserens, malum sequitur. Aliquo in conflictu armorum nocet copia, dum quæ capiantur resolui non permittit. In Librorum abundantia luxuriare, superbire, non ediscere

est.

est. Sic qui à liberando, quòd
vitijs nos ſoluat, liber dicitur,
dum ambitioſos efficit, vitijs
magis inficit. His exuberare, eſt
maiorem blattis eſcam parare.
Eſt & poſſeſſis, & poſſidenti da-
mnum inferre. Illis quòd carent
ectore; huic quòd abundanti
abutitur lecturâ. Appoſitè hîc
confabulatoris labem mihi ſub-
eundam non cenſeo, ſi ludicras
duorum familiarium ſe inuicem
deridentium facætias tibi, Le-
ctor, adduxero. Diues quidam,
quantùm doctrinæ inops, tan-
tùm Libris abundans, Doctorem
vti doctrinæ prodigum, ſic Li-
brorum indigum viſitando, Sal-
ue, inquit, mi, Doctor, ſine li-
bris.

bris. Salem patienter hic tulit. Poſt verò aliquod tempus viſitationem reddens, callidus alter in cubiculum introduxit libris plenum, quibus,non cui,Sapiens iocosè iam deluſus, ſagaciter dixit Saluete Libri ſine lectore. Et meritò; vera quippe ſcientia non in quantitate Librorum, ſed in eorum,& in legentis qualitate conſiſtit. Hic, qui SAPIENS eſt, benè agnoſcit magnos inutilibus tantùm verbis plenos ſcrinijs eſſe relinquendos, paruos verò fructuoſæ diuites doctrinæ ſemper præ manibus habendos, ac vt diuinorum reliquias ingeniorum venerabundè oſculandos; πολλάκις ἀμέλει μέγα ἔργον ἄρεκτον.

Quan-

Quantuluſcunque adamas ingentes berillorum exiſtimatione vincit congeries; in ſua etenim pretioſa puritate maior eniteſcit. Exiguus ſæpè cophinus maximos continet theſauros. *Magna plerunque ingenia in paruo latent.* Præceptum hoc docuit Mantuanus, qui ex vnius tantùm Ennij ſtercore aurum didicit colligere. Ignorauit ille, qui diſertiſſimi Herodis Attici ignauiſsimus filius, ac indignus hæres, ex innumeris paterni ſcrinij voluminibus nec prima quidem percepit elementa. Ne ex Librorum numero vbiq; rapiaris, eripe, & augebis.

Satiùs eſt Virtute affluere, quàm Libris.

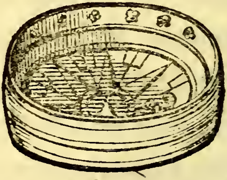
Non

Non quantum, ſed quale.

XIIII.

Q*Vale, at non quantum.* Confun
dunt maxima. Paruus
Ingenia illuſtrat grandia ſæpè Libe

Dum

Dum pura.

XV.

Speronius.

Omnem mulcet morositatem in Fœminis Pudicitia.

In

In claritate ſanitas.

N*Vlla maior arbitrij infirmitas, quàm Vxor*, audacter ait ille. Quod.n.morbi genus illius defectu non ſuffertur? Affectuum vertigines, Superbiæ carbunculi, Zelotypiæ carcinomata Coniugatum plerunque excruciant. Ne dedecoris macula honoris pupillam infeſtet dum timetur, albugini ſubijcitur. Dum eius ornatui incumbendo vſque ad capillum bonis exuitur, alopeciâ ægrotatur; dum nimius ar-

dor in gelu tandem degenerans, medullas conglaciat, Spaſmus toleratur; Apoſtemate vexatur, dum priſtina illius rubra formoſitas, quæ dura fuerat, in ſenectutis ſaniem incidit. Icteriſi perturbatur, dum petulantiā bilem prouocat. Phræneſi exagitatur, dum vanæ Amoris imagines repræſentantur. Omnia tandem vſque ad deſperatam perducunt anxietatem. Hæc, & his ſimilia, plùs irâ, quàm veritate percitus Oriator quidam olim confabulauit (quem ex his aſſertis auctorem quoq; illius prouerbij fuiſſe iurarem, *Mare, Mulier, Ignis tria mala*) Matrimonium ſanè, vt opinor, non tanquam Dei inſtitu-

tum

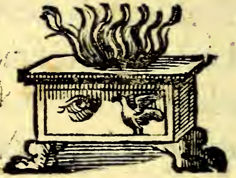
tum conſiderans, ſed vt munda-
ni grauitas iugi illud tale efficit.
Præmiſſæ quidem ſuppoſito in-
dignæ ægritudines ſaniores affli-
gerent animos. Lethales tamen
non ſunt, dummodo febricitans
Honoris pulſus, VRINAE co-
niunctus impuritati, non vacil-
let. Moleſta quidem talibus
morbis languenti valetudo eſt;
At, ſi maxima, patienter toleran-
da, nî humor prædictus vitie-
tur. Non alia vitæ præiudicant
ſymptomata, quantumuis gra-
uia, dum dilucida hæc excre-
mentitia qualitas cordis indicet
claritatem. In anguſto huius
VITRI oceano dum procelloſa
Laſciuiæ nubes decori naufra-

gium non minitetur, ſalubris portum felicitatis tenere credas. Libenter ex illius fragilitate fœminei ſexus inconſtantiam inſpicias, dum ex claritate vnici amoris quoque puritas innoteſcat. Innumerabiles quidem (fateor) curæ, tormenta, ac mortes eum experiri neceſſe foret, qui cum thalami Conſorte, quaſi cum ſorte (licèt potiùs cum omni malo) ſe victurum opinari vellet; at *Dum pura* omnem amaritudinem dulciſſimam efficere potis eſt. Pompeiam, cognitâ fœminæ impudicitiâ, repudiare cogatur Iulius Cæſar, infortunatiſſimus iudicetur. Zenobiæ (quamuis cæterum moleſtæ) Ho-

Honestate perfruatur Odeanthus, felicissimus habeatur. Ita est, mi Lector. Dei fauore quid scribam scio.

Pudicitia omnis ærumnæ condimentum.

Dum pura.

XV.

FIt, ſibi qui Sponſam capit, immedicabilis æger.
Eſt medicina potens qui benè ſanus Honos.

Ex

Ex incommodis commoda.

XVI.

Mænander.

Cupido habendi aliena maximum malum.

Quod

Quod non tibi, nec aliis.

S*Aepè vulpem fuit vestire, leporem deglubere.* Heu quò peruênit seculi impietas! Pro digniori habetur Politica alterius calamitates sibi facere felicitates; alienis lapsibus propria erigere ædificia; flentium miserorum aquis superbię ignes dira antiparistasi accendere; ac alienis suspirijs propriæ ambitionis fumo ventum inspirare. Vno verbo verum est viuere *alienâ viuere quadrâ.* Non pauci incedunt, qui

ex pallido infelicium tremore argenti candores accumulent, qui ex flaua mendicorum macie sui fuluos auri nitores extrahant, qui gementium lacrymas in gemmas sibi conuertant. Vbiq; *Magni pisces minutulos comedũt*. Verùm quid hæc tam parua collacrymor? Thesaurorum fodinæ inueniri nesciunt, nisi ipsæ pauperum venæ aperiantur. His diebus, imò impietatis noctibus, non homo homini Deus dicendus est. Meritò potiùs lupus. Illius carnibus vescendo propriam auget feritatem, sanguine inebriat sitim. Nec vllus ignis charitatis reperitur, quo sua crudelitas terreatur. O sacram Ciuium

fa-

famem; o ſacrilegam Nobilium ſitim! Væ populis, ſi barbara Macchiauelli dogmata, prædictis non imparia, Fidelium Principum mentes quoque penetraſſent. Quæ auiditatis monſtra enutrita non fuiſſent, ſi in illis tam rapacis Politicæ ſemina pullulaſſent? Sibimet nedum ſubditis, in ſinu ſerpentem fouiſſent. Iuxta illud Oἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Imò, cùm ad extrema teneantur, quippe qui in ſummo exiſtunt, ſicuti diuina ope pietatis extremum tangunt, ita impietatis attigiſſent. Iniuſtitia innocentiam conculcaſſet; Purpureæ chlamydes ſanguine plùs quàm murice fulguraſ-

guraſſent; ac ipſi Throni magis tragœdiarum ſcenæ terruiſſent, quàm venerationis theatra effulſiſſent. O te igitur felicem Chriſtiani Orbis molem, quæ tot iuſtis Coronatorum Atlantium fulciris ceruicibus, qui non minùs intrepidè, quàm fortiter, proprijs etiam incommodis, tantum ſuſtinent põdus, vt tu commodè eleueris. Sed io me feliciorem, non ſolùm quòd liberos natales obtinuerim in Patria, quæ *omnia bona omina* indicat, ſed quoque ſim ſortitus Magnorum Maximi Antiſtitis ſubiectioné, qui vt Redemptorem, cuius eſt Vicarius, imitetur, alijs cruces vt auferat, Cruces ferre exultat.

Tan-

Tantundem verò heu miſeros Orientalis Monſtri ſubditos, quod, huius BOVIS inſtar, alienis obdormiens felicitatibus, nunquam capitis Lunam gerentis extollit cornua, quin illius fulgoribus nobilium Soles eclipſim patiantur. Sed o beatam ætatem, ſi duntaxat Turcarum inter Reges, nec priuatos inter Chriſti Ciues (vti non in Potentibus) hi mores pariter verſarentur! Iſtos quidem omnes iuſtos confiteor, ſed nullum hodie Lycurgum diſcerno, qui non minùs rectus Princeps, quàm bonus Spartæ Ciuis, Pauperibus facultates æqualiter impertiatur. Plurimi quidem inter Infideles (abſque

Ci-

Cinici lucerna) possent reperiri, qui, tot Neronum instar, peiores Patriæ Ciues, quàm Imperantes, proprijs etiam iocis vectigalia exigentes, ac lugentium ruinis deliciantes, Ciuium commoda sibi accommodent. Optimè ergo Philosophi,

Corruptio vnius generatio alterius.

Ex

Ex incommodis commoda.

XVI.

ERrat, auet riſum qui alieno carpere luctu.
Se grauat oppreſſos qui ſine iure grauat.

Mo-

Modicè, & tempore.

XVII.

Palingenius.

Immodici affectus animi quoq; gignere morbos
Consuerunt . . . . . .
Tristitia interdum nimia officit.

Sol-

Sollicitudo malum accelerat.

IN mundo nihil eſt certum. Rotat omnia caſus.
. . . . In vndis
Mergitur hic, auidiſque miſer ſit piſcibus eſca;
Ille cadit, præcepſque ruens perit, aut malè languet
Perfractis membris; Alius niue, grandine, & imbri
Obruitur. Sua fata pati conſtringitur omnis.

Irreparabiles ſunt calamitates, & tormenta. Ad hæc naſcimur, ad

hæc viuimus, ad hæc fortasse moriemur.

Νόσους δ' ἀναγκητὰς δεῖ κλάτους φέρειν.

Vt remedia semper habeas, semper expecta. Cùm expectâris, illis facilè, si euenerint, medeberis. *Quid sit futurum cras fuge quærere*, an fuge non parari. Medicinam verò priùs quàm corpus inficiatur, nè adhibeas. Vel si vti placuerit, saltem parcè vtere. *Sæpè optima est medicina non vti medicinâ*; Satiùs quidem est initijs, non expectationibus, morborum mederi. *Sua cuique rei tempestiuitas maximè vtilis est*. MITHRYDATICA tunc iuuant, cùm

Mo-

Modicè, & tempore iuuare debent. Si quis quotidianis, vt ventrem exoneret, impleatur Theriacis, quid proficient? Membra tabe concremabunt. Fractis ossibus apponantur, nec minuēt, nec augebunt dolores. Opinione dictante angustias trepidamus, & statim solliciti ad mœrores confugimus. Quodque peius est, immodicos mœrores capessimus; & quod remedium credimus, mali irritamentum experimur. Quæ in dubio sunt fugimus, & plerunque trepidata non eueniunt. Quid autem hoc est nisi corpus prauis implere dispositionibus, quę cùm vel exiguum mali accesserit, maximum reddent?

dent? Cùm exigua febris ęgros occuparit, non ſtatim ad ſanguinem eliciendum prudens conuertitur Phyſicus. Primùm diætâ qualitatem, ac vigorem illius ponderat. Si feruor inſoleſcit, tunc venas reſcindit. *Nihil eſt in morbis magis periculoſum, quàm immatura medicina.* Sicuti antidotus, quæ veneni eſt particeps, corpus tantùm veneno infectum ſanat, ita ipſam ante venenum ſumere, eſt in veneni vſum conuertere. Quot ex hiſtorijs legimus, & quot noſtro tempore inſpeximus, qui vt ſaniùs viuerent, à ſuppoſitis tantùm morbis corpus purgare exoptantes, in intempeſtiuis medicaminibus

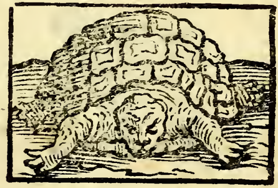
nibus mortem biberunt? Prudentissimus hinc Angelus Episcopus Aretinus, cui cùm Medici, aut pharmacis vtendum, aut pereundum dixissent, immissaque pocula subtus lectum diu cessasset, tale illis tempus inopportunum forsan cognoscens, suscipere recusauit. Manè porrò cùm Medici ægrum ferè liberum comperissent, idque suis tribuerent potionibus, tum ille quamuis non omninò corporis sanus, mentis tamen prorsus compos, Magnas, inquit, enimuerò, & priùs incompertas mihi vires habere videntur, quę subtus lectum positæ sanitati me restituêre. Quid facturæ si eas potassem? Im-

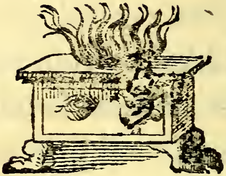
Immortalem me profectò reddidiſſent. Si illæ igitur ſumptæ fuiſſent, cùm ſine earum præſidio Prælatus ſanus euaſerit, naturam profectò ita alteraſſent, vt quod priùs corpus parua opprimebatur infirmitate, ſanitate periclitari potuiſſet. Prudentiſsimus pariter venerabilis Vercellarum Epiſcopus, & Comes, Io. Franciſcus Bonomius, ſacrum meorum Maiorum decus, qui tam medicinis aduerſabatur, vt non niſi S. Cardinalis Borromæi, qui eum in ſuam familiaritatem receperat, præcepto, grauiſsima in infirmitate ſalubribus catapotijs voluerit accommodari. Nec non ſapientiſsimus Pau-

ſanias,

ſanias, qui Medico cuidam ſibi dicenti, Senex euaſiſti; Propterea quòd te Medico non ſum vſus, reſpondit. Quare ſicuti extemporaneis vti medicaminibus naturam opprimere eſt, non leuare, ita inopportunis animum curis vrgere grauare eſt, non recreare.

Temporibus medicina valet.
Data tempore proſunt.

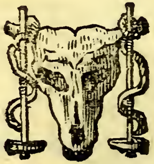

Modicè, & tempore.

XVII.

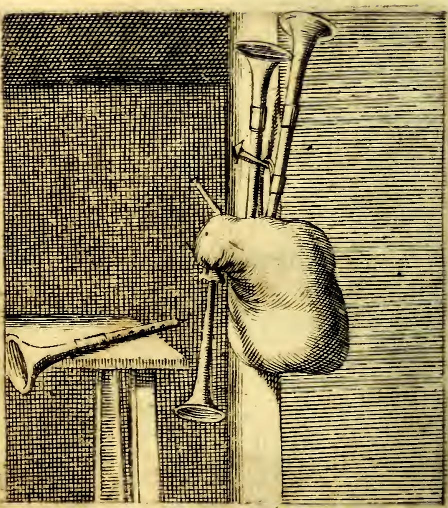
AEgrotos Medicina iuuat. Medicamina virus
Fient, nî fuerint tempore ſumpta ſuo.

Nî

Nî inflata.

XVIII.

Propertius.

. . . . *Agendum aliquid, si*
Vis esse aliquid.

Om.

Omnia otium vitiat.

SI quis emat citharas, emptas comportet in vnum,
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus vlli,

nonne omnium mereatur iniurias Muſicorum? Ex actu dignoſcitur Virtus. Non ſatis Gladiatori enſis, nî tractetur; Ianitori clauis, nî rotetur; Naui proreta, nî laboret. Neque ſatis Sapienti calamus, nî ingenio moueatur. Habere, nec vti, carere eſt. Imò melior priuatio, quàm non vſus.

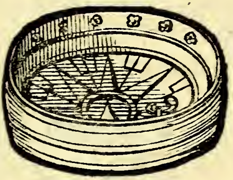
Hæc .n. reprehenſioni, quòd re poſſeſſa non fruamur, nequaquam nos ſubijcit. Quod in arcis aurum conditur, cenſus non multiplicans conteritur. Qui in ſcrinijs eroditur Liber, mentem non erudit. Cum blattis rixari coguntur Veſtes, quæ capſis relinquuntur. Mercatorem reddunt inopem merces, nî fide augeantur. Quid bona voluntas, nî bonus effectus conſequatur? Velle bonum facere, nec facere, eſt malum velle; rectum quippe eſt dignoſcere, nec exequi. Quid hanc iuuat TIBIAM ingenioſi Artificis opus eſſe, nî adſit qui ſcitè inflet? Illius inſtar noſtrum Ingenium, ſi honoris vento ſpirante

rante non tumefiat, veræ ſonum gloriæ non emittit. *Virum indicat Magiſtratus. E' cantu dignoſcitur auis*. Haud ſufficit Cithara, ſi procul modulator. Principi, qui dulci tantùm adulatoriæ otioſitati aures accommodet, in ſui ſtatus concentu nil proderit benè temperata Conſiliariorum harmonia. In tantùm claris exornamur qualitatibus, in quantùm illarum actionibus tales claréſcimus; ac in tantùm illarum praxi enitéſcimus, in quantùm earum effectus nos tales indicāt. Καθαπέρ ὑπὸ μανδραγόρου καθεύδειν, eſt quâ nō caremus potētiâ, velle carere. Quæ in actu exercito non ponitur Virtus, prętermiſſo quòd

ignota ſit, pro cadauere fœtido ſignatur, & olet vitium magis, quàm virtutem. Nec aliud eſſe poteſt, ſi ſepulta eſt. Balſamo imbutum terrâ cooperiatur corpus, vt cætera cadauera pro putrido habebitur. Vnde hoc? Celatus illius odor ad olfactum non perueniet. Monumentum aperiatur, priùs incognitam ſpirabit fragrantiam. Huiuſce Inſtrumenti foramina magiſtra percurrat manus, abſconditam effundet vocem. Demum pro certo habeas otij puluerem cuncta carpere. Vis, Poteſtas, ac Ingenium quid erunt, ni ſui dederint argumenta? Quænam Achillis Haſtæ fuiſſet vis, ſi inutilis iacuiſ-

cuiſſet? Quæ paruo Macedonum Sceptro Poteſtas, nî Alexander auxiſſet? Quæ Archytæ Ingenio ſubtilitas, nî ſe volatibus ſuſtuliſſet? Rectè igitur non diſtanti à Vate ſenſu concludam,

Eſſe tuum nihil eſt, niſi te eſſe hunc nouerit alter.

Nî inflata.

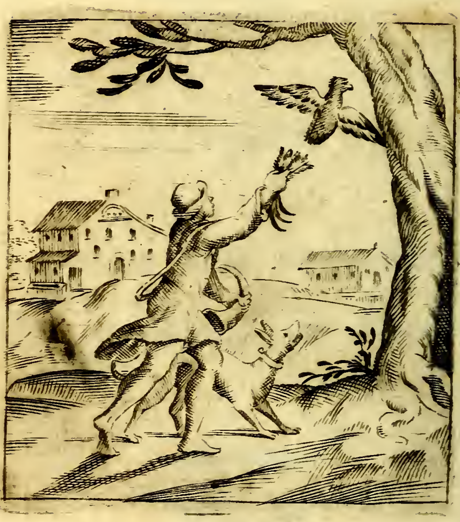
XVIII.

INgenium cessans rubigo comparat Ensi.
Hinc librat in dominum vulnera sola suum.

Difficilius retinere, quàm consequi.

XIX.

Euphorion.

Haud facilè cumulus aceruatur etiam longo tempore;
Vno verò die facilè dissipabitur.

Quà

Quà non aufugit capias.

N*On minor eſt virtus, quàm quærere, parta tueri.*

Aurũ, Sapientiorum ſcopulus, ac naufragus humanæ ambitionis portus, in ſua velocitate, qua è poſsidentis manibus elabitur, Mugil eſt. In hoc Mundi Oceano Natura permiſit, vt Rhaia tantùm, ac Paſtinaca tardiſſimi Piſces, Senum imagines, in ventre poſſent occultare. Quamobrem quò rariores ex his reperiuntur, eò rariùs in ærarijs illud diu

reti-

retinetur. Inter metalla est pon-derosius, vt sedulam hominis leuitatem derideat, qui cùm omnium animalium sit infirmissimum, metallorum grauissimo posse multùm succumbere insipienter sibi suadet. Eius grauitas, quæ ex sui natura semper deorsum tendit, cum alta Diuitum superbia per longum tempus non potest commorari. Quare *Damnosum est opibus affluere, si desit ars retinendi*. Hæc porrò difficillima est, quæ exerceatur, cùm illæ omnium inuidiam, & sic insidias in se concitent. Non absque Naturę mysterio Aurum sepultum nascitur. Quodammodo se celat, ne proditorum insi-

insidijs prodeat. Nec sine consilio id peragit, cùm omnium scelerum nocens se noscat. Vt tale, semper pallescit. Quòd assiduis Innocentiæ querelis reatûs accusetur, absconditum oritur, viuit, ac sepelitur. Verùm si ab alijs solùm insidiæ illi struerentur, non tanti ponderis esset difficultas. Periculosè quidē seruatur quod multi desiderant; sed industriam præstat auaritia. Quare si illud, Hesperiorum instar fructuum placet, custodiæ profectò Serpentes inuenirentur. In hoc negotium est, quòd Aurum ipsum (quod cùm purius, dolosius) suum contra onus vt fugæ à semetipso leue reddatur operam

im-

impendit. Quod mille, ac mille ſuper corda tyrannidem exercet, quamuis in terræ carceribus natum, vnius poteſtati ſubditum ſe fieri per magnum ætatis non patitur. Deliciæ ipſæ, quas nobis videtur miniſtrare vt illo meliùs perfruamur, ipſi miniſtræ ſunt vt ſe liberet expeditiùs. Aureis poculis, veſtibus, ac catenis, illaqueat, impedit, inebriat, ne fugiens ſobrijs obſeruetur, inuolutis ſiſtatur, ac vinctis detineatur. Teretis figuram ſumit, vt faciliùs ad fugam ſe rotet; Schidiæ, vt inter digitos commodè dilabatur. Ne detegatur, obcæcat; vt ſopiat, tinnit. Tandem, ne diu inter ferrearum compedes

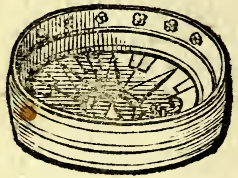
des arcarum claudatur, ferro ipſo (o facinus!) per poſſidentis venas ſibi viam aperit ſanguinolentam. Quid plura? Viſne, Homo, facilis illius fugacitatis firmius argumentum? Aurum PHASIANVS eſt. Hic exquiſitior inter volatiles, illud pretioſius inter metalla. Si per caput æquitatis prehenderis, tutè dabitur retinere. Si per fraudis Caudam, tantùm delicti poſſeſſor remanebis. Iuſtis repleat arcas diuitijs IIII. Angliæ Rex Odoardus, ſe & gazas ſuas diu ſeruabit. Nefandam auri congeriem extruat Crœſus, auri iacturâ vitam amittet. Fuluæ laminæ fulgores fulgura ſunt. Nondum apparuere, & di-

& diſpereunt. Hinc

Tueri parta difficilius, quàm adquirere.

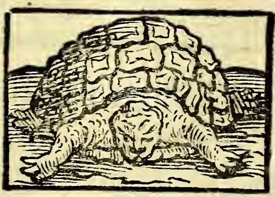
Diſ-

Difficilius retinere, quàm consequi.

XIX.

FLuxibile vt nobis monſtraret Iupiter Aurum,
Dum ſe aurum fecit, ſe quoque fecit aquam.

Acta

Acta genus monstrant.

XX.

Palingenius.

. . . . *Qui malus aluo*
Exierit, rarò poterit iustusque, bonusque
Esse, licèt doceat sanctos Academia mores.

Mali

Mali Corui malum ouum.

D*Ifficile ſemper fuit occultare ingenitum morem.* Ita eſt. Nemo contradicat. Experientiâ edoctus queror. Adeò tamen rationis non ſum expers, vt tali peſte infectorum neſciam quoquo modo miſereri. Non poſſunt indigni, vel nolentes, aliter agere. Gemitum columbæ neſcit coruus emittere; Nec bubo aquilæ volatus extollere.

. . . . *De rana rana creatur,*

Et

Et ſimiles partus ſordidus Ales habet.

Quid faciant cum ſpontè ſuæ indulgent naturæ conſideres. Iudicio caret qui velit naturam in re qualibet mutare.

. . . . *Expellas furcâ, tamen vſque recurret.*

Inter cineres, ac carbones quantumuis celetur ignis, ſemper amburet. Congeletur omninò aqua, non poteſt non humefactare. Tritum eſt *Lupum mutare pilum, non mentem*. Vt abiecti flagitia deponerent, nec ſufficeret eorum buſtis Nobilium capita commodare. Licèt nihil turpis in his eſſet, prauæ qualitates in illis permanerent. Nimis hæret

ret in intimis eorũ medullis ma-
lum. Si totus ſanguis eliceretur,
vix ſufficeret, dum alter ſpiritus
non imponeretur. Lac, quod fę-
dis Genitorum moribus obni-
gratum fuit, è corporibus quæ
enutrijt de difficili candorem
poterit transfundere. Sed quid
ſi mala acceſſerit indoles? Me-
cum mane parumper, Lector,
nec profecto à mea declinabis
ſententia. Rationem vis noſce-
re, cur plebeio ſemper viles ſint
mores? In promptu eſt. Iam
nôſti nullam cauſam poſſe effe-
ctum ſui diſſimilem per ſe pro-
ducere. Igitur ſanguis infectus
puros mores nequit parere. Se-
cundùm naturam bonos ex bo-

nis

nis faciliùs creari putant. *E` squil-la non nascitur rosa*. Alioquin contraria ex contrarijs gigni oporteret fateri. Quid inde obstupescis, si quotidie tam diri inter homines inueniuntur, qui fidem benefactoribus frãgunt; qui suarum proditionum pretia petere, ac suscipere non erubescunnt; qui rarissimè, & apparenter solùm (quod peius) templa excolunt qui fraudibus, ac aliorum ruini viuunt; qui sibi degentes, ne alij sua detegant crimina, cunctorum irritant contumelias Posterorum? Et tamen aliqui ade simplices reperiuntur, qui tan quam nostri seculi Diogenes illos venerentur? Partim verò ex cusa-

cuſabiles hi ſunt, nam cùm ipſi Virtutem ſequantur, eos tanquam Sapientes colunt. Fallimini incauti. Toto erratis Cælo. Virtus, & Vitium non coëunt. *Nec vllum excelſi ingenij Hominem turpia delectant.* Nam quæ veræ ſunt Virtutes ab aliarum ſui ſimilium ſocietate nunquam ſegregantur. Vnâ (ſi qua eſt) corruptâ, omnes vitiantur. O quantùm veniâ dignos vos cenſeo! Ecquis his retibus non implicaretur? Alij quoque, vobis non inferiores, in laqueos inciderunt, qui talibus decepti apparentijs, proditione tandem detecta, ſibimet laudabiliter ingemuere. Sed vnde in iſtis talis pœnitentię ori-

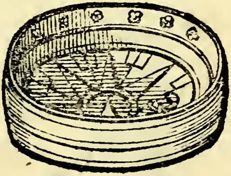
go emanauit? Solùm hinc, quòd Improbis huic SPHINGI similibus crediderunt. Huic, quæ turpiter nata, turpiter viuit; nuda orta, vestiri nil curat; holoserico induta, succidam appetit endromidē; in spurcitijs credit pinguescere; ac cùm māsuescere fingit, sæuiùs mordet. Huic, quæ sicuti maligno suæ naturæ iā noto defectu in maiori maiestatis gradu suam detegit turpitudinem, ita illi in fidelioribus honoris tractibus suam accusant proditionem. Id verò prouenit, quòd, illius sententiâ,

Quem semel est imbuta recens
seruabit odorem
Testa diu.

Non

Non duo tantùm nunc tibi adducam exempla, at iſtam veritatem integra teſtabitur Reſpublica. Ad Popelli manus Syracuſius perueniat Senatus, innumerę audientur querimonię, infinita enumerabuntur flagitia; quandoquidem ſcaturigo fœtens ſemper ſuam ſeruat originem, nec odoras poteſt vndas emittere.

Semper in antiquum ſordida corda ruunt.

Acta genus monstrant.

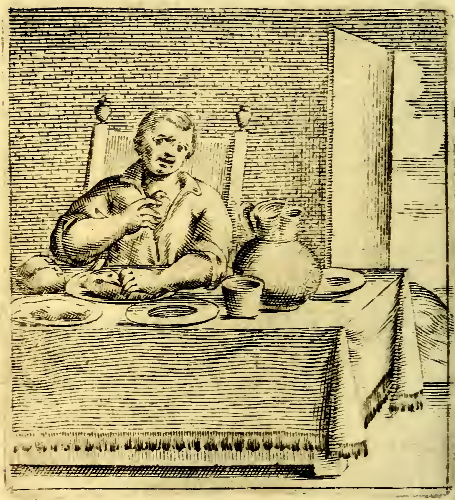
XX.

„NAturam frænare potes, ſed vincere nunquam.
Turpe notant ſemper turpia facta genus.

Nè nimia.

XXI.

Lucretius.

Diuitiæ grandes homini ſunt viuere parcè.

Im-

Immoderata nocent.

ARs *magna est ſatiari*, non quòd res ita ſe habeat, ſed quia abuſus talem reddit, Moralium exclamauit Magiſter. Benè dignoſcitur quòd *Sapienti facilis victus*, at humanæ cupidinis defectu haud cognoſci permittitur. Auaritiæ libido, quæ in ſuis paſsionibus modo caret, animam ipſam plerunque in errorem inducit, obiecta exteriora, quæ merè bona non ſunt, pro bonis inſinuando. Inde illa, quę

in ſua ſupernaturali qualitate in-
finitè eſt appetibilis, in vitæ cur-
ſu, quaſi recens Atalanta, auri
malo capta, bonum exiſtimans,
ſummè illud deſiderat, & ſe per-
dit. Verùm quia hoc pomum
non modò non ſaturat, ſed fa-
mem quoq; magis nutrit, væ illi,
qui ad famelicam cupiditatis
menſam epulando, talem come-
dens cibum, ieiunat. Qui ad il-
lam tendit, ad famem augẽdam
properat. Poteſt quidem Aua-
rus Auri dapibus veſci, at nun-
quam ſaturari. Imò quò plus ſa-
tur, magis famelicus. Multipli-
cabilis hæc eſca, Titij inſtar ie-
coris, decreſcendo creſcit. Ob-
teſtemini vos, quorum Deus
ſcri-

ſcrinium eſt, rapaces noſtri ſeculi Vultures; vos inquam, qui deſperatæ Pauperum egeſtati exta abripitis, qui Viduarum, ac Pupillorum ſanguinem ſugitis, qui nunquam languentium Debitorum domos circuitis, quin ruinam, ac mortem præominemini. Quid creditis? Aliorum carnibus pingueſcere? Has auertite cogitationes. Poteſtis quidem alienarum ſubſtantiarum eſſe PARASITI, ſed ſimul vobis macreſcere neceſſe erit. Quinetiam quò magis opum dapibus cupidinis ventrem onerabitis, faciliùs dirũpemini; exitum enim quærit repletio. In Auro crapulari eſt & animæ, & corporis ſa-

nitati præiudicium afferre. Non enim poteſt talis cibus, qui totus terreus eſt, ac, quòd ſepultus oriatur, Cœlo contumax, ad ſalutem diutiùs præſeruare. Ille ſi non vermibus corrumpitur, homines ſaltem, qui vermes ſunt corrumpit. Idcircò quia grauis, graues illius morbi. Tale ferculum tantam in ſe habet potentiam, vt, vel omninò ſiccum, inebriet. Hinc Vatis veniâ exclamare nè interdicatur;

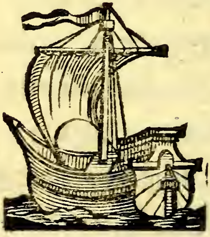
. . . . . *Quæ non deliria cogis*
Auri ſacra fames?

Per te infirmi, quas inſaniæ vires non exercuerunt Tyranni? Non deſunt hiſtorijs Caligulæ, ac Domitiani, qui cùm inexplebilia

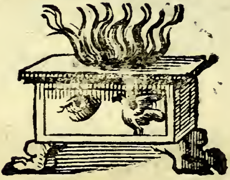
Da-

Danaidum essent dolia, vt propriæ ægritudini medicinalia pręberent pocula, Subditorum ora venenis aspersere; imminentia bella supposuerunt; falsas rebelliones finxere; ac vel à mortuis tributa abstulerunt, vt in alienis luxuriarentur ieiunijs. Itaque in hoc negotio nihil lautius sobrietate; nanque *Natura paucis contenta. Si superfluis illius satietatem velis vrgere, aut iniucundum quod infuderis fiet, aut noxium.* De hoc satis clarum præbet exemplum auri allucinatione obcęcata obrutæ Tarpeiæ auiditas. Felix è contra Scipio (Maiorem intelligo) qui diuitias è Reipublicæ administratione resultan-

tes contemnens, talibus inſidijs non ſubijcietur. *Quare ſi ad manum eſt quod ſatis eſt, & ad ſuperuacua ſudatur*, ad damnoſa ſemper laboratur. Τὸ δὲ φύσει κράτιστον ἅπαν. *Qui ad naturam viuit, nunquam pauper; qui ad vota, nunquam diues eſt.*

Nè

Nè nimia.

XXI.

AVrificans epulas peris (heu!) Myda. Qui nimis optat
Cogitur aurata sæpè perire fame.

Quò

Quò plùs, minùs.

XXII.

Bocchius.

Arcana quærens curiosus perit.

Præ,

Præquirere vitare non eſt.

Fatis agimur, cedite fatis.
Non ſollicitæ poſſunt curæ
Mutare rati fœdera fuſi.
Quidquid patimur mortale genus,
Quidquid facimus, venit ex alto.

Sapientis non eſt præuidere in ijs, quæ non aliter euenire nata ſunt. Temerarij eſt velle ſine alis ſubuolare. Ceratas curatum pennas velle nimis in altum tol-

tollere, eſt ad timorum pœnas ſe erigere. Vitreo mortalitatis oculo velle æternitatis abyſſos perluſtrare, irritare fulmina, non euitare eſt. Inuiſibile eſt arcanum hominis, qui paruus eſt Mundus, vide an Cæli. *Mentem celarunt Mortalibus Immortales*. Quæ in nobis, parùm ad nos pertinent; quæ ſupra nos, nihil ad nos. Quæ in homine à Deo infunditur cognitio, datur ne per ſuæ fragilitatis limum obrepens cadat, non vt ad aëra ſe extollat. Quantùm amens timidorum eſt ſpeculatio! Stellæ, quarum lucem in obſcuro vitæ itinere ſequi debemus, ſunt mentis lumina, non poli ſidera. In-

finita

finita Cœli rotunditas noſtros fines in ſuis motibus præcognoſcere non permittit. I nunc ASTROLOGE, & te circum ORBEM Geometricum euolue, vt Orbis ætherei effugias pericula. En quod magis vitabas magis inueniſti. Nunc

. . . . *Quid tibi prodeſt*
Aërias tentaſſe domos, animoque rotundum
Percurriſſe Polum morituro?

Ah miſer! Quid tua te nunc iuuat fruſtranea ſedulitas? Οὐκ ζώει δὲ μᾶσσον ὄλβος ὀπιζομένων. Velocitas fulminis conſilium capere non concedit. Dum minatur, ferit. Aſtra, quæ vno aſpectum mutant momento, non tan-

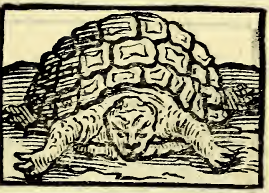
tantum temporis ſinunt, vt eorum triſtes, aut benignos influxus præuideamus, vel vitemus. Firmanda eſt mens in Euchariſtico Orbe, Cœleſtis Sphærâ Archimedis, non voluenda circum fragiles terreſtrium Artificum Moles. Vera Theologia, non falſa Aſtrologia à fulminibus tutatur. Impotens fulcimen in fulminantes Cœli ruinas eſt circinus. Rectam ſolùm conſcientiam verum propugnaculum exiſtima. Experti ſunt Simeon Myſiæ inferioris Princeps, ac Petrus Rex Caſtellæ, caſtella in aëre illos extruere, qui aëreis Aſtronomorum prædictionibus fidem præſtant, dum ijſdem oppreſſi

pressi bellorum molibus periere, quibus quò plus ipsi suas glorias ædificare crediderunt, minùs stabiles inuenerunt. Frustraneum est præuidere quòd vitari non potest.

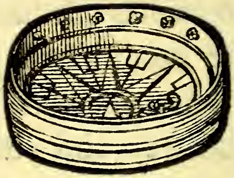
Crux est, si metuas vincere quod nequeas.

Vis ex Poëtarum nugis seriam veritatem decerpere? Audi

Deniq; nil sapere vlteriùs, quàm opus est, sapere vnum est.

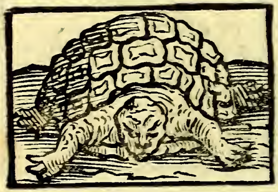
Quò

Quò plùs, minùs.

XXII.

ASTris nè credas. Bona mens bona sidera voluit.
Stellarum errores lubricus error habet.

Com-

Comprime, & noſces.

XXIII.

Plutarchus.

Sal, & menſa probant amicum.

Si

Si quid ſucci.

N*Vllius rei tam difficilis, quàm humanarum paſsionum coniectura, exiſtimatioq; eſt.* Cogita hinc quàm inſipiens ſit qui verum Amicum ab externis tantùm qualitatibus dignoſcere ſibi ſuadet. Animus noſter Tertulliani inſtar pauonis, *Multicolor, diſcolor, ac verſicolor, nunquam ipſe, ſemper alius, & ſi ſemper ipſe, quando alius*, in eodem ſtatu nunquam permanet. Hodie quis Amicus iudicatur, qui

Adu-

Adulator cognoſcetur. Stultum eſt credere mortali lumine cor cretâ inuolutum poſſe intueri. Vix ſatis eſſet Socratis feneſtrella, ſi oculi etiam Lyncei ad inſpiciendum ſuccurrerent. Verę Amicitiæ argumentum nec longa perpetuæ beneuolentiæ annorum ſeries eſſe poteſt. Imò quò longior, dubioſior. Tempore enim amoris ignis in gelu conuertitur. Et quæuis paruula indignationis nubes ipſum extinguit. An proficuus ſit ſodalis optas experiri? Sui auxilij calorem pete. Si calefaciet, ex durabili quercu erit flamma; ſin minùs, ex leui palea. Non abs re

Exitus acta probat, dixit ille.

Sed

Sed heu nimis tenaciter tyrannidem hac ætate exercet Intereſſe. Amicitia marito viduatur merito, vbi illud beneficiorum obliuioni deſponſatur. Illius machinæ cognationes, ac ſtatus, nedum amicitias proſternunt. Id tantùm noſtris diebus vnicus ſcandali eſt ſilex. Verùm omittamus, nam percuſſus plures odij, quàm amoris ſcintillas emittit. Clarum quidem eſt humanarum mentium inſtabilitatem ex natura dependere, iuxta Iuriſprudētum axioma *Mens hominis ambulatoria vſq; ad mortē*. Illa porrò, ſi non cogit, ad malum tamen plùs, quàm ad bonum inclinat. Quare ſi calidum

temperamentum nimis in petitionibus feruendo plùs irritat, quàm captet, & si frigidum potiùs tepefacit, quàm calefaciat, tanquam defectus naturales excusandi forent, nec in Amico subueniendo promptitudinem deberent diminuere. Cuncti eodem componimur luto. Solùm vel maius, vel minus aut calidum, aut frigidum in modis nō distinguit. Hæ porrò qualitates, quæ, cùm veniant ex alto, in nobis sunt præter nos, contumacem in Amicitijs hominem non deberent homini reddere, nec beneuolentiæ actûs impedire. Semper viri fuit honorifici φιλȣ̂ντα ἀντιφιλεῖν. Hinc cùm egesta-
tis

tis infirmitas Amici MALVM MEDICVM perſtringere cogitur, ſuccus emittendus, non retinendus. Ita agendum, vt ille non mentiatur, qui dixit,

Nec quiſquam eſt melior Medicus, quàm fidus Amicus.

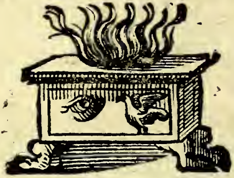
Nulla Amico pulcrior poſſeſsio. Si poſt plurium annorum culturam ſuo tempore fructûs non pariet, aut pro tellure tantùm ingratitudinis fęcunda habebitur, aut fictionis talpam in illa ſepultam meliores radices eroſiſſe iure credetur. *Cui ſunt Amici eſſe ſibi theſauros putet.* Iſtorum aurum poſtulationum ictibus exponendum. Si dulcem reddet ſonum, aurum erit; ſi aſperum,

orichalcum. E' mille exemplis vnum ambas comprobet veritates. Pompeius Ptolemæo ad se confugienti, vt Rex coronetur, auxilium præſtet, quale ſincerius veræ Amicitiæ aurum eſſe debeat oſtendet. Eundem ad ſe refugientem iubeat interfici Ptolemæus, proditionis ferro immixtum demonſtrabit. Vt vera verè probetur Amicitia,

In rem venias oportet.

Com-

Comprime, & noſces.

XXIII.

MAlleus eſt petere. Hoc, quem gemmam credis, Amicum
Percute; ſic vitrum à vero adamante patet.

Talenta, non Thalia.

XXIIII.

Adrianus VI. Pont.

Desine pro numeris nummos sperare Poeta.

Au-

Aurum vera Chelys.

AVrea nunc verè sunt secula. Plurimus auro Venit honos.

Heu quantùm me hac tempestate genitum deploro! Quantùm, inquam, memet hac ætate degentem odi, qua auri fulgores Virtutis lumen, vnà cum obtenebratis Hominum mentibus, allucinantur! Quinimò aspiciens hodie imperantes Auri pallores, illo magis expallesco. Ecquis præ timore non expallescat, cùm,

tam nefando duce, insidias, fraudes, mortes (& si quid peius reperitur) victrices palmas extollere intueatur? Interiere felicia illorum temporum monumenta, quibus Aurum Virtuti pretium effundebatur. Nunc Auro Virtus seruire cogitur. Captiua pro scamno superbienti Auaritiæ subijcitur. Nihil est, quòd nunc exclamet Sulmonensis,

Ipse licèt venias Musis comitatus, Homere,
Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras,

nam si ad Magnatum ostia pulsauerit Homerus, non erit eundum foras, nam nec ibit intùs. Sed peius luge. Acerrima fame tor-

torqueatur Statius, vix cui Carmen integrum panis frusto vendat reperiet. O ætatem execrandam! Auri æstimatione Virtuti pretium adimis. Veram meriti substantiam in substantiarum multiplicitate consistere autumas. Neque hoc contenta, Virtutis fruitione, quæ inseparabilis substantia est, accidentalium substantiarum possessionem potiorem esse defendis. Blasphemiam audi, sed heu nimis veram! Virtus hodie in Auro consistit, non in Lauro. Quid nunc Vatibus prodest, quòd Poëtarum Siren cecinerit,

Est Deus in nobis, sunt & commercia Cœli,

ſi auaro hoc tempore

. . . *Diuina, humanaq; pulcris*
Diuitijs parent?

Aureæ tyrannidis impietatem! Sapientiam conculcant diuitiæ; Gloriam AVARVS premit. Qui opulentus, non qui ſapiens eſt, pro ſapiente habetur. Scribas hoc in pectore, mi Lector. Et ſi quis amor erga Litteras tuus te ad Flaccos, ac Marones nominandos quandoque inuitauerit, Cręſorum, Craſſorumq; agnominibus memento appellare. Si aliter feceris, in te totius Orbis iram concitaueris. Non ampliùs Dux viuit Pelleus, qui Thebarum victor ſolius Pindari penatibus parci velit. Inter effrænatas

qui-

quidem Neronum mollities primùm Senecæ venas aperire laus est. Fallere, mi Cordubensis. Incautè, hodierni respectu seculi, illud celebre dictum ab ore decidit.

Nunquam potest non esse Virtuti locus;

Mecum potiùs illius miserias sic defle;

Nusquam potest nunc esse Virtuti locus.

nunc, qua ætate

Auro loquente, nihil pollet quæuis oratio.

Talenta, non Thalia.

XXIIII.

AVree Phæbe procul. Quod pan-
dis crinibus aurum,
Quiſque videre poteſt, tangere ne-
mo poteſt.

Rês

Res humana bifrons.

XXV.

Seneca.

. . . . Dolor, ac Voluptas inuicem cedunt.

Vbi

Vbi mel, ibi fel.

. . . . . *NIhil est ab omni Parte beatum.*

Non aliâ, vt opinor, percitus causâ omnipotens ille Archimedes, cuius nutu inter rectos diuinæ architecturæ terminos totum limitatur, materiarum diuersitate, mundanâ scilicet corruptibili, cęlesti verò, quòd (communiori sententiâ) ab hac nostratium differat, incorruptibili, Vniuersum construxit, nisi vt Mortali-

bus

bus innotesceret, quòd *Res humana bifrons* suas vbique patitur inuersiones. Duorum super firmitatem cardinum fundauit, vt ostenderet, quòd si nostræ obstinationis in peccando est profunditas, diuinæ Pietatis in remittendo se extollit sublimitas. Duobus magnis Luminaribus illustrauit, vt noctu, diuq; hæc nobis splendesceret veritas, lucem sine tenebris non reperiri. Elementa quattuor in duas distribuit species, quarum altera onerosa, altera sine pondere libraretur; vt nullam grauitatem leuitate carere indicaret. Binam tempora in classim disposuit, quarum vnam glacialem seminibus, aliam

aliam ardentem meſſibus deſtinauit, vt Iuuentutis calorum ſubſecutrices ſenectutis niues, ac omnis ſpei ſuos metus comites manifeſtaret. Demum, vt breuibus vtar, maximum ſuæ dextræ opus, marem, ac fęminam, illum perfectionem, hanc naturæ defectum creauit, vt *Rem humanam bifrontem* eſſe vndequaque patefaceret. Hinc Homo in ipſa abſoluta arbitrij libertate tyrannicis ſuis paſſionibus ſponte ſeruus viuit. In bipartita anni determinatione millies naſcitur, ac moritur. In ſeiuncta temporum dimenſione frigora, & ſudores tolerat. In bina elementorum ſegregatione illis genera-

ri,

ri, & corrumpi ſe agnoſcit. In duobus Luminaribus voluptatis diem, & doloris noctem nanciſcitur. In duobus probat Polis profunditatem quaſi per conſenſum altitudini opponi. Ac in gemina materia totum componente partis diuinæ, atque humanæ ſibi à Deo traditæ diſcernit diſtinctionem. Imò idem in Materiarum contrarietate experitur, quòd ſi ab Anima, quæ æterna eſt, ductus, ad ſublimiora ſe tentat extollere, à Corpore, quod fragilitatis fundamentum eſt, ad inferiora tractus, impeditur. In oppoſita Cardinum duplicitate, quòd ſi ad ardua ſe ſublimat, ad ima ruere periclitatur.

In

In Cęlestium Lampadum gemi-
natione alternatim suos ortus, at-
que occasus quotidie sustinen-
tium, quòd

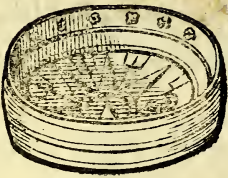
Prima quæ vitam dedit hora,
carpsit.

Experitur in diuersa Elemento-
rum congerie, quòd si ex duobus
constantiam, ex alijs mobilita-
tem recipit. In differenti tempo-
rum ordine, quòd si Iuuentus
genas floribus pingit, tempus ru-
gis obturpat. In binis Anni se-
mestribus, quòd totum huius
euolantis vitæ esse inter duo-
rum extremorum terminos clau-
ditur. Experitur tandem in ge-
mino Sexu discrepanti, quòd si
sano ditatur arbitrio, infirmâ do-
tatur

ratur potentiâ. Quare hunc Labyrinthum, ſi non in Creta, ſaltem ſupra miſeram hominis cretam volubilis mei calami ambagibus formatum poteſt Mundus percurrere, & ex tot duplicitatibus, & ex hoc bicipiti THOREVMATE intelliget, quòd *Omnia abeunt in naſcendi, pereundiq; gyrum*; quòd *Res humana bifrons*. Et ſi ſatis hoc nondum edidicit documentum, vltimam apprehendat lectionem è primis omnium Parentibus, cordis ſanguine lacrymabilem. Nati illi ad vitam inter delicias terreſtris Paradiſi, iidemque nacti mortem inter rigores inclementioris Cęli. Diſce

Gaudia habent luctum, gaudia luctus habet.

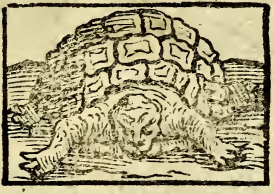
Res

Res humana bifrons.

XXV.

IAne biceps, Mundi varians fallacis imago es.
Occiput inde malum, ſinciput inde bonum.

Aut

Aut caue, aut ſiſte.

XXVI.

Heſiodus.

Qui inconſideratè loquitur ſentiet mala.

Non

Non intrandum, ſi norma deeſt.

Est aliqua Sapientiæ pars ſilentio ſtultitiam tegere. Non negandum cenſerem Naturæ prouidentiam inter dentium valla linguam clauſiſſe, ne nimis licentiosè effugeret. Præuidit optimè, quòd humido in loco illam poſuiſſe erat ad lubricitatem expoſuiſſe. Eius fluxibilitas nimiùm periculoſa viſa eſt. Agnouit illius acumen facilè ſibi iter ad exeundum aperire. Sciuit eam

quo-

quodammodo fulminis inſta
effectam ad ruendum præpeten
eſſe. His cognitis, quaſi ſe corri
gens, dentium obſtacula ante
poſuit. Nec quidem, vt retine
retur, niſi oſſium fortitudo de
bebat opponi; adeò enim furio
ſa eſt, vt vix quoque illis impe
diatur, quin tranſcurrat. Si Na
tura igitur ipſa, quæ ſemper ad
perfectionem tendit, viſa eſt, v
ita dicam, ſe corrigere, ſe quo
que corrigant Inſipientes ij, qu
imperfectionibus abundantes
os neſciũt aperire, quin propriam
aperiant ignauiam. Et ſi tamen
benè loqui ignorant, id facere il
lis ſit tacere. *Incautæ linguæ ve
ctigal calamitas.* Illa, ſi facile
volat,

volat, loquentem faciliùs violat. *Tacendo insipiens pro sapiente haberi potest*; loquendo insipientem se monstrat. Maior tamen appendix interponitur generali ipsa hac regula non minùs obseruabilis. Plures vnicuique sunt linguæ. Interdum quæ in ore est, est minor. Minima supercilij eleuatio, vel suppressio quandoque magis locuta est, quàm centum ora. Loquitur caput suo motu, & sæpè eum à quo mouetur capite carere indicat. Loquitur oculus, & inoculatum loquentem plerunque accusat. Loquitur cubitus, dum parùm torquetur, & torti torquentem iudicij frequenter culpat. Loquitur

manus, & inter digitorum ſpatia, ſe claudendo, ac recludendo, multa elabi confirmat. Pes loquitur, & pro gloriæ veſtigijs crebrò ignominiæ imprimit veſtigia. Cunctis ergo pro obſeruato habeatur in quolibet iſtorum idiomate æqualiter ſuam linguam moderari, nam

Quod ſemel emiſſum, volat irreuocabile verbum.

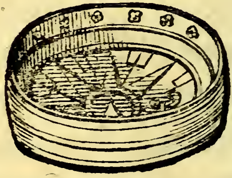
Id omninò per praxim intellexiſtis vos, Sereniſſimi Adriæ Harpocrates, admirabile quorum ſilentium inter cęteras, quibus effulgetis, Virtutes ſpectabilibus, pro octauo Orbis miraculo cunctis terrarum gentibus excolitur. Vos, Regalia quorum Senatûs Con-

Conſulta plùs occultantur, quò pluribus ſtatuuntur. Vos, quorum linguarum continentia virginem Sceptri incolumitatem ſeruauit. Vos tandem, quorum quiſque Libertatem Regni è linguarum captiuitate recognoſcit. Proſperet ergo tantundem diuina vos bonitas, quantùm ipſe, cum Vniuerſo, in omnibus, & in hoc præcipuè veneror. Vos toti Mundo pro exemplis proponam, Fideliſſimi Optimates, qui id etiam quod vobiſmet ipſis, nedum veſtris obnoxium eſt coniunctis (vt Rempublicam vnuſquiſq; veſtrum conſeruet, & augeat) extra pectus non emittentes, oſtenditis Linguam rubro

colore MISSILEM esse IGNEM, qui si inaduertenter accendatur, accensori non modò derisionem, sed damnosam quoq; affert perditionem, & edocetis quòd

Nobile lingua bonum si fari in tempore nouit;
Nobile lingua malum si fari in tempore nescit.

Μεγάλη παίδευσις ἐν ἀνθρώποισι σιωπή.

Aut

Aut caue, aut ſiſte.

XXVI.

VT ſapiens habeare, ſile. Doctrina ſilere eſt.
Quiſque loqui potis eſt, non benè quiſq; loqui.

Non omnibus æqua.

XXVII.

Xenophanes.

Non omnia omnibus æqua feliciter succedunt.

Fors

Fors ſemper forſan.

F*Raus ſublimi regnat in Aula*, admonens ait ille.
Fraus ingenti regnat in ALEA, admonitus dicam ipſe. Nec minimo quidem aſſe Aleatorium, ac Aula differunt. Non minùs in hoc, quàm illo in loco, tanquam idolum colitur Fortuna. Illic leuitatibus chartarum; hîc cogitationum vanitatibus ipſam vnuſquiſq; ad ſua trahere nititur deſideria. Hîc libertatis compedum vota, illic auiditatis ma-

nicarum tabellæ appenduntur. Illic patrimonia prodiguntur; hîc arbitrij facultates perduntur. Illic pictæ imagines, hîc ficti aſpectus decipiunt. Anceps in Aula omnis potentia; dubia in Ludo omnis pecunia. In hoc, quos vocas, numeri non reſpondent; in illa, quibus aſpiras, dignitates effugiunt. Vtrobique vbi velis nolunt, vbi nolis volũt. Hîc creſcendo, vel decreſcendo chartæ; illic vel augendo, vel minuendo exiſtimationis creſcit, & decreſcit poteſtas. Hîc punctus aut ditat, aut pauperat; illic in puncto vel felicitatur, vel infelicitatur. Hîc Rex aut eleuat, aut premit; illic Rex aut perimit, aut

ſub-

ſubleuat. Hîc frons, vel humerus Principis; illic Sortis Reginæ cæſaries, aut caluities beat, vel torquet. Tandem vbiq; te vertas, vbiq; paritas. In Ludo fumus fit cupido; in Aula fumus eſt ſpes. Illic emitur, hîc venditur. Illic fletum ciet; hîc riſum claudit. Illic ludicris belli Enſibus auri oneri pugnatur; hîc adulatorijs pacis ſecuribus honoris auræ decertatur. Illic donec fictitia tractantur numiſmata in pretio habentur; hîc donec Principi inſeruiunt Aulici, tanquam imagines coluntur. Poſt ludum, illa vt falſa negliguntur, ac omnium pedibus conteruntur; Poſt ſeruitium, hi vt fallaces conte-

mnuntur, ac cunctorum iniurijs conculcantur. Hinc, & illinc pari ſemitâ ad Sortem omnes tendunt; ſed *Non omnibus æqua*. Hinc piratam videmus, quòd benè nauigatoriam ſuæ mordacitatis chartam iactauerit, Alexandri gratiæ victorem euadere. Illinc ſub Rhamiro Hiſpaniarum Rege, eâdem causâ, plures Magnates vitæ iacturam facere. Quamobrem mihi licitum faciam dicere,

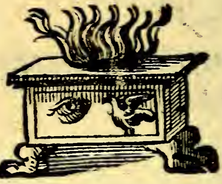
Obſcuris luces illuſtribus Alea noctes
Mutat, & alternas gaudet habere vices;

non multùm à ſententia diſtando illius Vatis, qui cecinit,

Clara

Clara tenebrosis, illustribus Aula tenebras
Mutat, & alternas gaudet habere vices.

Non omnibus æqua.

XXVII.

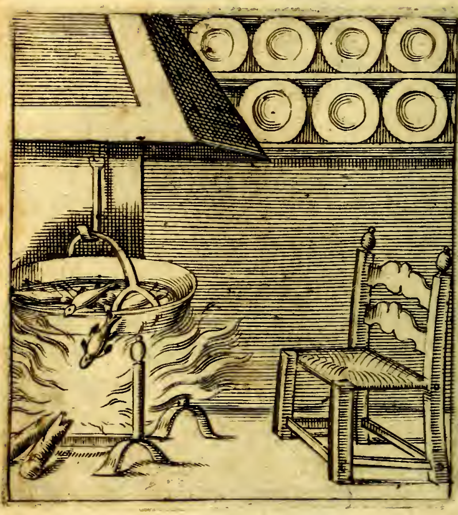
ALea, quæ imos ſummis, ſummoſ æquat & imis,
Aula eſt. A' fauſta vel tibi ſorte time.

In

In peius.

XXVIII.

Seneca.

. . . . . . Nulla dies
Mœrore caret, sed noua fletùs
Causa ministrat semper.

Nus-

Nuſquam meliora.

INcidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim.
Infelix omninò mortalitas! Vndique te volue, vndique miſeriæ. Malam euita, peiorem inuenies. A fronte pręcipitium, à tergo lupi. *Cùm circumſpexeris omnia, nullas videbis anguſtias inanes.* Calamitas lex naturæ eſt, non rigor. Humanam vitam lacrymarum eſſe vallem iam ſatis nôſti. Dextrorſum illam ſuſpiriorum obtegunt montes, ſiniſtrorſum

ſum circundant fletûs maria. Si obſcura vnius diei hora nos conturbat, tota nox tenebroſa ſubexcruciat. Si incerta quietis valetudo nobis animum recreat, mille curarum febres infirmant. Si breui voluptatis autumno perfruimur, longa ęrumnarum hyeme affligimur. Campus bellicus ſimul, ac frumentarius eſt Mundus. In illo victrices palmæ ſanguine irrigantur; in hoc flebiles meſſes ſudore fęcundantur. Ecquid mali mentis oculis ſubijcitur, quod peioris imaginem non repræſentet? Pueriles vagitus viriles cient calamitates. Inſcij ſingultus mortalium ſuſpiriorum ſunt præludia. Corporis com-

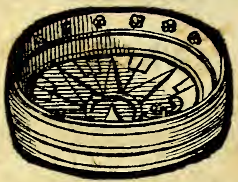
compoſitio ex contrariorum putredine conglutinata nos tineis pabula deſtinat. Quid plura? Quod nobis bonum videtur, non tantùm bonum non eſt, imò malum, & (quod peius) mali peius. Dapes, quæ quò lautiores, eò faciliùs infirmitatibus nos enutriunt, cadauera ſunt; cædium ſimulacra præmonſtrant. Sericæ veſtes, quæ noſtram detegunt ſuperbiam, pondere nos grauant; vermium repudia ſunt. Effrænatæ Senſus voluptates, quę paulatim nos ſtillant, lectis plerunque affixos frænant; ſenſum inſenſibiliter adimunt. Luctibus ſuccedanei luctus: Muta horum te doceat PISCICVLORVM

fa-

facundia, qui dum feruens oleum effugiunt, in prunas decidunt. Non vnus hodie haud fabulosus est Icarus, qui non fictam doctrinæ præstet basim, dum è carcere periculum mortis fugiens, mortem ipsam in mari comperit. Circea effugiat Vlysses pocula, lethalibus Sirenum cantibus obturandæ erunt aures. His elapsis, aspera aquarum discrimina euitet, asperiores piscium spinas experietur. Sole clarius est, quòd in Mundo

Finis vnius mali gradus est futuri.

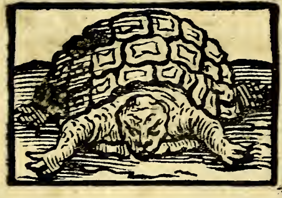
In

In peius.

XXVIII.

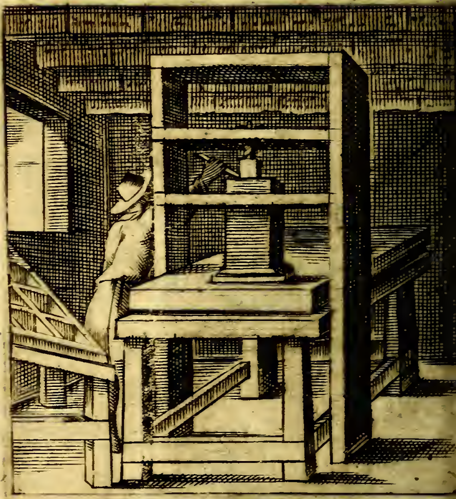
IN peius si cuncta ruunt, quid prospera curas?
Solùm abit in melius qui meliora timet.

Ob-

Obtenebrat, & clarificat.

XXIX.

Taurellus.

Arduum non est per Typos gloriam imprimere, sed gloriam mereri.

Di-

Diuersæ causæ diuersus effectus.

P*Rudentiâ omnia maturanda sunt consilia*; Quæ etenim minùs maturantur, damno magis exacerbantur. Ea præsertim, quæ irretractabilia. Fallaces mortalium præsumptiones! Vt terminabilis tandem æternitatis dies obtineatur, incertæ Typorum nocti occurrere incautum semper fuit. O quantùm ignorant Homines gloriæ cupidi quid illa sit, aut quemadmodum peten-

petenda. Multi inter atramentorum tenebras lucem quærunt, ſed pauci acquirunt. Non omnibus atramentis eiuſdem perfe-ctio eſt ſandarachæ. Si nonnulla illuſtrant (quamuis pauca) naturalem accidit præter obſcuritatem. Auram ſtringendo, adimunt, non addunt, prælorum oppreſſiones. Typorum Dædalos ſequi eſt ſe vdarum fuliginum æquoribus immergere. Sed quoniam in fretis ſumus, TYPVM Dodonæo fonti non inconcinnè liceat mihi exęquare. Ille faces extinctas accendebat, accenſas extinguebat; hic quæ honoris ſplendore carebant Ingenia quandoque illuſtrat, quæ verò

verò alicuius nominis fulgore enitebant, heu nimis plerunque obtenebrat. Ex abecedarijs ſcriniolis ſua opera extraxiſſe bonam veterem famam in illis ſepelijſſe multis fuit. Ex Typographico marmore, tanquam ex ſilice, æternitatis ſcintillæ nonnullis eruperunt; alij verò illius maculis proprios errores ſignarunt. Planities tabellarum, in quibus digeſta litterarum cohors ordinatur, ad gloriæ metam properanti ſua quoque obijcit offendicula. Non omnes Pennæ in cubilibus pręlorum quietem Scriptoribus ſternunt. Cùm igitur nihil periculoſius, quàm in lucem exire, inter exiguas mediocris exiſti

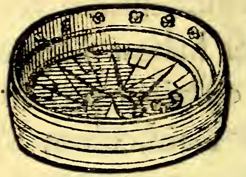
ma-

mationis tenebras meliùs talpam
viuere, quàm famæ Solem mo-
riendo experiri. Quot fuerunt,
sunt, & erunt, quibus obstrepens
Vtriculorum complosio futuros
plausus præsagiuit? Quot verò,
qui illorum duntaxat rumorum
encomia obtinuere? Quid esse
tot nigredines credis Typogra-
phias vndique obturpantes? Ple-
risque nominis exequijs funebres
sunt apparatus; alijs verò propria
rum Virtutum candoribus, quo
magis elucescant, sunt contraria.
Ex Torculis faciliùs pœnitudinis
lacrymæ, quàm gloriæ succi ex-
primuntur. Solam proferat E-
clogam Mantuanus, qui priùs
pro Virgilio non agnoscebatur.

Ma-

Magnæ spes altera Romæ, de se veridicè dici sentiet. Aliquid in promptu habeat Meuius, qui alicuius opinione pro docto exaltabatur, ridiculum Virgiliomastigis agnomen merebitur. Typus itaque Lydius Auctorum est lapis. Per illum, quis pro argento habebatur, & plumbum dignoscitur; ac quis pro plumbo negligebatur, & argentum euadit. Qui igitur oricalchum est, licèt alieno conceptui aurum videatur, experientiæ se non exponat, & certus sit, quòd

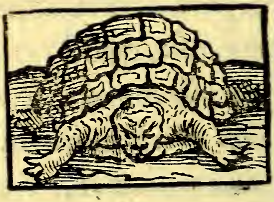
Opinio esse non mutat. Nec minus per eum potest quis tenebrosus euadere, quàm illustris.

Obtenebrat, & clarificat.

XXIX.

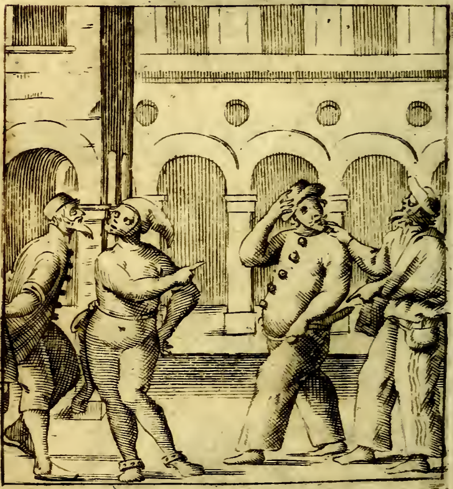
TIngit, & illustrat Typus. Albam pagina, fumus
Nigram Operi famam non semel esse notat.

Tem-

Tempore insanire sapere est.

XXX.

Seneca.

Nullum Ingenium magnum sine mixtura dementiæ fuit.

In-

Interdum ſeria nugæ.

M*Iſce ſtultitiam conſilijs breuem.*

Nimia Imperantis maieſtas exiſtimationi ſemper damnoſa extitit. In hoc liceat mihi ab illo diſcrepare. *Non continuus, ſed rarus aſpectus minùs verendos magnos homines facit.* Canobus, & Crater ſidera quæ raro apparent, ac ſi non eſſent negliguntur. Fratres verò Lædæi, quorum quiſque per ſemeſtre effulget, non ſolùm meo huic *Nauarcho*, ſed toti etiam terræ ma-

riq; venerabiles eniteſcunt. Hinc verum ſit, quòd tantùm inter Magnatum terminos ab alieno ſeiunctus commercio viuens Princeps reuerentiam ſibi à populis debitam periclitatur amittere. Qui enim ignotus viuit, etiamſi quandoq; in publicum prodeat, quòd ignotus ſit, non magni æſtimatur. Præterea non parùm de ſe, ſuiſq; videtur dubitare, qui cum illis negotia in otia quandoq; non permutat. Duros Soliorum lapillos ſemper terere pedem laſſat. Thronorum holoſericum ſi inceſſanter prematur, ſuis, licèt ſericis, acubus pungit. Continua Stratorum mollities dureſcit,& ſpinas parit, niſi

nisi curarum dumis quandoque expurgetur. Spiritûs interdum relaxationibus leuare, est ad sublimiores volatus eleuare. Perpetuæ oppressionis noster non indiget animus. Satis corporis opprimitur carceribus. Videmus frequenter ab illo exitum sibi augurari. Maior contentio, quæ particularem infestet naturam, est melancholia. Hæc porrò ex nimietate curarum solùm producitur. Sanguini, vt viuus conseruetur, necessarius est motus; Principi, vt incolumis sistat, de Solijs ad delicias moueri necesse est. *Nascitur ex assiduitate laborum animorum hæbetatio quædam, & languor*, quorum illa stupi-

 dum,

dum, hic infirmum hominem reddit ad ea, quibus promptior deberet eſſe, & alacrior. Qui magnum fert pondus, vt labori diutiùs vigeat, ſe interdum recreare, ac ne ſub illo ſpirare periclitetur, reſpirare oportet.

. . . . . *Vires inſtillat, alitque*
Tempeſtiua Quies.

Cor, & pulſus Politici corporis eſt Princeps. Illud ſuis fruitur pauſis, iſte ſuas habet diaſtoles. Quantùm igitur proſit animum ſi nũquam remiſſum, interdum ſaltem ſolutum habere teſtentur Septriferis hęc BACCHANALIA. Principes, qui interdum ſublimiores inter curas

Εἰλαπινάζουσι πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον, non

non ſemper reprehenſiones merentur.

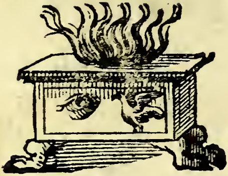
Inſipiens eſto cùm tempus poſtulat, aut res.
Stultitiam ſimulare loco prudentia ſumma eſt.

Sol ipſe, qui in ſui regiminis æternus rotatur gyro, maiori indefatigatione interdum quoque eclipſis perſonam gerit. Sole igitur ipſo clarius eſt, quòd *Tempore* leues muſcarum venationes Regnantes non dedecent, dummodo tamen grauiorum curarum ſola ſint intermedia. Nec non abſoluendus eſt Rex Galliarum Carolus VI, ſi perſonâ vultum ſibi tegere ſe delectarit; dum hac ex re illi detegatur hæc veritas,

Quod caret alterna requie durabile non eſt.

Tem-

Tempore insanire sapere est.

XXX.

NOn animum assiduis intende laboribus. Arcus,
In partes, semper qui iaculatur, abit.

Si captus capio.

XXXI.

Gruterus.

Nullas metuit insidias Virtus.

In

In ferro eſt libera Virtus.

V*Irtute nos victores viuere, non ambitione, neque perfidiâ*, inquit Plautus. Quid igitur agis Liuor? Putaſne te extollendo, Virtutem iniurijs opprimere? Lacerare dentibus? Aſtutijs decipere? Quæ te cępit dementia? Cùm ſit immota, lapidem verberas. Hoc circum noli diu enucleare. Temeraria eſt cura. Illa ſi fraudibus caret, prudentiâ abundat; ſi ore non carpit, calamis ferit; ſi verbis non lædit, fa-

ctis

ctis vlciſcitur. Quare de illius victoria nulla ſpes remanet. Sed oh quoque vtinam Virtutis Sol aliquo modo eclipſi, vt nequit, poſſet ſubijci! Paruum licèt, aliquod tamen felicitatis lumen mundo ſupereſſet. E' portentoſa illius obtenebratione tui partim exterminij influxum præſagiret. At quoniam fallax eſt cupido, ab incępto deſiſtas. Et ſi tuæ malignitatis defectus id te exequi non patitur, propter amorem erga te tuum ſaltem deſiſte. Nimis potens eſt hoſtis. Licèt te innumeræ ſequantur phalanges, pauci illam milites, vnus ex ſuis magis præſtat, quàm mille ex tuis. Verùm eſto quod

ex

ex ſe eſt impoſſibile. Euadis victor; Quid inde? Nonne es Liuor? Igitur es paſſio, quæ ſolùm opprimendæ Virtutis ſpe paſceris. Non ergo talis ſpes te poteſt enutrire, niſi ſe exiſtenti Virtute enutriat. Igitur in quantùm eſſe habet Virtus, in tantùm & ipſe. I nunc, tantam quære victoriam, o Strenue. Inimicam deſtrue. Admirabilis mehercle eris victor. Temet vinces, quod paucis datur. Hæc tua Virtutis opprimendæ cupiditas expreſſa ergo eſt ſtultitia. Proprium contemnit periculum; ſana eſſe non poteſt. Quapropter aliò curas conuerte. In illam fruſtraneum omnem laborem iam argumentare.

Cæ-

Cæditur, & surgit vincens per vulnera Virtus.

Si vinciatur, fortior. E' ferro constantiam refert. Est LEO. Rigores exasperant, non mulcent. Meliùs ligatur precium laqueis, quàm compedum vinculis. Et si quandoq; his stringi patitur, id consultò efficit. Vult inter Catenarum strepitus magis suarum gloriæ virium resonent, dum vel capta capientem capit. Quantumuis, Liuor, sis VVLPES callida, parùm proderit. Si huic Leoni, quòd sit vinctus, insultare liberè ausus fueris, solo *ex vngue Leonem* experieris. Insidias quidem illi potes meditari, vt libertatem amittat, sed quia neque

Si fractus illabatur Orbis,
Impauidum ferient ruinæ,
nihil proficies. Imò illi pœnas machinando in te ſæuiorem concitabis. Sic præter conſcientiæ morſus, tibimet damna extrues. Inſidiarum catenis captiuum mortis faciat Tydeum Menalippi inuidia, aliena captiuitas ſibi nequaquam fiet libertas. Nihil huic proderit Vulpem eſſe, nam ille, inſtar Leonis, illius caput vorando, vel victus vincet. Liuor ergo tibi conſule, tua enim aduerſaria

Ipſa feras, homineſque domat, non horret inermis.

Si

Si captus capio.

XXXI.

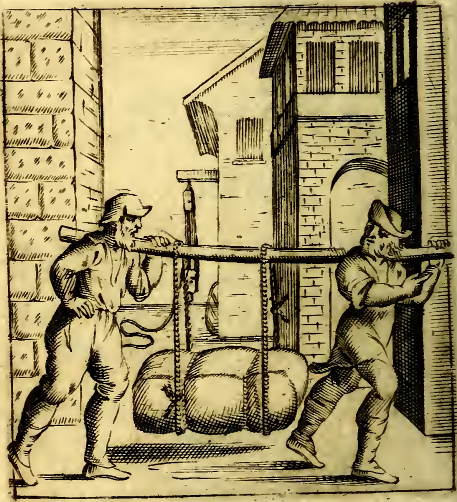
NOn trepidat duras Virtus immota catenas.
Vincla ſibi torques; hiſque ligata ligat.

Gra-

Grauia ex modo leuia.

XXXII.

Seneca.

Facilè supplicium perpeti se supplicio liberare est.

Vi-

Victrix malorum patientia.

DVrum, ſed leuius fit patientiâ
Quidquid corrigere eſt nefas.
Prudentiæ argumentum eſt in qualibet re patientiæ pondus ſufferre, cùm nihil oneroſum ſit, in quo hominis conſtantia magis non eluceſcat. Pericula ſuperare intrepidi, effugere Sapientis, ſagaciter verò tolerare, intrepidi ſimul, ac ſapientis eſt. In curarum ponderibus nemo fortie-
rem

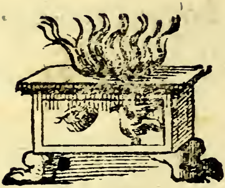
rem ſupponit humerum quàm
Prudentia. Pertinacitas in feren-
do opprimit, modus in ſufferen-
do ſubleuat. Ratio creſcens le
uat grauia, decreſcens grauat le
uia. Negotiorum ruina proue
nit, quòd omnes vel principium
vel finem tantùm, medij mo
dum nemo conſiderat. Infirmu
prout libenter recipit, dulcem
reddit medicinarum amaritudi
nem. Prout manu bilanx regi
tur, grauiora, & leuiora redd
numiſmata. Princeps qui ben
ponderatis conſilijs ſuccumba
ſibi leuius regni pondus efficie
Sceptri quamuis pacifici. onu
neſcienti gladium regere grau
eſt. Sed qui in hoc tractand
mo-

nodum habet, hunc & illud le-
e ſibi reddit. Fortem eſſe da-
nnoſum homini fieret, nî ſaga-
itas robori coniuncta illi da-
nno repararet. Niſi iſti BAIV-
I induſtriè ſibi pondus agili-
arent, ſub illo facilè diſperirent.
cire ferre eſt ſcire ſufferre. Si
Matrimonium malè toleret co-
niugatus, triſtitias, ac miſerias; ſi
benè, diuitias, ac delicias ab illo
ecipiet. Si Religioſus in Obe-
dientiæ ſtimulum recalcitret, di-
ſperditur apoſtata; ſi rectè ſer-
uiat, parendo imperat. Scuticam
derideat Diſcipulus, tantùm ri-
ſibilitas illum à brutis diſtinguet;
honoret, Virtute honorandum
e reddet. Patientia Lydius lapis
eſt,

eſt, qui animi probat virilitatem.
Anima noſtra, quæ, vt diuina, ex
ſe impaſſibilis eſt, tunc magis in
ſua relucet diuinitate, cùm ad
paſſibilitatem ſe flectens ad im-
poſſibile accõmodatur. Dome-
ſticas Vxoris iniurias pati ediſcat
Socrates, blanditias ſibi illas red-
dit. Benè toleret Obediẽtiam Iu-
linus, Religioſę laurus glorię co-
ronam ſentiet; malè, opprobrio-
ſæ fulmina contumeliæ experie-
tur. Platonis ferulam non ægrè
ferat Stagirita, Diſcipulum ſupra
Magiſtrum dari oſtendet. Sic
ſatis Poetæ veritas innoteſcit,

. . . . *Leue fit, quod bene fer-
tur, onus.*

Gra-

Grauia ex modo leuia.

XXXII.

QVod benè fers, leue fit. Non stabit machina Mundi,
Nî bene sit geminis æquilibrata Polis.

Medium tene.

XXXIII.

Horatius.

. . . . . Frustra vitium vitaueris illud
Si te alio prauum detorseris.

Qui

Qui ſe detorquet, torquebitur.

I*Nter vtrumque tene. Medio tutiſsimus ibis.*
Quiſquis es, Homo, qui legis, hoc ſemper reminiſcere. Omne extremum vitioſum. Qui proprium intereſſe magis, quàm conſcientiam conſuluerit, hâc ſemitâ nunquam incedet. Iuuenem calor ad ſiniſtram voluptatum, vel ad dextram rigorum impellat, ab vtraque ſecedat; Extremũ quippe nullum durabile.

Nec nimis ſperet Pauper, nec deſperet; vtrumque enim, cùm affectûs impetu producatur, ad maiores perducit ruinas. Priuatus Reipublicæ decreta nec nimis curet, nec nimis negligat. Obediat, ſic à tramite non aberrabit. Sit prodigus, aut tenax diues, ab vno damnoſam vtilitatem, ab alio famelicam referet famam. Liberalitatis viam perambulet, de neutro reprehendetur. Nimis inſulsè, aut nimis ſcrupulosè componat Scriptor, vel non legetur, vel deridebitur. Elaborato ſolùm vtatur ſtylo, hæc famæ vulnera non patietur. Benignitatem, aut rigorem excedat Princeps, nî rectæ clementiæ

tiæ medium obſeruet, aut inobſeruatus viuet, aut inuiſus. *Vnicuique conditioni mediocritas optima.* Regibus præſertim, quibus illud ſæpè arridet dictum, *Quà libet* (non quà licet) *Reges eant*. Callibus, quos illi perambulant, propriæ non deſunt foſſulæ. Ecquis plùs illis cautellæ indiget medio? Nec in priuatis quidem congreſſibus publicis priuantur calumnijs. Si parùm riſui os aperiunt, aut grauitatem ſuſtinent; mille ora ipſorum deriſioni recluduntur, cunctis graues fiunt. Si è Regijs tempore exeunt opportuno, aut celati imperant; in mille importunitatum incidunt miſerias, Cœlum cla-

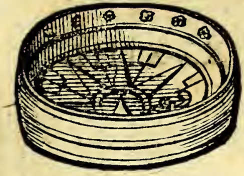
moribus resonat. Tandem si merentibus vel non modicè, vel parùm donant; in vtroq; immodicè ab immerentibus damnantur. O miseros Principes, quibus vel medium tenere vix reprehensionibus est immune! Si vestrorum operationum gressibus illud pro scopo semper est præfigendum, quid reliquis hominum, qui à vestrorum pedum ductu reguntur? Quid Aulicis, qui aut adulantur, aut lacerant? Quid Mercatoribus, qui inter mensurarum terminos à termino, prout suaserit vtilitas, aberrant? Quid Gemmarijs, qui christalla pro gẽmis (si id faciũt) interdum vendendo, gemitus su-
sci-

ſcitant? Quid Numularijs, qui vſurariè nummos alterando, Numina ſibi aſſiduè irritant? Quid cæteris Artificum generibus, quorum alij fraudolenter bilances librando, ſibimet fraudes librant? alij modios diminuendo, culpas ſibi augent? alij merces falſificando, verũ alijs damnum, & ſibi ignominiam afferunt? omnes denique, huius BVBVLCI inſtar, deſiderij Currum ad Auaritiæ latus vertentes, à medio æquitatis declinant? Hi tamen plerunque Mundum edocent, quòd medium negligere, eſt præcipitia diligere. In quacunque re qui vult tutò incedere, rectam viam Iuſtitiæ, & Verita-

tis ibit, non obliquam fraudis. Nec vulgaria in ipſis Magnatibus probant exempla, quòd contempto medio in Thronis ſedere, illorum latera tantùm premẽdo, eſt lapſus ſibi perquirere, vbi è contrà in medio ſiſtere, eſt ſibi in ipſa morte gloriam ſtabilire. Militaris Medium iuſtitiæ (pro vt patitur Militia) Magnus teneat Alexander, iniuſto in veneno mortem bibet immortalem. Obliquum impietatis tramitem maior calcet Alius, venenatis poculis aliorum morti paratis portentosè ſibi, ac Nepotibus mortem parabit. Ergo

Quiſquis medium defugit iter
Stabili nunquam tramite currit.

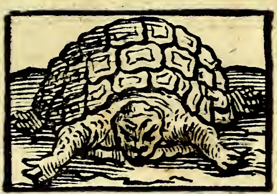
Me-

Medium tene.

XXXIII.

INiustum, Iustumque inter stat terminus Æqui.
It benè qui hoc sumit; qui illud, in ima ruit.

Speciosa foris.

XXXIIII.

Iuuenalis.

Qui Curios simulant, & Bacchanalia viuunt.

In-

Intus ab oppoſito.

Pietatis fictio non pietas eſt, ſed geminatæ impietatis veritas. O execrandam hypocriſim, o maledictos Hypocritas! Ante aras in Deum peccare, vt Homo vos excolat; flagitiorum teſtem, vt flagitia tegatis, qui vos iudicaturus, inuocare; vt alij cruces ferant, cruces facere; vt Mundum fallatis, Cœlum deridere; ſcelerum inſtrumentum, ne alij vos noſcant, qui totum noſcit, Deum facere; o fallaces fictæ Re-

ligionis pręſumptiones! Qui publicè Pſeudoſáctos facitis Theognidem vos increpãtem audite.

Εὖερδων εὖ πράττε. Τί κ' ἄγγελον ἄλλον ἰαλλεις?

Quid agitis miſeri? Odit vos Mundus, quòd pios credat; odit vos Deus, quòd impios ſciat; atque ita vtrique odioſi, in neutro vobis præſidium eſt. Nonne Diabolicam noſcitis Theologiam prouidentiæ titulo auaritiam tegere; conſtantiæ nomine importunitatem velare; tædium feruorem appellare; impurum amorem puram charitatem vociferare; ac ipſam Hypocriſim Sanctimoniam nuncupare? Veſtra, Nefandi, impietas maiorem decla-

rat

rat diuinæ Clementiæ pietatem, quæ otiosa teneat fulmina. Sed profectò in vestris pęnis suprema otiatur æquitas, quòd fulminum supplicijs vestra non cedat conscientia, *Nihil enim est miserius, quàm animus hominis conscius.* Fictam Istorum MENDICITATEM æquatis, qui ipsas paupertatis pœnas in proprium lucrum sibi conuertunt. Sed quid lucrum extenuatam cogi vitam degere, plagas sibi facere, membra extorquere, vno verbo, Zopyri talento, incommoda sibi commoda mercari? Quid, inquam, lucri esse potest, vbi Anima detrimentum patiatur? Inspicite, amentes, Valentinianum,

num, ac Theodoſium Iuliani Hypocriſi aduerſantes ad Regnum elatos, ipſiuſque ſimul Apoſtatæ finem recordemini. Caduca ſunt quæ fictæ rectitudinis fuco poſſidentur. Benè igitur Poeta

Fallitur augurio ſpes mala ſæpè ſuo.

Spe-

Speciosa foris.

XXXIIII.

QVàm benè transuersum de te sonat illud, Egene!
Si qua mihi est probitas, improba vita mihi est.

Ver-

Verti ad meliora Virtus.

XXXV.

Cicero.

Cuiusuis est hominis errare, nullius, nisi insipientis, perseuerare in errore.

Ce-

Cedendum tempori.

NOn eſt turpe cum re mutare *conſilium*. Diuina quidem res eſt immutabilitas. At ſoli conuenit Deo, quia in ſua perfectione perfectiſſimus in melius tendere non poteſt, niſi in ſe ipſum, qui omnium bonorum eſt melius. Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ μόνον θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν. Sed Mortalis, qui tot imperfectionibus repletur, ſi ad diuinitatem, prout ſua permittit imbecillitas, optet accedere, in melius mu-

mutari debet. Semper in eodem cōſiſtere propoſito, licèt bono, ſi melius reperiatur, laudandum non eſt. Potiùs obſtinatio, quàm ſapientia debet nuncupari. Animus noſter actionum motor, vt angelicus, ad melius ſemper, & ex conſequenti ad mutationem nos conſtringit. Si igitur vnuſquiſq; tenetur in melius flectere, certum eſt, quòd per alterius conſilium id faciliùs efficiet. Manibus à tergo vinctis per tenebras vitæ incedet, qui conſilij lumen, ac illius mutationis laternam contempſerit. Magnus erit lapſus, cùm non parua fuerit præſumptio. Ex terra, fateor, ſtabiliori elemēto, omnipotenti à Figulo

gulo compactus fuit Mortalis, vt firmus persisteret, sed in optimo tantùm. At cùm id pro hoc statu non detur, ideò per mutationem in melius ad illud, quantùm potest, tenetur appropinquare. Et quòd verum sit, aliorum quoque elementorum mixtis coagulauit, quorum cùm alia liquida, leuia sint alia, ad mobilitatem, & ad lubricitatem in melius propellunt. Attamen multos habet Mundus in sua opinione adeò peruicaces, vt malint ignorare, quàm discere, *Quamuis sciant non esse crimen ignorare, sed nolle ex consilijs ediscere*. Subueniat obstinatis vitam hanc AREAM esse, homines GRA-

NA. Vt lolium, puluis, ac auena obliquarum cogitationum ab illis faciliùs ſeparentur, ad cõſilij AVRAM iactare oportet. Humana præſumptio, quæ in ſuis iudicijs cęca ſenſim incedit, in ſe ipſa (infandum!) ipſos defectus cenſet perfectiones. Nî rectæ admonitionis ducem ſequatur, facillimè decidet. Pauci ſunt, imò nullus, qui ſuarum paſſionum partubus non indulgeat. Affectuum nutrimenta, quæ illis præbentur, breui ad Gigantis menſuram ſinunt creſcere. Nî zeli igne corrigãtur, ſuperbiunt, ac cœli ignes prouocant. Non ſine iudicio Diogenes, cùm alio, quem conſuleret, priuaretur, lu-

cer-

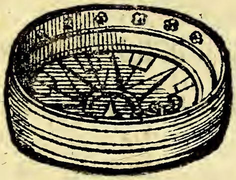
cernam consuluit. Sit quantumlibet sapiens Empedocles, si sub montis vertice consilio carens viuet, semet præcipitabit. Ediscant Regnãtes, quòd in summis licèt altitudinum montibus collocentur, si suis tantùm opinionibus innixi, sententias non mutando, Consiliarios despexerint, cùm magis se tutos credent, profundiùs deijcientur O quot præcipitia euitare potuisset Xerses, si Proceribus congregatis irrationalem hanc orationem sæpiùs non replicasset. *Ne viderer meo tantummodo vsus iudicio, vos contraxi. Cæterùm mementote parendum magis vobis esse, quàm suadendum.* Quantò meliùs Leotychi-

tychilas, qui à quibuſdam inconſtantiæ reprehenſus, Mutor, inquit, ſed pro temporum ratione, non vt vos;

Prudentis enim eſt pro re nata mutare conſilium.

Verti

Verti ad meliora Virtus.

XXXV.

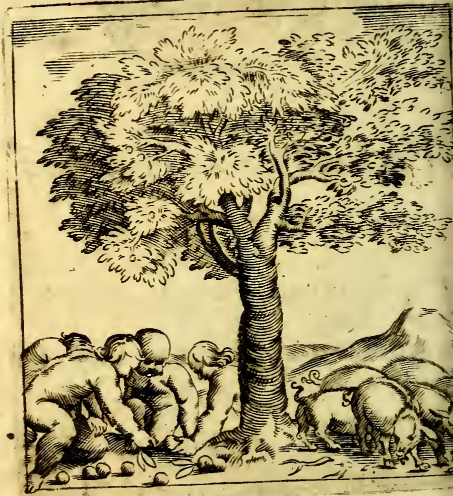
OMnia mutantur, tu non mutabere? Tantùm
Ad se mutandum nascitur omnis Homo.

Vt

Vt nutritur.

XXXVI.

Palingenius.

. . . , *Naturâ est cultura potentior ipsâ.*

Vti inſita.

G*Eneris illuſtrat decus*
Quiſquis celebribus dignus
eſt natalibus.

At his dignus nemo eſſe poteſt, nî bona morum diſciplina ſubſequatur. Non fortis cenſendus eſt qui ex forti naſcitur, ſed qui fortiter operatur. Neque ſic ſe geret quem fortis educatio talem non reddiderit. Non ſatis eſt, vt quis clarus bonuſq; ſit, αἵματος εἶναι ἀγαθοῖο. Quales ſumus, ſimus, non naſcimur. Quòd benè

pullulat,triticũ,non bonæ meſſis certitudinem præſtat. Nî Agricolæ manu corrigatur, vacuas ariſtas extollet. Cerea congeries noſter eſt animus. Et boni, & mali imaginem in ſe recipit. Cùm verò recepit,æreum fit numiſma. Si bono ſignabitur, Virtutis effigiem; ſi malo, Vitij ſimulacrum oſtendet. Operæ ergo pretium eſt donec cereus molleſcit animus, rectè ſignare; nam æreus factus,ſi vitioſæ Gorgonis rictu impreſſus fuerit, de difficili doctæ Palladis imaginem reſumet.

Dum tener eſt gnatus, generoſos imbue mores.

Equus,qui paſtomidem nũquam ſenſit,

ſenſit, non niſi effrænatus eſſe poteſt. Aſellus, qui inceſſanti laſſatur labore, aliud curat, quàm calcitrare. *Id ſapit vnuſquiſque quod didicit*, ait Cordubenſis. In ijs quoque rebus, ex quibus damnum percipimus à conſueto, vel volentes, vix poſſumus declinare. Id Septentrionales teſtantur Anſeres, qui per Taurum Montem tranſeuntes, nè Aquilas illic commorantes ſibi inimicas expergefaciant, licèt prouidè ſaxulo aditum gratitando occludant, aſsiduo tamen obſtrependi habitu iam in naturam conuerſo, incautè illud dimittentes, proprijs vocibus hoſtiles illarum vngues, ac roſtra euocando, iam

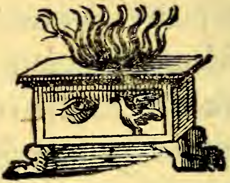
trepidatas ſibi ſtrages prænun, ciant. ARBOR hæc, Artis ſtudio, à dextra bonos, à ſiniſtra malos, omnes inter ſe contrarios, ac ſuæ etiam naturæ aduerſantes parit fructus. Si tam impropriæ fœcunditatis cauſam quæras, quòd primis ab annis ſic inſita fuerit reperies. Si bona, bonos fructus; ſi mala, malos emittit. Pro mille ſit tibi exemplis ſolus Agrippinæ filius, qui dum Bononienſiũ Philoſophorum dogmata libenter auſcultauit, vniuerſo Orbi, nedum Vrbi, Magni Principis ſpem optimam præſtitit, Felſinæ incendia, orationibus apud Cæſarem habitis, reparando. Cùm verò Romanorum illius

illius temporis adulatorum ma-
lignitati ſuam non omninò ad-
huc ſolidatam indolem commi-
ſit, Romani incendij maxima in-
dicia prænuntijs ſcelerum ardo-
ribus præmiſit.

Conſuetus vitio quiſquis iuueni-
libus annis,
Crimina non ſenio linquere poſſe
reor.

Hinc diſce.

Diſciplina Virtutis magiſtra.

Vt nutritur.

XXXVI.

QVisquis alis pueros, proprium illis obtege crimen.
In Iuuene est vitium, fit scelus inque Viro.

Bo-

Bonum tandiù bonum eſt, quandiù facimus.

XXXVII.

Catzius.

. . . . *Tu quà iuuat arripe quidquid*
Te ſuper æthereą de regione fluit.

Vt

Vt ſumitur Omen.

R*Es naturâ ſuâ optimas ſolo abuſu malas fieri vſus docet.* Nihil tam acerbum eſt, quod irretorto mentis intuitu lætum reddere nequeamus. At nos quę credimus, non quæ ſunt, triſtia nuncupamus. Tandiù damnoſa creditur medicina, quandiù amara eſt palato; diſciplina aſpera, quandiù odio eſt rigor; ac pernicioſa ipſa Dei flagella, quãdiù flagitia cogunt deponere. Verùm ſi res funditus penetre-

tur, manu palpabitur, quòd *Sola opinione magis, quàm re laboramus*. Inſpicietur quippe, quòd punitionibus populi corriguntur, ferulâ diſcipuli erudiuntur, cicorijſq; languentes ſanantur. Prauitatis argumentum! Formidine tantùm viuimus. Quidquid hinnuleos terret, cùm nos vulpes ſciamus, illis intimiùs perhorreſcimus. Vel ex bonis mali omina auſpicamur; Sic Auctoris dictum verificamus,

Qui vanos pauet metus, veros fatetur.

Echinnis ſimiles ſemper timorum ſpinis inuoluimur, quòd ipſi aſſiduè illas parimus. Quid VIATORI, ſi CORNIX dex-

tror-

trorſum, vel ſiniſtrorſum croci- tet? Anne vno, aut alio in loco naturam permutauerit? Et quæ priùs iter felix expedire iubebat, mox retrocedere admonebit? O inſaniam! Conſcientiæ timores hos excitant metus. Quia ſemper ad ſiniſtram mali, & raro ad dexteram boni tendere nos ſcimus, ideò à ſiniſtra nobis damnum crebrò ominamur; licèt nullo alio fulciatur fundamento, quàm prauis humanę naturæ inclinationibus, quæ ad ſiniſtros ſemper nos impellunt conceptus. Mentis ſunt effectus febricitantis. Cùm enim cogitationum ſanguinem culpis infectum hæc habeat, vana ſuſpicionum

ſomnia, vt plurimum ſibi fingit. Vnde Pelignus,

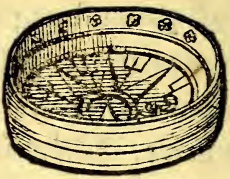
Conſcia mens vt cuique ſua eſt, ita concipit intra
Pectora pro fato, ſpemque, metumque ſuo.

Expurgatis vtatur pictor tabulis, hæ vel turpes colores pulcros reddent; ſordidis, vel pulcros turpes efficient. Qui rectè ſibi ſentit, nec tigres trepidat rabioſas; Qui prauè, vel muſcas metuit præteruolitantes. *Quidquid mali bonis accidit, ſuam conſulant rectitudinem, in bonum vertent.* Iuſtitiæ compos progrediatur Auguſtus, in terram prolapſus, *Teneo*, dicet, *te Terra mater*; & caſum in felix victoriæ auſpicium

cium conuertet. In expiandis Otho Galbę manibus, prauâ magis mente, quàm tempestate perterritus, decidat, frustranei omen piaculi eliciet. *Nihil tam acerbum est, in quo æquus animus solatium non inueniat. Conscientia mille testes.* Caue.

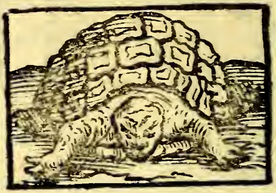
Bo-

Bonum tandiù bonum est, quandiù facimus.

XXXVII.

SOla vacillantem moderatur opinio Mundum.
Vel mala si placeant, optima semper erunt.

Prout

Prout aura.

XXXVIII.

Seneca.

Omnes res laudantur, atque appetuntur; prout earum rerum vsus est.

Ver-

Vertitur ad ventum fumus.

MAla cõſuetudo vetuſtas erroris eſt. Dij boni, quid hoc miſeriæ, vel, vt veriùs dicam, ſtultitiæ ſe diffudit? Hodie neceſſe eſt velle quod etiam nolis; quod enim vſus exigit non omnibus poteſt deſiderijs accommodari, & tamen accommodetur neceſſe eſt. Maledicta communis illa excuſatio, *Sic mos iubet*, ſupra arbitrium tyrannidem exercet. Haud ampliùs in

agendo iudicatur an hoc hone-ſtum, an illud turpe. Dummodò vſus ſic iubeat, facta lex eſt. Stat pro ratione conſuetudo. Hæc Aſtrææ arma abſtulit. Rectum viuere eſt vſui viuere. Iſte porrò abuſus ex hoc tantùm prouenit, quòd *non ſecundùm rationem, ſed ſecundùm exemplar viuimus*. Rerum conſuetudo nunc rebus dat eſſe. Aliquid vel damnoſum appareat, vel vtile, dum pro tali vſu approbetur, licèt per ſe tale non ſit, fiet. Inſaniam audi non minorem. Indumenta ipſa, quæ ad noſtram incolumitatem aduerſus temporum intemperiem tradita ſunt, ad ipſius temperamenti incom-

moda

moda adhibentur. Victus, qui vt naturam ſuſtentet, non vt genium ſecundet, apponitur, niſi ſecundùm vſum condiatur, & comedatur, pro vili reſpuitur. Commercium, quod ad animi conceditur hilaritatem, niſi immodeſtè, vt mos eſt, exerceatur, moroſum eſt. Quid hæc non inficit peſtis? Vitio ipſi Virtutis imaginem præſtat. Hodie pro Platonico Amor non habetur, qui purus; pro iuſto fœnus, quod licitum; pro ſubtili Iuriſta, qui pro iniuſto rudis eſt Mineruæ. Quid plura? Veridicus non eſt ille Hiſtoricus, qui non amplificat; perſpicax ille Theoſophus, qui dubias in campum quæſtio-

nes

nes non profert; illectus ille Scriptor, qui, puncturis omissis, non ferit; Si causam petas; *Sic mos iubet*, respondetur. Ad summum consuetudo est Circe in mundani æquoris viuens littore. Quò plùs delectat, magis exhumanat. Qui ratione illuminatus ab illius veneficijs procul non nauigat, facilè decipitur. Sed quid Circe? Hoc in Oceano est VENTVS; FAX, Phariæ similis, Homo; illius FVMVS, Genius. Illa hunc semper ad illius flatum vertit; At si cauta non est, extinguitur. Modi expers est ille. Quare si hic non regatur, & ipsa in fumum plerunque abit. Caueant igitur ij, qui inuiolabiles

con-

cõſuetudinum obſeruatores nouitates ſæpè ſpeculantur. Caueant, inquam, ne ſibi, id quod Alphonſo Neapolitanæ Regionis Dominatori, eueniat. Ipſe quoque ſplendidiſſimus, ne vllam ſui ſæculi nouitatem prætermitteret, ad hoc redactus eſt, vt, quòd nimis Genio ſatisfecerit, tandem vnde Creditoribus ſatiſfaceret non habuerit. Ex quo id documentum poteſt deduci, quòd Qui ſuæ paupertatis ream Conſuetudinem accuſat, propriam dementiam patefacit. Attamen his diebus hæc tantùm praxis probatur, quibus

. . . . . . *Naturam protulit vſus,*

Ip-

Ipsaque non multò est natura potentior vsu;

licèt quotidie exclamet Cordubensis

Desinit esse remedio locus, vbi quæ fuerant vitia mores sunt

O calamitates, o tempora, o Mores!

Prout

Prout aura.

XXXVIII.

CVr Vsûs ventum ſectamur, Mo-
ris & auram?
Se ventum atq; auram quiſquis vt eſ
ſe notet.

Ornando præcipitat.

XXXIX.

Iulius Valerianus Bonomius.

Quia magnæ Regum, ac Principum sunt Amicitiæ, maximas minitantur ruinas.

Pul-

Pulcra vt plurimùm nocua.

P*Rincipibus placuiſſe Viris non* [illegible]*tima laus eſt.*
Ingentes ſunt Arbores, quarum vmbra hoc habet, vt omnes ad ſui receptaculum alliciat. Sed non omnes æqualiter recreat. Nec iure quidem immerito. Lentè humilia creſcunt Virgulta altitudini Cupreſſorum ſubiecta. Humanæ ambitionis ardor ſub illa creſcit. In ſua magnitudine Fraxini ſunt Imperantes

(quamuis crebrò venena non possint auertere) ex quibus hastę quidem componuntur, sed non quæ salubriter sanent, postquam gloriosè vulnerarunt. Væ illi, qui sub illis se recipiẽdo tutum se credit. Nucis frondosæ instar se extollunt Magnates. Qui sub illis dulcè sperat dormire, toto corpore lassus discedit. Principum Plantis Sol est suus Genius, vmbra voluntas. In suæ protectionis Oriente, faustas dilatant vmbras; in Occidente, damnosas protrahunt. Qui minùs infeliciter sub illis vult degere, mentis ventos, quibus agitantur, necesse est secundet. Quò opinionum ramos flectunt, se flectere; quò ver-

vertunt, ſe vertere. Sed quæ ſecuritas haberi poteſt, mi Homo, ſub Arbore, quæ pluribus ventorum flatibus, ac temporum vicibus ſubijcitur? Hanc propriæ ambitionis Auſter quaſſat; alienę inuidiæ Notus huc illuc impellit; proditionis Africus tuæ ſpei folijs expoliat. In hac inſidiarum imbribus affectûs radices marceſcunt; Malignitatis grandine, beneuolentiæ germina eripiuntur; Politicæ rationis fulminibus fortiores dilectionis rami euelluntur. Inquietam quietem! Si porrò fructûs cupido te inuaſerit, aut acerbum cum verme, aut putridum delapſum, aut non omninò maturum obtinebis; Semper

verò tui periculo, per longæ ſeruitutis truncos reptando. Nec metuum meta hæc eſt. Omnium maximus timor accedit. Semper trepidandum, ne tot effracta varietatibus in tuas decidat ruinas. Princeps quippe vt refugij Planta, eſt obſeruandus; vt altitudinis arbor, verendus; vt ſtipes imperij ramos extendens, timendus. In vanis huius HEDERAE (Magnatum imaginis) amplexibus ruentem effuge PARIETEM. Fauorabilis Regnantium Hedera quò ſinceriùs ſtringit, eò damnoſiùs (æmulationis culpâ) præcipitat. Nec ſolùm Lyſimachus è ramo Macedonis gratiæ prolapſus; ſed & Seianus, qui

qui è fauorum Tiberij arboris culmine deiectus, Tiberina ſuis, ſuorumque lacrymis adauxit flumina, edocebit, quòd, heu nimis, inter lucidas Diademmatum vmbras vel quoque nigrantes horrores mortis vagantur. Hinc cautus Vatis præceptum audi, & ſimul obedi.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.

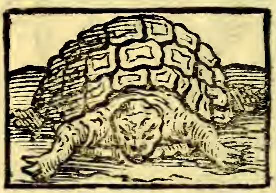

Ornando præcipitat.

XXXIX.

VMbra ſubinſequitur nigrans quoque clarius Oſtrum.
Ne, hôc, ſperes fumos clarificare tuos.

Quà

Quà vincit, non quà vincitur.

XL.

Isagoras.

Amicitiam probat Potentia.

Ma-

Maiori periculo ſuccurrendum.

Mortalium caſus Fortunæ rotat.
Hodie Tiberius in ſolio, cras in flumine. FORTVNAE qui credit, mulieri credit. Fœminæ inſtar, modò vni, modò alteri amantiũ fauet. Cùm ex numero fueris, vi quadam frui ſapias. Vt ſit immota pugnandum eſt. Amicorum cateruis vtendum. Illi, vel ſi ceſſeris, animum pacando, victorem te reddent. POTEN-

TES insequitur, vt vincat; SAPIENTES fugit, ne vincatur. Hi verò æquæ compotes mentis nullo alio indigent Amico. Ægide Palladis defensi, Sortem cogunt lapidescere, & sic immotam stare. Penes eos tota est, qui totas illius vires (COMAM stringendo) comprehenderunt. Cum his Amicus si verus sit agnosci non potest. Si qui sunt, nunquam sibi dimicandum sciunt. Potentes innumeris muniuntur, at omnibus fraudolentis. Donec dubius in campo Mars est, cuncti pugnare volunt. Si parua victoriæ spes supersit, terga vertunt. His totus penè Orbis inficitur. Faciliùs autem, meo iudi-

cio

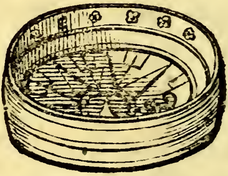
cio, Amici, qui velint in duris decertare, apud Sapientes, quàm apud Potentes reperiuntur. Illi enim, qui ſuapte natura adiuuante iam vincere ſueti ſunt, pauciſſimis conſolantium verbis euincent. At hi, qui animi carentes bonis, diuitias tantùm amiſſas deplorant, nî factis iterum locupletentur, Solantium verba oderunt. Hi veræ Amicitiæ indices eſſe poſſent; at nullum eſt aurum, quòd probetur. Cum illis quodcunq; plumbum aurum videri poteſt. Omnia naufragio amittat Zeno, Fortuna, dicet, me iubet expeditiùs philoſophari. Exercitu, ac bonis priuetur Marius, Præneſtina in vrbe nullam

ſolatio, niſi morte, inueniet viam. Cum his ſcutum induere Amicos oportet. Quò difficiliùs vincitur, eò gloriosiùs triumphatur. Nec in damnum tibi redundare, Amice, cogites. Fortior fies; ſicque, cùm tempeſtas exegerit, & ipſe vinces; quandoquidem

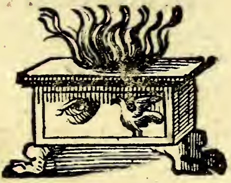
Fortuna fortes metuit, ignauos premit.

Præterea ſic quoq; firmum illius dictum non labili tuo honore confirmabis,

Amicus fidelis protectio fortis.

Quà

Quà vincit, non quà vincitur.

XL.

SOrs Hominum varia eſt. Hinc contremit, inde timetur.
Quà vincit, non quà vincitur hoſtis eas.

In

In re modus.

XLI.

Boetius.

Optimus est in omnibus rebus modus, laudabilisq; mensura.

Vio-

Violentiâ inuertitur ordo.

CVm *Minerua manum quoque moue*, Antiquorum adagium eſt. Sapientis nunquam fuit in quauis re vti violentiâ. Neceſſe eſt agenti, vt in actionibus Modum adhibeat, ipſas conſilijs præcedere. In illarum enim feruore penes ingenium non eſt ſe recreare. Et ſi id faciat, vitiatur operatio, cùm non meliùs ſuum ſortiatur effectum, quàm cùm feruoris, & iudicij fauore adiuuatur

tur. Donec igitur tepet calor, animum ad consilia conuoca, ne nimio accensus, confusè operetur; tunc quippe consilium in ipso non supponitur. Violenti motus si non semper destruunt, semper debilitant. Qui arcus vltra terminum ab Artifice prescriptum excedit, quò dirigitur damnum non affert, sed damnum effert. Qui nimis furiosè ensis tractatur, non defendit, sed offensionē facilē reddit. Sine modo frustranea est omnis regula, si modò regula dici potest, quæ modo caret. Rectè operari est ipse operandi modus. Malè operari non est operari, sed potiùs non operari, nam operantis op-

pro-

probrio operationem destruit. Operatio verò ratione recta homines ab hominibus, nedum à brutis, distinguit; sapit enim diuinitatem. Regulatim igitur non operari, est peiorem brutis se reddere, cùm in illorum actionibus naturalis tantùm impulsus modi vicem gerat, & ideò de ratione rationem reddere non tenentur. Quæ nimis vehementer ad actum reducitur potentia, & actum confundit, & se infirmat. Tentare vltra vires, est nihil tentare, dum impossibile tentatur. Velle absque laboris modo virtutem augere, est idem ac si vnda, quæ grauis est, velit ignem leuitate vincere. Dum ad Diui-

næ

næ mentis arcana ſe extollere, in-
tellectûs infirmitate, audet mor-
talis, idem eſt, ac ſi pigra teſtud
cum velociſſimo lepore veli
curſu decertare. Si abſque recti
operibus (licèt horum modus ſi
non modus) ad æternitatis por
tum peruenire humana ſperet
præſumptio, idem eſt ac ſi cum
aquila agilitate bos velit conten-
dere. O mortalem dementiam!
Scias quiſquis es, quòd audacia
clauibus Cœli vndique priuatur;
quòd immortalitatis ſemita ſpi-
nis cooperitur; & quòd tandem
*Qui te creauit ſine te, ſaluare te non
vult ſine te.* Quæ omnia vt aſſe-
quaris, condecenti modo vti o-
portet. Ita eſt. Modum in om-

nibus

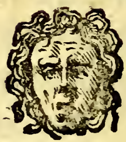
ibus ſerua, & quæcunque aſpe-
a tibi occurrent, tenera experie-
is. Illius CLAVEM in Imperij
etitione benè voluat Tarqui-
ius Priſcus, quamuis non Ro-
nanus, nec Regali è prole oriun-
lus, oſtia Senatorum cordium
periet, vt ad Regnum introdu-
atur. Nimis violenter illam ro-
et Tarquinius Superbus, Regio
icèt ſanguini coniunctus, Sena-
orum conciuis, incluſus exclu-
letur. Ergo

Sit modus in rebus, ſint recti denique fines;

uandoquidem

. . . . . . *Modus optima regula rerum.*

In

In re modus.

XLI.

VT referes, Clauim moderatè e-
uoluere fas est.
Vi mota in motu nam mage firma
manet.

Per-

Permoue, flabit.

XLII.

Philo.

Detrahentem auuersatur vir bonus.

Fol-

Folles Linguarum Aures.

Alium silere cùm voles, priùs sile.

Humanum genus est auidum nimis auricularum.

Morosos maledicentium mores ssiduò quisque hominum conqueritur, cùm tamen nemo ferè it, qui iam in vsum eos non conuerterit. Aures, quæ illis faciles præbentur, faciles euocant sermones. Quod fastidimus sectanur. Molestiæ auctores nobis su-

ſumus. Quiſque igitur Mortalium in hoc ſibimet calamitatum miniſter, propriæ culpæ miſereatur, lacrymosâ illâ Sulmonenſis exclamatione,

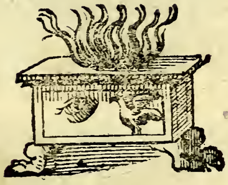
Heu patior telis vulnera facta meis!

Ventum FLABRO nè inſpires, ventum non ſpirabit. Eſcam flammis eripias, eſcam voraces non rapient. Eorum ludibrium ſimus, quos illudere neſcimus. Si non deſunt Auditores, neque Detractores. Alienis inſurgunt vitijs clam inſultantes, vt propria palam contegant. Quid credis, Imprudens, qui auſcultando illos foues? Ignoſcant tuis? Si Ariſtide inſontior viueres, non euaderes.

deres. Quod de alijs tecum, cum alijs de te dicunt. Nunquam desistunt genuino mordere. Cùm eos libenter audias, spontè sinu serpentem foues. Cum illis aut taceas, aut loquẽdo suam ipsis perfidiam patefacias. Nihil demens Mortalium turba tam odimus, quàm vt errores nostri nobis reuellentur. Ita si feceris, aut in arena semen infructuosum iactare, aut saltem in damnosas sibi messes emergere cognoscent. Tunc vel omninò obmutescent, vel opprobriosam parciùs linguam enodabunt. Cùm te ex Auscultantium numero exemeris, minorem illis criminum occasionem præstabis,

bis, & te ab execrabili eorum garrulitate exſolues. Exemplum Pinarij ſequere. Hic interrogatus à Seruilio (qui contrà eum orare volebat) num ſibi, vt cæteris, maledixiſſet, reſpondit. Vt ſementem feceris, ita & metes. Quod cùm audiſſet Seruilius, & ſe maledicendo, malè auditum iri penetraſſet, ab incepta penè oratione deſtituit. Aduerſarium Maledicentibus animum oſtendas, obmuteſcent; *Immodicus enim dicendi modus non penes loquentem, ſed penes audientem eſt; ac Detrectatio, vt percunctando excitatur, ſic auſcultando nutritur.*

Per-

Permoue, flabit.

XLII.

DVm mala lingua crepat, propriam tu comprime. Noſces
Frænatam linguæ conticuiſse tuæ.

Ab externo fulgore suspice.

XLIII.

Cicero.

Habet adulatio principia iucundissima, eadem exitus amarissimos habet.

Pru-

Prudens qui apparentijs non credit.

IN *omnibus ferè habet venenum ſuum blanda oratio.* O pietas! Quò ſeculi peruênit impia falſitas! Hodie de quo minùs ſuſpicimus, magis eſt ſuſpiciendum. Nuſquam tuta fides. Riſus lacrymarum eſt filius. Floreſcenti in quouis diſcurſu

. . . . . *latet anguis in herba.*

Tunc magis malè dicitur, cùm benè dicitur. Vituperio laus ſeruit. Id veritatis teſtatur Magi-

ſter Redemptor. Vnius commendationis gloria initium fuit opprobrij. Dicere, *Facit ſigna magna in populo*, fuit ad Crucem expoſcere. Quiſq; plauſus ex oculi intuitu proueniens legitima cordis non eſt proles. Diſtantia, quæ cor inter, & arcum cilij intercipitur, illud huius fundamentum non præſupponit. Aliquando (hei mihi!) hoc pro triumphali Amoris arcu habetur, & Odij ſagittis inſeruit. Totus fictio eſt Mundus. Adulatio ferculum eſt omnibus palatis apparenter ſuaue, at eſſentialiter viroſum. Serenitati vultus credere, eſt lacrymarum imbribus ſe exponere. Diſce hinc, Mortalis,

men-

mendacij Notum iam noſcere. Faciei iucunditas mœrores faciliùs producit. Fel hominis non niſi delicatos propè artus conſiſtit. Interdum qui honoris videntur feruores, vindictæ ſunt furores; Quæ fumi oblationes, famæ ablationes; quæ humanitatis obſequia, feritatis exequiæ. Quid plura? Quæ ſortis deprecationes, mortis imprecationes. *Nullæ ſunt damnoſiores inſidiæ, quam hæ, quæ latent in ſimulatione officij, aut in aliquo neceſſitudinis nomine. Nam eum, qui palam eſt aduerſarius, facilè cauendo vitare potes. Troianus equus ideò fefellit, quia formam Mineruæ mentitus eſt.* Vulpe ipſa callidior fuit

qui adagium, *Cum Vulpe habens commercium, dolos caue*, inuênit. Infelix Orbis, insidiatorum fictionibus credendo, tibimet insidiator! *Nemini fidas, nisi cum quo priùs modium salis absumpseris*. Est valdè sibi amicum esse cum odio habere,

. . . . . qui semper, & omni
Nocte, dieque potest alienum sumere vultum.

Putasne illas (exempli normâ) in epistolis superlatiuas manûs subscriptiones munus mentis agere? Falleris. Quò melioris sunt atramenti, eò minorem indicant candorem animi. Pennæ leuitas, è qua proueniunt, nihil subsistentis habere monstrāt.

Pa-

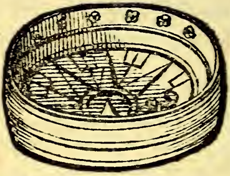
Pagina, quæ mille modis plicatur, eas denotat millenis inuolui tegminibus. Characterum ambages labyrinthos præmonent continere. Nî caueris, illaqueabere. Perfidiæ Minotaurus ibi abſconditur. Et, quod peius eſt, non tam facilè Ariadnes repeiuntur. Potiùs ſanè Fl. Fimbriæ inuenientur, quæ innocentium Flaccorum vitæ recidant fila. Maxima igitur eſt humanitatis miſeria, ſi non modò auxiliantibus caret, ſed nocentibus abundat, & nocentibus, qui quò ſuauiores adhibent formas, eò damnoſiores producunt effectus. Quot legimus, qui inimicorum inſidijs inter DAPVM mollities

VIPEREOS rigores comperiere? Testemini vos, Macedo, Luculle, Claudi, Diocletiane, ac innumeri alij, aureæ quorum in Mensis nitentes Patinæ postquam pro vrnis, è quibus funestam vobis sortem hostilis eliceret manus, deseruiere, in sepulcra se transformarunt. Quid quęris, mi Homo? Quæ magis sunt vitalia mortalia sæpè facta sunt. Neronis Cossimum, ac Conradum Imperatorem consule. Ex illis scies Catapotia eadem auro inuoluta in mortis ferrum posse transuerti. Adeò verùm est Saccharum quoque toxicum occulere. His temporibus si alicubi securitas, nullibi incolumitas.

Qui

Qui cauet ne decipiatur, vix cauet, cùm etiam cauet.

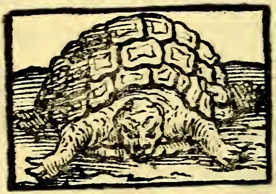

Ab externo fulgore ſuſpice.

XLIII.

CRebrò atra forma intùs, ſemper quæ extra emicat. Aureæ
Sępe nitore tegunt nigra venena Dapes.

Tur-

Turpis ex fletu risus.

XLIIII.

Daniel.

Malo alieno gaudere malum pessimum.

Ouan-

Ouando malis parantur mala.

O *Infandos quorum voluptas est alienus dolor!* Alienis luctibus gaudere, ac gaudijs lugere ſcelus ſcelerum eſt. Ipſorum quoque Crocodilorum crudelitas, eorum, quos occidit, lacrymis nequit non collacrymari. Eâdem cretâ à diuino omnes Figulo coagulati. Inuicem ijſdem affectibus ſignandi quoque eſſemus. Aliorum lacrymis molles reddi deberemus; at malignitatis antipariſtaſi magis induramur.

Imò

Imò Proximi ruinis gaudio exardenti illas exſiccamus. Quid tot nobis proſunt traditæ à Deo potentiæ, niſi ad actum Virtutis reducantur? Quæ verò maior eſt Virtus, quàm aliorum miſerias miſereſcere? Maxima eſt, tùm quia actus pietatis; tùm quia iiſdem caſibus natos eſſe nos prænoſcimus. Vita diuinæ prouidentiæ muſicus chorus eſt, homines cantores, Deus ipſe moderator. Signo modò alto, modò medio, modò imo, nunc extollere, nunc ſuſpendere, nunc declinare affectuum voces nos admonet. Lætari nempe cum lætantibus, ſubleuari cum ſe ſubleuantibus, flere cum flentibus. Quin,

& ip-

& ipse plerunque concinit, *Diligetis vos inuicem, sicut ego vos dilexi.* O beatum melos! O dulcem sonitum! O vitalis vocem Sirenis! Sed o quot decepti Vlysses aures sibi obturant, hanc harmoniam non intelligunt, ac tales voces effugiunt! Effugiunt, inquam, aut nescientes multum leuaminis, quod possent gementi afferre, aut tam malitiosi, vt, quamuis scientes, in alienis solaminibus propria negligant beneficia. Non enim tantum alijs præsidij, quantum sibi vtilitatis exhibet qui ærumnosas aliorum procellas suorum Zephyris suspiriorum scit sedare. Vis tibi ante oculos ponã totius FAMILIO-

LAE iubilationem? Illam in SVIS excidijs inſpice. Hoc inſpecto, cerne etiam quos fructus ex alienis luctibus ridendo retulerint Mezentij, ac Phalarides, qui non niſi feritatis monſtra ſe oſtenderunt, dum in Taurinis, alijſq; ferinis molibus, tormentorum baſibus, ſuas fundarunt delectationes. E contrà verò erubeſce, Chriſticola, in admiranda Alexandri, ac Cæſaris, quamuis Gentilium, pietate, quorum ille transfixum Darium, hic decollatum Pompeium, vtrunque atrociſſimum hoſtem, non potuit non deplorare. Tandem diſce

Flendum in malo alterius paruo magis, quàm in proprio magno.

Tur-

Turpis ex fletu risus.

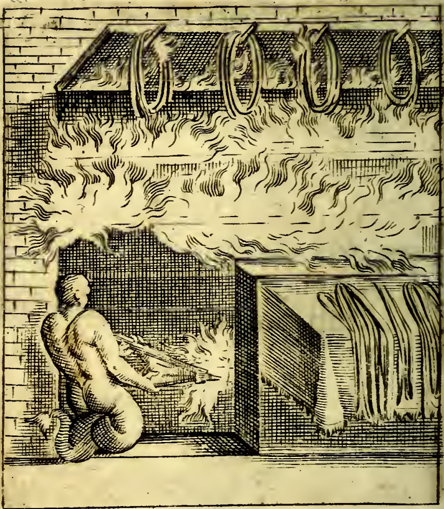
XLIIII.

„DIſce tuas lacrymas lacrymis miſcere ſodalis.
Flens flenti non flet, ridet at ipſe ſibi.

Et

Et benè, & malè parta.

XLV.

Palingenius.

. . . . Meritam Fortuna frequenter
Infert pauperiem rebus fallaciter auctis.

Se

Se fraudat Fraus.

F*Elix cui ſatis eſt quod ſatis eſt;* Sic porrò quem beatum enumeres? Non pauci pungenti diuitiarum appetitu lancinamur. Tam diri vlceris anxietate acti deliramus. Ecquis proprio vt vulneri medeatur, aliena non multiplicet? Ecquis non paucas ſui primi ſanguinis vncias effundat, vt innumeras alterius ſecundi libras ad ſe extrahat? Sed quid tantùm de extrauenali conqueror? Nonne quotidie hic illi

(nec

(nec Chirurgus eſt) viam ape-
rit,vt iniquæ cupidines inebrien-
tur? O execrandam ſitim, o in-
fanda pocula, ſimulq; o inaudi-
tam inſaniam! Igni ignis ſuper-
additur. En inde, mi Homo
tanti ardoris quales effectus. Co
auri ardor conſumit; ardoris fu-
mus mentem obcęcat. Hinc, v
cęci, abſque mentis lumine ope
ramur, ac in IGNIS foueam
tandem incidimus. Aliorum
ruinis noſtras felicitates ſubſtrue
re opinamur, at noſtris opibu
ſulphurea cunicula ſupponimus
nam cum malè parto, & ben
partum malè diſperit. De ho
te ſatis moneant lacrymabili
iſtius OFFICINAE incendia.
FRAVS

FRAVS FOLLIS eſt igni ventum inſpirans. Quæ ex immenſo pecuniæ ardore producuntur, in fumum diſſolui neceſſe eſt.

De malè quæſitis non gaudet tertius hæres.

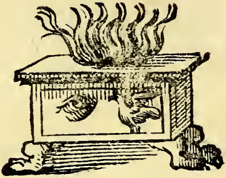
Tu igitur benè ſanus diuitem Curtij paupertatem conſule, qui iniuſto Samnitium auri fulgore ſuæ iubar gloriæ imminuere recuſans, ne fœnus ſui honoris funus fieret prudenter curauit. Nec non memento Ageſilaum puriſſimum ignem iactaſſe, qui impura fœnerantium lucra combureret. Tandem ſcito, quòd *quæſtus turpis theſaurus grauis eſt*; quòdque ſicuti malorum ſocietas plerunque bonos per-

perdit, ita etiam ſemper cum
iniuſtè acquiſitis vel iuſtè acqui
ſita iuſtiſſimè dilabuntur. Cau
tè igitur, qualis qualis ſis, cumu
la, ne res, & auctorem perdas
nam

*Iniquæ nunquam diuitiæ perpe
tuò manent.*

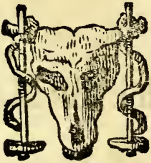
Et

Et benè, & malè parta.

XLV.

EXcidio vt careas, nè cures æris aceruos;
n se nam tandem Sors grauis ipsa ruit.

Vna duce.

XLVI.

Io: Barchlaius.

Temerè affirmare de altero periculosum est, propter occultas hominum voluntates.

Vul-

Vulgum sequi ruere est.

QVi citò crediderit, falletur sæpè, leuisque
Est cordis,

veritatem in nomine gestabat qui protulit Verinus. *Nihil nisi quod in oculos incurrit, manifestumq; erit, crede.*

Calumnijs quisquis fidem præbet citò,
Aut ipse mente, moribusque est improbus,
Aut mente eâdem cassus, & prorsus puer.

Quæ ſemper mala credit Ουῦς ὁ δ' ἀυτὸς νῦν ἔχων ὀ τογχάνει. Crudelitas eſt cogitare quantum pretij credulitas hodie acquiſierit. O quoties quod nunquam veriſimile fuit vero exiſtimationem adimit, ac veritas ipſa cum falſitate comparata nedum pro veriſimili habetur. Hodierna prauitas cuiuſuis ſtellæ radijs vela credulitatis extollit, ac ideò ſæpè ſibi naufragium parat. E qualibet lutra piſtricem facit, ſic non immeritò ſemet plerunque deglutit. Audite, o nimium creduli. *Prudens nunquam decipitur, cùm parum, incautus fere ſemper, cùm nimis credat.* Omni hoſpitio morari, eſt ſe quibuſcunque

que latrocinijs exponere. Hoſpitium omnibus dare, eſt velle latronibus ſe prædam exhibere. Quid non mali credulitas facit? Dum maledictum illius ſemen (licèt nullum eſſe deberet, cùm nec pene vllus ſit flos veritatis) in hominis terreno radices firmat, acerrimas lappas, ac tribulos parit. Quæ ex Nano apta eſt Gigantem facere, ſic Cęlo hoſtes multiplicans, non niſi inimica illi eſſe poteſt. Id faciens, dum infirmam rationalem oſtendit potentiam, parùm à brutis ſinit differre. Facilè credere non eſt credere, ſed credibili iniuriam facere. Eſt quippe ſe exponere periculo incredibile credendi.

Vt verum credere diſceretur, mentiri dediſcere oporteret. Sed hoc damnum eſt, quòd ex oppoſito Gentes operantur. Qui vult, vt credendum, credere, & ex bono, & ex malo homini, vt homo, parùm credat. Ex bono quidem, nam minimo laborat; ex malo, ne malitioſum ſe oſtendat. Nî fortaſſis dicendum foret, quòd ex hoc multum ſit credendum, vt parùm credatur, reſpectu maximi ad quod peruênit. O gemitu dignam calamitatem! Credulitatis peſtis ſic virus diffudit, vt illo omnium infecti ſint cœtus. Ad quod appoſitè Sapiens. *Et publicè & priuatè Maledicentibus creditur*. Et

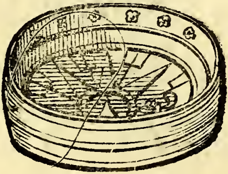
ma-

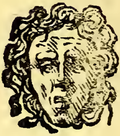
malorum malum eſt, quòd malo tãtùm fides prĉſtatur. Alterius famæ infamis detrahat lingua, pro nefario ſtatim digito oſtenditur. Pro impuro taxetur hilaris obtutus, ſcortum in lupanaribus proſtat. Pro reo innocens vociferetur, crucifigatur, exclamant. Ab æmulo pro decoctore obmurmuretur fœnerator, viridi ſtatim pileo damnatur. Eruditus liuido dente Liber laceretur, illicò, *Ad alec*, reſcriptum ſonat. Heu vitioſam credulitatem, quæ, PECVDVM inſtar, præiudicioſè *Vna duce* in alterius ſententiam ruis! Mala de alijs credere paruæ ſcientiæ, ac prauæ conſcientiĉ certum eſt indicium.

Hoc venenum verò, cùm solùm particulariter offendat, dissimulabile fieret, si non tolerabile, nî ad commune damnum Aulas quoque penetrasset. *Oporteret, vt in illis vel Reges philosopharentur, vel Philosophi regnarent.* Nimiùm theoritices in falsi iudicio indigent qui, cùm Magni sint, veritatis praxi omninò ferè carent. Credulitas ad aures Principis Cantatrix est, quæ tantùm Tragœdias repræsentat. Aures illi claudat oportet qui non vult sanguini venas aperire. Qui id non fecerit, occasionem Mundo exclamandi, *Magna credulitas in Principe facta est magna crudelitas*, præstabit. Talem præbuit ille

ille Anglorum Princeps, qui ſuam propter credulitatem, aditum Delatoribus non obtruncans, innumera innocentium Procerum capita obtruncauit. Non ſic Alexandri prudentia, qui per litteras monitus vt à Philippi medici veneno caueret, pro leuitate non minùs admonitionem, quàm chartam ipſam contempſit. Ex muſca ſtatim Elephantem facere damnoſum ſemper fuit; nam

Omnia ſubita probantur incauta.

Vna duce.

XLVI.

IN se iudicium, qui iudicat omnia, profert.
Hinc, ad credendum præcipitando, perit.

Cau-

Caula, non Aula.

XLVII.

Horatius.

Beatus ille, qui procul negotijs
Paterna rura Bobus exercet suis,
Forumque vitat, & superba Ciuium
Potentiorum limina.

Non

Non ſeruit qui imperat, nec imperat qui ſeruit.

S*Tet quicunque volet potens*
Aulæ culminæ lubrico;
Me dulcis ſaturet quies;
Obſcuro poſitus loco
Leni perfruar otio,
cur dixerit Seneca optimè nouit, qui captiuam Aulicorum libertatem, ac liberam Ruſticorum captiuitatem minimè ignorabat. Non obſcurum fuit clariſſimo illi Ingenio, dum
Obſcuro poſitus loco

pro-

protulit, quòd minor fumus in angusto præsepio, quàm in vasta Regia, oculos captando, seruos reddit; quòd ille veram designat, hic solùm adumbrat felicitatem; & quòd illius fumositas tantùm è palpebris; istius verò & ex oculis, & ex cordis fibris lacrymas elicit. Edocuit, quòd vbi Aula ærumnarum est æquor; Rus agitationum est portus; nam tutiùs à calumniarum nimbis defendit laneorum crassities cucullionum, quàm sericarum subtilitas chlamydum; Tutiùs, quàm in marmoreis Arcibus, in vimineis viuitur casis, quippe quæ nunquam liuore, aut perfidiâ atrocissimis Hominum hostibus

ſtibus proſternuntur; ac tutiùs lactearum candor dapum, quàm exquiſitiorum ſuauis nigredo epularum guſtatur; illæ enim colore præbentis indicant puritatem; hæ condimentis venenorum plerunq; obtegunt turbationem. Oſtendit ſapientiſſimus ille Vir Agricolis in herba ſemper ſpes eſſe; Aulicis autem inter malorum tribulos parùm creſcere; illis iucundo in gramine, iſtis funeſtas propè cupreſſus. Aſſeruit maiorem eſſe diuitiam diuitias contemnere; Ruſtici libertatem commercij ruſticitatis ipſius rigorem demulcere; & æſtimabiliorem eſſe aureis poculis liquidi claritatem argenti; hoc nan-

que

que interdum prodigiosè in aurum ſolidatur, vt auari proditionum auctores in ſuis pereant criminibus. Quid tandem diuinis ſuis verbis, hac de re, nos non monuit? Oculis mentis, ſuâ forſan praxi, ſubiecit, Ruſticos Paſtores ſuas oues tondere, Reges verò greges deglubere; Oſtri magis fulgores, quàm Cœli fulgura terrere; ac inter Ruris amœnitates vnum tantummodo oſtium clauſum peiorem eſſe carcerem; at Aulæ inter fallacias centum apertas ianuas mille carceres ad venarum ſectionem claudere. Clarificauit illic tantùm amoris, hîc odij rixas exerceri; illic ingenia canoris rimis

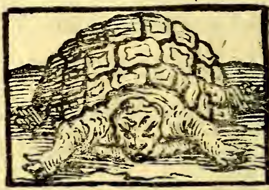
ſua-

ſuauè affligendo, hîc curarum limis atrociter animos deſtrugendo. Illic maiorem Principem, qui poſsit minari, Auſtri impetu eſſe Pinum; ac ſi cadat à gelu exardentibus lignis reparare; Hîc verò Reges vna tantùm Cilij declinatione totos alienæ iræ ardores in ſubditos concitare. Ac demum (vt hîc cernis) qui imperare videtur ſeruitij IVGVM cogi ſuſtinere; Qui verò alijs ſeruire creditur, alijs IVGVM imponere. O igitur miſericors Cordubenſis Calame, quantùm tibi tenetur humanitas! Tu paucis Verſiculis infinitas calamitates effugere integrum Orbem docuiſti. Docuiſti

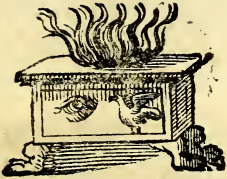
(quod

(quod & Musonius asseruit, Mysonem, & Aglaum felices vocans ruri agentes) quod *Rus* non est *Crux*, vt illius sententiâ, sed seruitij adimit crucem; at bene quòd Aulâ ala libertatis impeditur, dum scriptum reliquisti;

Non alia magis est libera, & vitio carens,
Ritusque meliùs vita, quæ priscos colat,
Quàm quæ, relictis Mœnibus, Syluas amat.

Cau-

Caula, non Aula.

XLVII.

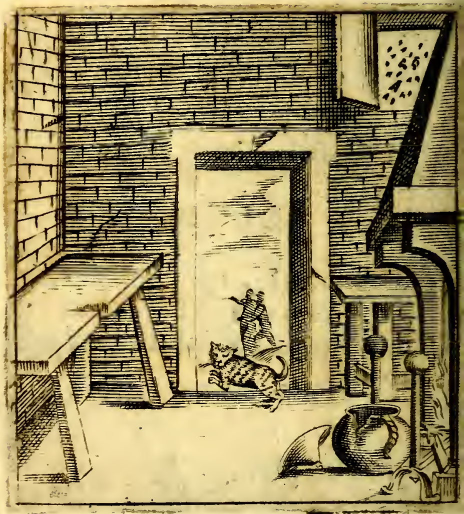
" AVla vale, mihi Caula placet: Procul eſte Potentûm
Oſtra, magis rutilat Ruris apricus honos.

Si

Si non bona, nec beneuolentia.

XLVIII.

Petronius Arbiter.

Cùm Fortuna manet, vultum seruatis Amici;
Cùm cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Ami-

Amicos ſecundæ res parant.

N*Vlla fides vnquam miſeros elegit Amicos.*

Quàm miſera ſit Mortalium felicitas, ex hoc diſce. Secunda, aut aduerſa ſit Fortuna, ſemper damnoſas efficit Amicitias. Si proſpera; habes ſemper tineas, ac hirudines. Harum piſcator pinguior prædacior eſt; illarum pannus nobilior feracior eſt. Si infauſta, cadauer, & domûs labans es. Illud pediculi ipſi, & pulices

ces reſpuunt; hanc mures, & veſpertiliones quoque effugiunt. Idque eò lacrymabilius, quòd ex naturæ inſtinctu prouenit; vnde meritò ille

. . . . . Semper o ſortem aſperam
Cùm parcit, & cùm ſæuit ex æquo malam!

Teſtis ſit hæc inanis POPINA. Deeſt in tabulis nidor, fugiunt MVSCAE; nulla eſt ſuccidia, abeunt FELLES; OLA non feruet, nec AMICI amore ferueſcunt. *Aduerſa cui Sors huic Amici ſunt procul*. O corruptas Amicitiæ leges! Anne id Amicum eſſe vocabitur? Amicitiam abolere potiùs dicatur. *In incertis*

cer-

certus discernitur Amicus. Non igitur talis est, qui in aduersis procul degit. Ad hoc peruênit Ætatis deformitas, vt nullum Interesse reperiatur, quod Amicitię habitu personam non induat. Optamus quidem Amico bona; sed vt tantùm etiam ipsi in illis partem feramus. Et id comprobat, quòd *Si non bona, nec beneuolentia*. Hoc autem non Amico, sed nobis desiderare est. Multos pariter videbis verborum prodigos, factorum indigos. Offerunt millies sanguinem ipsum; at si vna occasiuncula postulauerit, cadauera sunt.

Οὐδ' εἰς ἐραστὴς ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ.

I nunc quęre Damonem, aut Nisum;

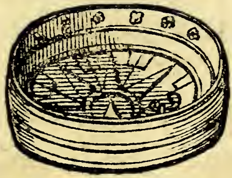
ſum; & ſi inueneris, portentum exiſtima; albo ſigna lapillo. Non paucos quidem reperies Pericles, qui cùm ſe tuo ditauerint (o crudelitatem!) te Anaxagoram inedia pereuntem ſuſtinebunt. Tu igitur vllius fronti nè credas; & meis vocibus aurem præſta.

Creſcat, & decreſcat egeſtas, cre-ſcent, & decreſcent Amici.

Expertus loquor.

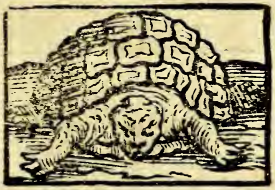
Si

Si non bona, nec beneuolentia.

XLVIII.

AVrum animos hilarans verus credatur Amicus.
Lydius est illi Sors inimica lapis.

Semper Vermes.

XLIX.

Nanquerius.

Quid iuuat, o Homines, tanto turgescere fastu?
Nostrane de limo terræ processit origo?

For-

Fortuna non mutat genus.

R*Elinque ambitum. Timenda res est; vana, ventosa, & nullum habens terminum*, ait ille. *O miseri! Quid nos, doctrina, fama? Ipsi puluis, illa opinio, ista ventus*. Nos maximo mentem inuoluti fumo, corpus quoque maximo inuoluimus fumo. Auro sarcinati fulgere credimus, & magis obtenebramur. Id nobis vtile censemus, cùm vel viuentes pretiosè sepeliamur. Nec

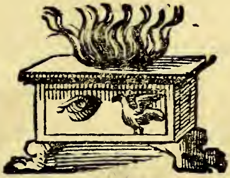
Veſtes profectò illo rigidæ placidam poſſunt quietem permittere. Quò plùs enim aureis ditantur lamnulis, magis pungunt. Et quò oneroſiores, grauiores. Hęc eſt humanę calamitatis ſpecioſa calamitas, vt quæ proficua ſibi putat, damnoſa ſentiat. Tanta eſt tamen his diebus ambitûs dignitas, vt qui neſcit ſuperbire, neſciat viuere. Vt faſtûs efferantur, labores feruntur. Ipſi quoque Artifices cùm parum pecuniæ acquiſierint, ad ornamentum ſtatim diſponunt. Totis ferijs libenter exſudatur, dummodò feſtis ſplendidè incedatur. Gazarum fulgore natalium tenebras occulere quæritur; ſed fuman-

mantis faſtigij nigredine multiplicantur. Innumeri ſunt, qui Hunni præuertentes felicitatem *Omnia ſua ſecum portant*, cùm domi nihil habeant. Attamen licèt extrà felices videantur, Τά τ' ἔνδον εἰσὶ, τά τε θύραζε δυςυχεῖς. Quod nunquam fuerunt ab alijs iudicari deſiderant. Ignorant profectò iſti quòd velle eſſe quod non ſunt, eſt velle impoſsibile, & conſequenter velle deſtructione periclitari. Beatos ſe extrà videri volunt, quãuis intrà beatum eſſe conſiſtat. BOMBICES, licèt ſericis incluſi orbibus, *Semper Vermes* ſunt, nec putridam naturam deponunt. Errorem iam noſcite miſeri. Veſtræ

ſtatum conditionis nè curetis exſuperare. Pennas nido maiores extendere, eſt implacidam ſomni placiditatem perquirere. Qui ſua ſorte, non qui aliena opinione contentus viuit, beatiſſimus incedit. Lacerâ indutus tunicâ agros colat Pompilius, regalem meritò Muricem accipiet. Iouis habitu induatur Salmoneus, illius fulmina non euitabit. Ambitio ſui tormentum ſemper fuit.

Sequitur ſuperbos vltor à tergo Deus.

Sem-

Semper Vermes.

XLIX.

SIt procul Ambitio fumans. Fumasse quid affert?
Heu nimium miseri fumus, & aura sumus.

A minimis interdum maxima.

L.

Catzius.

Omnia humana ludicra, & lubrica sunt. Ideò ex ludis etiam seria fas est præominari.

Pue-

Pueri nè tempſeris annos.

SVpremæ manus iocus eſt Orbis. Illo, ludicrâ tanquam pilâ, vtitur Fortuna. Dum in aëra iactatur, quidquid continet ſubuertit. Qui modò in ſummo, nunc in imo; & qui modò in imo, nunc in ſummo.

Nullus vbique poteſt felici ludere dextrâ.

Hodie Polypercon in vituperio, cras in imperio. Hodie Polycrates in imperio, cras in vitupe-

rio. O vehementes mundani follis ſaltus, & lapſus! Ecquis tamen vos regit, niſi Fœmina abſque rationis vſu cęcutiens? Nemo igitur neget inconſideratos etiam hominum luſus altarum rerum potentia eſſe præſagia. Imò quò minùs ratione reguntur, maiorum ominum indicia cenſeantur. Puerilis quoque innocentia non parui momenti eſt Virtus. Dum circum puriora, ac ſimpliciora verſatur, nobilior ſcientia eſt; ac vt talis, quo in ſubiecto eſt, quamuis ſine cauſarum cognitione, illius quod futurum eſt præcognitionem, ſi non diſtinctè, ſaltem confusè indicat. Ex pueri inclinatione, quod

quod iter ſuſcepturus ſit facilè præuidetur; Anima enim rationalis, quæ, vt diuinitatis particeps, rerum præſcia eſt, prodigiosè illum flectit ad ſemitam, quam poſtea ratione ductum proſecuturum præcognoſcit. Sic illud verificatur; *Protinus apparet quà plantæ futuræ ſint frugiferæ*. Nec omninò inutilis iudicetur horum nugantium PVERORVM repræſentatio, qui ioculatoriè maieſtatem, & ſeruitutem ſibi alternant. Id factum eſt, prudens Lector, ne res in mundo quales videntur credas, nam ſi ſemper veritas apparentiæ, apparentia tamen veritati plerunque præualuit. Quot legimus, qui-

bus puerilis arundo in Sceptrum conuerſa eſt? Quot alijs graminеæ coronæ gemmantia diademmata germinarunt? Quotq; breues tunicas in longas chlamydes tranſmutarunt? Cyrus, ac Romulus in luſu à pueris Reges creati ſatis luculenti teſtes eſſe poterunt. Quot verò è contra palatia in tuguria, populos in greges, & aulas in caulas permutauerint, quod etiam infantiles geſticulationes illis pręſagierunt, conſultò prætereo. Solùm hoc moneo, quòd *Omnia humana ludicra ſunt.*

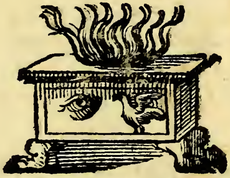
Ami-

A minimis interdum maxima.

L.

„LVdit in humanis diuina poten-
tia rebus;
Hinc Puerûm lusus grandia sæpè no-
tant.

Fa-

Fabulam diſtinguit exitus.

LI.

Plautus:

Nihil eſt homini perpetuum bonum:

Finis

Finis coronat opus.

Æternum mortale nihil. Tranſitorium THEATRVM eſt Mundus. Nil firmius in ſe retinet, quàm aſſiduè ſcenas præcipitanter euoluere. Neque pulcrius quidquam in eo conſpicitur. Et quæ tantùm cernitur,

Heu mihi quàm leuis eſt, & quàm breuis illa voluptas!

Hiſtriones ſumus miſeri Homines. Quiſque noſtrum diuerſam induit perſonam. Sed o ſolùm felix qui dignè gradum, quem fin-

fingit, repræſentat! Satis videmus vnumquemque proprium locum occupare, ſed non ſatis lugemus ferè nullum perſonam actibus decenter comitari. Qui opulentum, qui pauperem, qui nobilem, qui abiectum, qui ſubditum, qui regnantem, qui indoctum, qui ſapientem, non pauci quæ infingunt, impropriè effingunt. Ah ſi vltimum ante actum ſemel tempeſtiua habituum fieret commutatio, qualis ordinata eſſet confuſio! At inuicem ſolemur. Qualis, ac vtcunque ſit, breui durat repræſentatio. Quàm valdè prouidus fuit diuinus ille Tragicomœdiæ iſtius, quę *Mortalis* inſcribitur *Miſeria*, ac Thea-

tri

tri, quod *Orbis* dicitur, Constructor! Rotundum id fecit, vt omnia ad nihil pristinum reuertenda ostenderet; pinxit, vt cuncta apparentia dignoscerentur; Palatia, ac calas se intùs mutuò inspicientes erexit, vt nihil occultum diu stare patefaceret. Variâ cogitationum architecturâ, cupiditatum viridarijs, & hominum statuis decorauit. Ac ne cęcè vagarentur Spectatores, duorum Lychnis Luminarium illustrauit. In fabulæ verò compositione, in hac maximam suæ admirabilis sapientiæ partem collocauit. Hanc omni perfectione insigniuit, licèt multis aptam ex oculis nimbos elicere

Pleia-

Pleiadem euadere videamus. Si-
pario demiſſo, vt Cunæ exponerentur conſtituit; in primo ſcenarum volutatu Labyrinthos effinxit; in vltimo Sepulcra ordinauit. Prologum Fletui commiſit. Priores actiones Querimonijs, Lacrymis, ac Vagitibus; Amori, Fortunæ, Honori medias; Morbo, Spei, ac Tremori extremas præſcripſit. Vt ſuis ornaretur Choris, dulcioribus Alitum vocibus ſuauificauit. Neue intermediorum deficerent blandimenta, varijs Animalium ſpectaculis recreauit. Tandem, ne in-
fictionem fabula terminaret, tragicum Suſpirium toti finem imponere ſtabiliuit. Nunc igitur

tantæ repræſentationis ſpectatorem te facias, Mortalis;& diſces quòd

Aeterno mixtum luctu mortalibus æuum
Olim conſtituit diuum pater, atq; hominum rex.

Et dum tempus patitur, fac vt, pro viribus, Nerij, Loiolæ, Franciſci Xauerij, ac Iohannis-boni Bonomij (beato è cuius Stipite me indignum, atque aridum ramum pullulaſſe erubeſco) actiones ediſcas, qui amariores euentus in dulciora gaudia poſſe conuerti hoc in Theatro futura ſecula edocuerunt Mi Homo, ex Fabula hoc verum trahas. *Tu ſurge, tu cade; tu imperá, tu ſerui; tu occul-*

occultare, tu emerge; longæuum aliquid in hac Machina, nihil æternum. Tandem (& cum hoc ad Portum ſilentij mea prior hæc appellit Nauigatio)

Humana cuncta fumus, vmbra, vanitas,
Et Scenæ imago, &, verbo vt abſoluam, nihil.

Fabulam distinguit exitus.

„Exitus acta probat. Mundi nè crede Theatro:
Infausti hi fastus deniq, fumus erunt.

F I N I S.

Πόνος εὐκλείας πατήρ.

CATHOLICAE MENTIS PROFESSIO, AD LECTOREM.

Merito, ac Virtuti, Candide Lector, debita semper obsequia in suis Scriptis se contulisse Auctor declarat. Ideò si aliquantisper interdum queri videretur, in genere, nullo prorsus indiuidualiter tacto, Vitiorum sectatores, ac Virtutum persecutores redarguere intendit. Quoad Prin-

cipes,

cipes, de Fidelibus, vt boni bona; de Gentilibus verò, vt mali, mala se manifestat edidisse. Pariter si aliquo in vocabulo, aut sensu à Christiana Fide (quod neque penitus cogitauit) aberrare censeretur, te exorat, vt omnia sua iuxta Orthodoxæ Religionis leges interpreteris; Melior quippe Christi cultor, quàm Emblematum Scriptor haberi desiderat. Grato interim animo qualescunq; hos labores intuere, & sic non solùm secundæ aditũ Nauigationi *recludes; sed*

quoq;

quoq; ad Opus inſcriptum

MONARCHIA APOLLINIS,

EXTENSA

IN

Cyprim, Romam, Cordubam, Palæſtinam, & Athenas,

PER

Amantium, Heroum, Sapientium, Sanctorum, ac Diuerſorum Iconas eniteſcens,

Typis committendum, ac pariter vt ab ipſo (nec fortaſſis multùm poſt temporis) DE-

DEMOCRITI HERACLITIQ;

MORALES

RISVS, ET FLETVS

(opera, exceptis imaginibus, iam completa) in lucem emittantur, Auctorem deuincies. Omnium pater tempus. Στέργε τοῖς παροῦσι. *Vale.*

Posteriores cogitationes sapientiores.

AD

EVNDEM.

HOc iter ex multis primum est. NAVARCHVS adibit,
Si tuas, Eurus erit, LECTOR amice, fauor.

NAVARCHI ARGONAVTÆ.

A

B

D

E

F

G

H

I

Io:

L

M

N

O

P

San-

Ve-

X

Z

F I N I S.

Vid. D. Iuuentius Tortus Pœnit. Cleric. Regul. S. Pauli, pro Illustriss ac Reuerendiss. D. Hieronymo Boncompagno Arcniep. Bononiæ, & Principe.

P. Pellicanus Canon. Lateran. videat, & referat.

Fr. Io. Vincentius de Paulinis Magister Inquisitor Bononiæ.

Sat nunquam videnda, sat nunquam efferenda vidi, & refero, Reuerendissime Pater F Io: Vincenti de Paulinis, Magister, ac Inquisitor Bononiæ. Atque immortales quidem pro Commissione refero tibi grates; Immortalitatem quippe ipsam in Morali hoc Opere, *Chiron Achillis, siue Nauarchus humanæ Vitæ* inscripto, datum fuit & mirari, & admirari. Et profectò ipsà digniorem vita ipsum Emblematistitem Excellentiss. Virum *Io: Franciscum Bonomium* existimo, qui ad veræ portum Vitæ, & felicitatis, gloriosissima Ingenij sui Argo, solertissimis Emblematum remis, peruenire Orbem docuit vniuersum. Cùm itaq; ad Catholicæ Fidei Cynosuram semper vertisse, nec vnquam in scopulos aut verborum, aut sensuum Orthodoxæ Religioni repugnantium incidisse hunc Nauarchum inspexerim, hinc aureo Typorum vellere decorandum censeo, ego infrascriptus

D. Theodosius Sanutus Pellicanus Sac. Theol. Doct. Coll. Canon. Reg. Later.

Imprimatur.

Fr. Io: Vincentius de Paulinis Mag. Inquisit. Bon.